

Կարդալ յառաջաբանը

ԲԱՆԱԼԻ

ՄՈՒԽԴԱՍԱՐ ՆԵՎՏԵՍԴԵՒ

Կ. Ա. Մ

ԱՅԱՏԱՌԻ ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱՆԻ ՕՍՄ. ԼԵԶՈՒԻ

(ՀԱՆԴԵՐՋ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ)

ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԵ

Իրդի Օսմ. գրականութեան ոճին ու լեզուին օրինաց
ամանայն այլազան մուրհակներու, ծանուցագրերու,
կայագիրներու, պաշտօնատուններու մատուց-
ած աղերսագրերու, ընտանեկան նամակներու,
հասցրերու օրինակներ եւ պաշտօնական եւ ոչ-
պաշտօնական մակդիրներ, որոնք ընտիր ձեռագրով
գրուած են:

ՀԵՂԻՆԱԿ

ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աղբալ դիւանի Պէտական խորհրդոյ նախադաս տեսնի
եւ ուսուցիչ Օսմ. Պարսկ. եւ Արաբերէն լեզուաց

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ԱՍՏԱՌԻՒՆ

Պապ-Ալի ճատտէ քիւ 52

ՀՀ ԿՐԹԱԿԱՆ ՏՐԱԿՏՈՐ ԿՈՄԻՏԵ

Կարդալ յառաջաբանը

Կարդալ

ԲԱՆԱԼԻ

Անդրադարձ

ԵՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԵՎՏԵՍԴԵԻ

Ա. Ա. Ա.

ՀԱՅԱՏԱՌԻ ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱՆԻ ՕՍՄ. ԼԵԶՈՒԻ
(ՀԱՆԴԵՐՁ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ)

ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԻ

Արդի ժամ: ցրականության ոճին ու լեզուին օրինաց համաձայն այլազան մուրհակներու, ծանուցագրերու, վկայագիրներու, պաշտօնատուներու մատուցումը աղերսագրերու, ընտանեկան նամակներու, հեռագրերու օրինակներ եւ պաշտօնական եւ ոչ-պաշտօնական մակդիրներ, որոնք ընտիր հեռագրով գրուած են:

ՀԵՂԻՆԱԿ

ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Անդամ դիւանի Պետական խորհրդոյ նախադաս աւետիս եւ ուսուցիչ Օսմ. Պարսկ. եւ Արաբերէն լեզուաց

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ԱՍՏՏՈՒՐԵԱՆ
Պապ-Ալի ճատուէ քիւ. 52

3638

Այս գիրքը հրատարակելով՝ նպատակ ունիմք նորաշարժ
 ուսանողաց Օսմանեան ձեռագիր գրութեան գրութեանը ընթերցումն
 ու բարգնականութիւնը վերոնշարտի դիւրացնելու ստատ հան-
 դիսանալ: Ինչպէս յայտնի է՝ Օսմ. սպագրիկն ու ձեռագրիկն
 միջեւ եղած տարբերութիւնը խիստ մեծ է. ահա ճիշդ այս
 պատճառի համար է որ՝ ձեռագիր գրութեանը ընթերցման
 համար, ի վաղուց անկէ, գրիւր պատրաստուած են, որոցմէ
 իւրաքանչիւրը իր ժամանակի շեղումն էր ունենալով համաձայն
 խառնագրութեան: Մեկն ալ մեր փորձառութեան վրայ հիմն-
 ուելով՝ ասկէ մի քանի տարի առաջ «Մոխարասար Եկեղեցի»
 եւսոս Միւնիստի Եկեղեցի» անուն համառոտ ձեռագիր նա-
 մակական հրատարակեցիմք, արդի Օսմ. շեղումի շարադաստ-
 րեան կանոններուն համաձայն խառնագրութեան, որուն ինչ
 ժամանակի մէջ սպառնալով քաղաքներու տուաւ մեզ, այս
 անգամ աւելի մասնաւոր, բարեփոխեալ եւ յաւելեալ հրատարա-
 կել զայն: Այս երկրորդ սպագրութեան մէջ, անկեղեցի աւելի
 ու շարքութեան արժանի նորութիւնը, ընթերցման ու բարգ-
 նականութեան համար որոշած նշաններուն հետեւողութեամբ
 խառնագրելի նիւթեր տուած ըլլալն է: Այս նիւթերու վրայ,
 աշակերտք հետեւեցեալ պիտի խառնագրեն այլազան մուրհակներ,
 աղերասագրեր, նամակներ եւայլն, որով աստիճանաբար պիտի
 վարժուին Օսմ. պաշտօնական եւ ոչ-պաշտօնական գրու-
 րեանց խառնագրութեան: Այս նորութիւն Օսմանեան
 շեղումի դաստանդութեան համար միեւնեւ ցարդ պատրաստուած
 ո՛ր էր էր դասագրի մէջ տեսնուած չէ: Դասագրիւր պատրաս-
 տելու մեր նպատակը միշտ պակաս մը լրացնել եղած է, հե-
 տեւելով նորագոյն եւ դիւրաւույն մակալարժական մեթո-
 ճերու ու շեղումի աստիճանաբար ընդունած օգտակար ու
 բանաւոր փոփոխմանց, ինչ որ դասագրոց հեղինակի մը
 անհրաժեշտ պատրաստութիւններէն է: Եւ ճիշդ այս պատ-
 ճառաւ է որ՝ մեր դասագրոց նոր սպագրութիւններուն մէջ,
 միշտ նոր մեթոճներու կիրառումն ու կարեւորագոյն եւ օգ-
 տակար փոփոխումներ կը տեսնուին:

Ահա այն աշխատութիւնս՝ (Մուխրասար Ներսիսի եւ-
 փոս Միւնչապի ձեռնարկ) անուն գրքին բաւական է: Աշա-
 փերն անցնելով իր աշխիւ առջեւ ունենալով՝ մեկի աւելի
 օգուտ պիտի փայտնան. նախ՝ ճիշդ ու մատուցելով ընթերցող
 պիտի սովորի. երկրորդ՝ հայաստան Օսմանեան կայսր-
 քանի վարժարանի պիտի ընկնի. երրորդ՝ Օսմանեան
 Բաւարիայի հայերէն վարժարանի պիտի վարժուի, հայաստան
 Օսմ. հաստատութիւնն ճիշդ դիմելով զսկզբնով անոնց քարգա-
 ւանութիւնը: Բուն հայերէն քարգաւանութիւն կը կոչուի, քանի
 որ Օսմ. գրուած մը երբ քառասուն կերպով քարգաւանութի,
 ո՛չ միայն հայերէն չ'ըլլար, այլ անհասկանալի եւ օտար քան
 մը կը դառնայ, որ ընթերցողներուն խնդրով կը պատճառէ:
 Մենք տեսնուած ենք այսպիսի քարգաւանութիւններ, աշակերտաց
 ձեռք տրուելով դասագրքի մէջ, որ փոխանակ Օսմանեան
 հայերէն քարգաւանութիւնը դիւրացնելու, ուղղակի աշակերտին
 կը վնասէ, մոռցնելով սպաննալով անոր իր մայրենի լեզուի
 շարադասութեան ձեւը: Այս անհասկանալի եղանակն ալ արդա-
 րացնելու համար գիտե՞ք թէ ի՞նչ կ'ընեն. — « օտար լեզուէ մը
 քարգաւանութիւն ընելով քանի որ քառասուն քարգա-
 ւանութիւն ընելով պէտք է »: Այս քան քերտու Գաղիեանքի եւ
 ուրիշ երոպական լեզուներու համար մի քան յարմարի, սա-
 փայն Օսմ. ի համար քան չ'ըլլար յարմարի, քանի որ այս
 վերջնայն. շարադասութեան կարգը բոլորովին կը տա-
 րբերի ուրիշ լեզուներու շարադասութեան կարգին: Մենք
 ընդհանրապէս Օսմ. գրուածները կարելի եղածին չափ հայա-
 ցնելու աշխատեցանք, որով երկու լեզուներուն շարադասու-
 թեան տարբերութիւնն ալ դիւրաւ պիտի կրնայ տեսնուի:

Այս տեղ հարկ կը տեսնուի գրքիս հայաստան Օսմանեան
 մասին ինչ ինչ ծանօթութիւններ տալ, 1. այն ամէն պարս-
 փերէն եւ արաբերէն բառերը որոց մէջտեղը (ع) կը գտնուի,
 հայաստանի մէջ (ج) գիր մը աւելի դնելով ներկայացու-
 ցած ենք, որ կը նշանակէ թէ՛ մի քան երկարելով պէտք
 է կարդալ, զոր օր. ար. (ար. ինչ), ար. (հար. ինչ) եւն:
 2. (ت) ի տեղ (ه), իսկ (ط) ի տեղ (پ) գիրը գործածած
 ենք, քանի որ (ت) եւ (ه) նուրբ, եւ (ط) եւ (پ) քառ են:

Ունենալ ասոր հակառակը ըրած են, չենք գիտեր ի՞նչ պատ-
 ճառաւ. իսկ ուրիշներ ալ հաւասարապէս (پ) գիրը գործա-
 ծած են. սակայն կը կարծենք որ շարադասութիւնը երկու լեզու-
 ներու քարգաւանութիւնը ընելով՝ գրելն է: 3. Պէտք է գիտ-
 նալ թէ՛ բոլորեւն քառերու մէջ գտնուած (غ) գիրը
 երբեմն (ه) կարդալ շատ անհասկանալի կը հնչէ Պոստ
 փերէնը սակայն. աստեղծաւ քառերը صوق (սո-
 վուգ, սուուգ), صوغان (սովան, սուան), اوليفند (օլսթրիսան)
 ايتوس (ալթուս) կը կարդան, եւ ո՛չ թէ (սոլուգ, սոլան,
 օլսթրիսան) եւն: Ուստի մենք ալ մայրաքաղաքի արտասա-
 ւանութիւնը ջանացինք նշանակելու ներկայացնել: 4. (د)
 գիրը որ երբեմն (ج) ի գործութիւն ունի, ունենալ (ه) ոլ կը
 ներկայացնեն, իսկ մենք դարձեալ կ'երոնք արտասանու-
 թեան հետեւելով (ج) ոլ կը ներկայացնենք. զոր օր. ڪڍي
 (կէշիյի) ڪڍڻ (կիշիյիսկէն) եւն, եւ ո՛չ թէ (կէշիյի)
 (կիշիյիսկէն) եւն:

Մեր անցնելով ալ շիւտապէս ենք՝ որ իր քարգաւանութիւն
 փերէնութիւններով պիտի կրնայ թէ՛ պարզապէսներու եւ թէ՛
 առանձին օսմաներէն լեզուի մէջ քարգաւանութի փափաքողներու
 մեծապէս նպաստել, ինչպէս նաեւ քրիստոս գաւառներու մէջ
 գտնուող մերազնեկից հայերէնը մշակելու եւ միայն ինչ ու շատ
 հայերէն կարդալ գրել եւ Օսմ. միայն խօսիլ գիտող գործի
 մարդոց հայաստան Օսմ. գրելու փոքրիկ առաջնորդ մը պիտի
 կրնայ ըլլալ:

8 Մայիս 1899

Կ. Պոլիս - Իսկիւտար

ԼԵՂԻՆԱԿՆ

ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՄԻՖԴԱՀԻ ՄՈՒԽԴԱՍԱՐ ՆԵՎՏԵՍԴԵ

Ե Ա Խ Օ Տ

ՄԻԻՆՇԱԱԴԻ ՃԵՏԻՅՏԷ

ՄԷՆԵՏԱԴԻ ԱՆՏԻՅԵՒ ՎԷ ԴԻԻՃՃԱՐԻՅԵՒ

ՏԷՅՆ ՄԷՆԷՏԻ ՆԻԻՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

ԿՈՒՐՈՒՇ

1450

Եալընըզ պին skory եխզ էլլի կուռուշ քը

[1]

Դարկյսի սէնէտտէն ի՛ղիպարէն՝ աօգսան պիր կիւն սօն-
րա դէտիեէ էդմէք իւզէրէ, Տէրիսաատէղտէ . . . տէ
մուգիյմ՝ դիւճճարտան Ահմէտ էֆէնտիտէն, պիւր ֆաիզ պին
տէօրդ եիւզ էլլի կուրուշ իսղիգրազ էդտիմ՝ վա՛տէսի
հուլուլընտա դէմամէն էտապընա պօրճլուեւմ՝ :

Ֆի 25 ափուսոս սէնէ 314

Էյմէտեուն

ԱՏԷՏ

65

Եալընըզ ալընըզ պէշ ա՛shs Օսմանը յիւսար քը

[2]

Զիյրտէքի դարկյստէն ի՛ղիպարէն պէշ այտա դէտիեէ
էդմէք իւզրէ, Կալաթատա . . . տէ սաքին, մուդէպեր
սարրաֆլարտան Օսման Նուրի էֆէնտիտէն ալըմըզ պէշ
ա՛տէտ Օսմանը լիւսաը իսղ վէ մուգապիրինտէ սէքսէն լիւս
գըյմէգլի պիր էլմաս եիւզիւք դէրհիյն էյլէտիմ՝ Պէրվէճհի
մուգազէլէ պօրճումը կիւզէշգէսի պուլունան . . . կուրուշ
իլէ պէրապէր իյֆա էյլէտիյիմտէ ըէհնիմ իսղիրտատ օլու-
նաճազ տըր :

Ֆի 1 էյլու սէնէ 314

Էյմէտեուն

ԲԱՆԱԼԻ ՄՈՒԽԴԱՍԱՐ ՆԵՎՏԵՍԴԵ

Կ Ա Մ

ՀԱՄԱՌՕՏ ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ՕՍՄ. ԼԵԶՈՒԻ

(ՀԱՆԴԵՐԶ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՄԻ)

ՊԱՐԶ ԵՒ ՎԱՃԱԴԱԿԱՆԱԿԱՆ ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ

ՊԱՐՏԱՄՈՒՐՀԱԿԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

ԴԱՀԵԿԱՆ

1450

Միւխայն հազար չորս հարիւր յիսուն դահեկան է

[1]

Մուրհակիւ թուականէն սկսեալ՝ իննսուն ու մէկ օր վերջը
վճարելու պայմանով, Պոլիս . . . տեղ բնակող՝ վաճառա-
կաններէն մեծայարգ Ահմէտ էֆէնտիտէն, առանց տոկոսի,
հազար չորս հարիւր յիսուն դահեկան փոխ առի : Պայմա-
նաժամը լրանալուն ամբողջապէս վճարելու պարտական եմ :

25 Օգոստոս 1314

Պարտականը

ՀԱՏ

65

Միւխայն վաքսուն ու հինգ հաւ Օսմանեան ոսկի է

[2]

Ի ստորեւ նշանակուած թուականէն սկսեալ՝ հինգ ամ-
սուան մէջ վճարելու պայմանով, Ղալաթիա . . . տեղը
բնակող՝ երեւելի սեղանաւորներէն Օսման Նուրի էֆէնտիտէն
վաթսուն եւ հինգ հաւ Օսմանեան ոսկի առի ու փոխարէն
ուրիշ ոսկի արժող աղամանդեայ մատանի մը զրաւ դրի :
Պայմանագրութեան համաձայն, պարտքս՝ . . . դահեկան
տոկոսովն ի միասին վճարած պահուս, զրաւս ետ պիտի
առնուի :

1 Սեպտեմբեր 1314

Պարտականը

ԿՈՒՐՈՒՇ
1700

Եալընըզ պին եհսի եիւզ կուրուշ Տըր

[3]

Պին իւշ եիւզ օն տէօրդ սէնէսի, դէշըլյնի էվէլինին օնունճը կիւնիւ, Սուլթան Պանէղիտտէ, քեաւա դաճիրի բիֆա'ղլու Ահմէտ Լութֆի էֆէնտիտէն, միւսպանէ'ա էդ-տիլիմ գըրդ թօփ պաթթալ քեաւաւուն սէմէնի օլան իւշ պին տէօրդ եիւզ կուրուշն նըսֆընը դէտիեէ էդտիմ. տիլիէր նըսֆը օլան պէրվէճէի պալա, պին եէտի եիւզ կու-րուշը տալի իւշ այ դարֆընտա էօտէեկէճէյիմ: Շտեէտ սու-միւտտէդ միւնդաղը օլուպ տէ իյֆա էտէմէզ իտէմ, նիզա-մէն իգդիզա էտէն կիւզէշդէսիլէ դէտիեէ էդմէյէ միւդէ-ա'հհիտիմ:

Ֆի 10 դէշըլյնի էվէլ 314

էյմէսեուս

Իշլու սէնէտտէ մուհարրէր մէպլալըն էտասընա քէ-
Ֆիլիմ: Ֆի 10 դէշըլյնի էվէլ սէնէ 314

ԱԶԸԳ ՊՕՆՅ ՆԻՒՄՈՒՆԷՍԻ

[4]

Նադտէն ախզ էդմիշ օլտըրմ եիւզ ա'տէտ ֆըանսըզ ալդունընը, իշլու պօնօմըն համիլինէ, օդուզ կիւն վա'տէ իլէ դէտիեէ էտէճէյիմ:

Ֆի 17 չուպաթ սէնէ 314

պինտէ

ԷՄՐ ՍԷՆԷՏԻ ՆԻՒՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

ԿՈՒՐՈՒՇ
1000

Եալընըզ պին կուրուշ Տըր

[5]

Հտիրնէտէ . . . խանընտա մուղլիմ դիւճճարի մուղէ-պէրէտէն . . . էֆէնտիտէն իշլիրա էյէտիլիմ մալ պէտէ-լինտէն տօլայը, պին կուրուշ տէյնիմ օլուպ, դարիլիտէն օդուզ

ԳԱՀԵԿԱՆ
1700

Միւսիայն հազար եօրը հարիւր դահեկան է

[3]

Հազար երեք հարիւր չորս տարւոյ հսկտեմբերի տասնե-րորդ օրը, Սուլթան Պանէղիտ թղթաւաճառ Մեծապատիւ Ահմէտ Լութֆի էֆէնտիտէն գնած քառասուն ծրար մեծա-ծաւալ թուղթիս արժէքը՝ որ է երեք հազար չորս հարիւր դահեկան, կէսը վճարեցի, միւս կէսը եղող վերոգրեալ հա-զար եօթը հարիւր դահեկանն ալ երեք ամսուան մէջ պիտի վճարեմ. եթէ պայմանաժամը լրանայ ու չ'կարենամ վճա-րել, ըստ օրինի պէտք եղած տոկոսով ի միտսին վճարելու պարտական եմ:

10 Հսկտեմբեր 314

Պարտականը

Այս մուհահիրն մէջ գրուած դումարին վճարուելուն պարտական եմ:
10 Հսկտեմբեր 314

ԲԱՅ ՄՈՒՐՀԱԿԻ ՕՐԻՆԱԿ

[4]

Դրամով առած հարիւր հատ դաղիական ոսկին, սպն պօնոս (կրողին) բերողին երեսուն օր պայմանաժամով պիտի վճարեմ:

17 Փետրուար 314

(ծառայ) Էս

ՀՐԱՄԱՆԱՏՈՄՍԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

ԳԱՀԵԿԱՆ
1000

Միայն հազար դահեկան է

[5]

Անդրիանուպոլիս . . . խանը բնակող՝ պատուաւոր վա-ճառականներէն . . . էֆէնտիտէն գնած ապրանքիս գնոյն փոխարէն իրեն ունեցած հազար դահեկան պարտքս,

պիր կիւն սօճրա քէնտիսինէ վէ ետիստ էմրինէ դէտիեէ
էտէճէյիմ :

Ֆի 16 մարդ սէնէ 314

պէնտէ

ԱՏԷՏ

30

Եսընըզ օդուզ աճէս Ինկիլիզ լիւսաւ ջը :

[6]

Նազտէն ալորըմ օդուզ ա'տէտ Ինկիլիզ ալդունընը,
դարլիսի սէնէտտէն ի'դիւարէն օդուզ պիր կիւնէ գատար,
մ'ուզէպէր սարրաֆլարտան . . . էֆէնտի էմրինէ էտա
էտէճէյիմ :

Ֆի 25 նիյսան սէնէ 314

պէնտէ

ԱՏԷՏ

45

Եսընըզ զըրզ պէշ աճէս Ինկիլիզ լիւսաւ ջը :

[7]

Դարլիստէն օն պէշ կիւն միւրուրինտէ . . . էֆէնտիեէ
վէ եա էմրինէ գըրզ պէշ ա'տէտ Ինկիլիզ լիւսաւ դէտիեէ
էտէճէյիմ . պէտէլի նազտէն ախզ օլունմըշ տըր :

Ֆի 26 նիյսան սէնէ 314

Ճ Ի Ր Օ

[8]

Տէրունի սէնէտտէ մուհարրէր մէպլակը քեաւտճը Լութ-
ֆի էֆէնտիտէն ախզ էդմիշ օլորըմտան, մէպլակը մէգքիու-
ըր էֆէնտիի մուսալիէյի էմրինէ դէտիեէ էտէսինիզ :

Ֆի 30 նիյսան սէնէ 314

Թաշպէ քարափընսան գաշիմէ ալընաճազ սեմէսաղըն մհալի

ՏԷՅՏ ՍԷՆԷՏԼԷՐԻ

[9]

Տէրսատէդտէ Պաղչէ գարուսընտա 27 նօմբրօլու տիւք-

կանէն երեսուն ու մէկ օր վերջը իրեն եւ կամ իր հրամա-
նին պիտի վճարեմ :

16 մարտ 1314

(ծառայ) Էս

ՀԱՏ

30

Միայն երեսուն հաս անգղիական ոսկի է

[6]

Դրամով առած երեսուն հատ անգղիական ոսկին մուր-
հակիս թուականէն սկսեալ՝ մինչեւ երեսուն եւ մէկ օր, պատ-
ուաւոր սեղանաւորներէն . . . էֆէնտիի հրամանին պիտի
վճարեմ :

25 ապրիլ 314

(ծառայ) Էս

ՀԱՏ

45

Միայն քառասուն ու հինգ հաս անգղիական ոսկի է

[7]

Թուականէն տտան եւ հինգ օր անցնելուն . . . էֆէն-
տիին եւ կամ հրամանին քառասուն եւ հինգ հատ անգղիա-
կան ոսկի պիտի վճարեմ . փոխարէնը գրամով առնուած է :

26 ապրիլ 314

ՓՈՒԱՆՑՈՒՄ

[8]

Մուրհակին մէջ գրուած դումարը թղթավաճառ Լութ-
ֆի էֆէնտիին առած եմ . ուստի յիշեալ դումարը վերոգըր-
եալ էֆէնտիին հրամանին վճարեմ :

30 ապրիլ 314

Աշակերտներու կողմէն շարադրուելիք մուրհակներու իմաստը

ՊԱՐՏԱՄՈՒՐ ՀԱԿՆԵՐ

[9]

Կ . Պոլիս Պաղչէ գալիու 27 թիւ խանութը սեղանաւորու-

քեանտա պարրաֆլըզ էտէն . . . էֆէնտիտէն օղուզ 'աաէտ Օսմանլը լիրասը էօտիւնճ ալընաը: Հէր պիր լիրաեա այտա օղուզ փարա Փաիզ վերիւնճէք: Իւչ այ սօնրա պու օղուզ լիրա, Փաիզիւն պիրիքտէ քէնտիսինէ էօտէնճէք: Պունը սէնէտ թարզընտա եազմալը:

[10]

Կալաթատա Գօմիսիօն խանընտա դիւճճարտէն . . . էֆէնտիտէն օն պէշ կիւն վա'տէ իլէ . . . Օսմանլը լիրասը էօտիւնճ ալընաը, Էկէր վա'տէնին խիդամընտա փարա Էօտէնմէյէճէք օլուր իսէ դէտիեկսի կիւնիւնէ գատար ֆաիզ եիւրիտիլէճէք: Պու սէնէտ նա'սըլ եազմալը:

[11]

Սուլթան Պաեէզիտտէ սահհաֆ . . . էֆէնտիտէն պին պէշ եիւզ կուրուչըք քիդապ սադըն ալընաը, պու միւլադտան պէշ եիւզիլ բէշին վերիտի. պազը գալան պին կուրուշ իշին տա ալզմըլ պիր կիւն վա'տէլի պիր սէնէտ վերիլէճէք: Պունը նա'սըլ եազմալը:

ՊՕՆՕԼԱՐ

[12]

Կալաթատա Խալեար խանընտա պանքէր . . . էֆէնտիտէն օն դիմուր եօլ դահվլլադը սադըն ալընաը: Պէտէլի օլան եիւզ Օսմանլը լիրասը, պօնօեը կէզիրէն զադա օղուզ կիւն վա'տէ իլէ էօտէնճէք տիր: Պուկոււն իշին պիր պօնօ եազմալը:

[13]

Մահմուտ փաշայի պաշընտա սա'ադ դաճիրի . . . էֆէնտիտէն օն պէշ Օսմանլը լիրասը գըյմէգլի պիր սա'ադ միւլաբէէ'ա օլուրտը: Պէտէլի օն պէշ կիւնտէ դէտիեկ օլուրմազ իւզրէ պիր պօնօ վերիլէճէք: Պու պօնօ նա'սըլ եազմալը:

թիւն ընող . . . էֆէնտիտէն երեսուն հատ Օսմանեան ոսկի փօխ առնուեցաւ: Ամէն մէկ ոսկիի համար, ամիսը երեսուն փարայ տոկոս պիտի տրուի: Երեք ամիս վերջը այս երեսուն ոսկին տոկոսով իմիտին իրեն պիտի վճարուի: Մուրհակի ձեւով ի՞նչպէս պէտք է գրել:

[10]

Ղալաթիա Գօմիսիօն խանը վաճառականներէն . . . էֆէնտիտէն տասն եւ հինգ օր պայմանաժամով . . . Օսմանեան ոսկի փօխ առնուեցաւ: Եթէ պայմանաժամին լրանալուն դրամը չ'վճարուի, մինչեւ վճարման օրը տոկոս պիտի բանի: Այս մուրհակը ի՞նչպէս կը գրուի:

[11]

Սուլթան Պաեէզիտա գրաւաճառ . . . էֆէնտիտէն հազար հինգ հարիւր դահեկանի գիրք գնուեցաւ: Այս գումարին հինգ հարիւր դահեկանը կանխիկ տրուեցաւ. մնացած հազար դահեկանին համար ալ վաթսուն եւ մէկ օր պայմանաժամով մուրհակ մը պիտի տրուի: Այս ի՞նչպէս կը գրուի:

ԲԱՑ ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ

[12]

Ղալաթիա Խալեար խանը մեծ սեղանաւոր . . . էֆէնտիտէն տասը երկաթուղիի արժէթուղթ ծախու առնուեցաւ: Փոխարժէքը, որ է հարիւր Օսմանեան ոսկի, պօնօն բերող անձին երեսուն օր պայմանաժամով պիտի վճարուի: Ասոր համար բաց մուրհակ մը գրել պէտք է:

[13]

Մահմուտ փաշայի գըւլսը ժամացոյցի վաճառական . . . էֆէնտիտէն տասն եւ հինգ Օսմանեան ոսկի արժող ժամացոյց մը գնուեցաւ: Փոխարժէքը տասն եւ հինգ տրուան մէջ վճարուելու պայմանով բաց մուրհակ մը պիտի տրուի: Այս մուրհակը ի՞նչպէս կը գրուի:

ԼՄՐ ՍԷՆԵՏԼԵՐԻ

[14]

Իւսկիւտարտաւ Եէնի մահալէտէ Ունճը . . . Էֆէնտիւ-
տէն իշղիրա օրոնան պին պէշ Էիւզ Էլլի կուրուլըզ պուզ-
տայ, արփա իշուն ալքմըշ պիր կիւն վատէլի պիր Էմր սէ-
նէտի վէրլլտի: Պունը նա՞սըլ Էազմալը:

Պու սէնէտի պազգալ . . . ալա նաովնա ճիրօ Էզմէլի:

ՉԷՔ ՆԻԻՄՈՒՆԵԼԷՐԻ

[15]

Ըսգանպօլտա Պաղէ գափուսընտա դիւճճարի մու'ղէ-
պէրէտէն իզգէզըւ . . . Էֆէնտիւէ

Պրուսասն 150 օամ. շիրաւը

Իշպու սէնէտին համիլի . . . Էֆէնտիւէ վէ Էա Էմրինէ
Էիւզ Էլլի ա'տէտ օ'ամանը լիրասը դէտիւէ Էտուպ, հիսա-
պըմա կէչիրէսինիզ:

Ֆի 3 Մաեխ 314

պէնտէ

ՏԻՅԱԷՐ

[16]

Ըսգանպօլտա Պալըզ փաղարընտա մու'ղէպէր սար-
րաֆլարտան Դէվֆիյզ Էֆէնտիւէ

Ասանասն 35 Օամանը շիրաւը

Իշպու սէնէտին համիլի մախտուլմ . . . Էֆէնտիւէ վէ
Էա Էմրինէ օգուզ պէշ ա'տէտ օ'ամանը լիրասը դէտիւէ իլէ
մահսուալըն իճրա Էտինիզ:

Ֆի 11 Հաղիյրան 314

պէնտէ

ԾԱՆՈԹ. — Չէքը այնպիսի մուրհակ մ'է, որով հեռու տեղ մը
գտնուող մէկը սեղանաւորի մը քով կամ պանդան ձգած ստակին
կամ ամբողջը և կամ մէկ մասը երբորդի մը միջոցաւ Էա կ'տանէ:

ՀՐԱՄԱՆԱՏՈՄԵՐ (հրամանի մուրհակներ)

[14]

Իւսկիւտար Եէնի մահալէ ալիւրալաճաւ . . . Էֆէնտիւն
գնուած հաղար յիսուն զըշի ցորենին ու գարին համար
վաթսուն ու մէկ օր պոյմանաժամով հրամանի մուրհակ մը
պիտի տրուի: Այս մուրհակը ինչպէս պէտք է զրել:

Այս մուրհակը նալարալաճաւ . . . ալայի անուան փո-
խանցել պէտք է (պէտք է ճիրօ ընել):

ՉԷՔԻ (եշանակագիր) ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[15]

Երեւելի վաճառականներէն Մեծապատիւ . . . Էֆէնտի
Կ. Պոլիս—Պաղէ գափու

Պրուսայէն

150 Օամանեան ոսկի

Սոյն մուրհակը բերող (կրող) . . . Էֆէնտիլին Էա կամ
հրամանին հարիւր յիսուն հա՛ո Օամ. ոսկի վճարելով հաշ-
ուոյս անցուցէք:

3 Մայիս 314

ՈՒՐԻՇ

[16]

Երեւելի սեղանաւորներէն Դէվֆիյզ Էֆէնտի
Կ. Պոլիս—Պալըզ փաղար

Ասանայէն

35 Օամ. ոսկի

Այս մուրհակը կրող որդիս . . . Էֆէնտիլին Էա կամ
հրամանին երեսուն Էա հինգ հա՛ո Օամ. ոսկի վճարելով հա-
շիւը կատարեցէք:

11 Յունիս 314

Չէքը պոյմանաժամ չ'կրնար ունենալ, հետեւաբար ցուցուած օրը
անմիջապէս պէտք է վճարուի:

ԳԱԼԷՄԷ ԱԼԲՆԱՃԱԳ ԶԷՔԼԷՐ

[17]

Թրապիզոնտա մուգլյո՛ սարբաֆ . . . էֆէնտի, էտիր-
նէտէ՝ պուլունան պիրատէրի . . . էֆէնտիէ վէ եա էմրի-
նէ դէտիէն օլունմադ իւզէրէ, քէզա էտիրնէտէ . . . խա-
նընտա մուգլյո՛ . . . էֆէնտիէն իւզ պին պէշ երեզ կու-
րուշըզ պիր չէք չէքէր: Պու չէք նա՛սըլ եազըլըր:

[18]

Սամսոնտա մուգլյո՛ դիւճարտան . . . էֆէնտի Տէր-
սա՛տտէդտէ քէնտի շէրլյքինէ վէ եա էմրինէ էօտէնմէք իւզ-
րէ, քէզա Բսդանաօլտա Սուլթան համմամընտա . . . նո-
մէրօլու մաղաղատա պանքէրլիք էտէն իզզէզլու . . . է-
ֆէնտիէն երեզ Օ՛սմանլը լիրասիջուն պիր չէք քէշլյտէ է-
տէր: Պունը չէք թարզընտա եազմալը:

ՄԱԳՊՈՒԶ ՍԷՆԷՏԻ ՆԻԻՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[19]

Իշպու պին իւզ երեզ տօգուզ սէնէսի Մաեիս մա՛ալըմ
օլան պէշերիւզ կուրուշ . . . մէքդէպի մուէսսիս ու միւտլյ-
րի իզզէզլու . . . էֆէնտիտէն մաղապուզըմ տըր:

Ֆի 12 Հազլյրան 314 . . . մէքդէպի լիսանի օսմանի
մու՛ալլիմի

[20]

Սէնէի հալլիէն Դէմմուզ մա՛ալըմը տախիլլիէ նէզարէ-
դի ճէլլիլէսի վէզնէսինտէն ախզ էյլէտիմ: Ֆի . . .

[21]

Խարիճլիէ նէզարէդի ճէլլիլէսի դէրճէմէ գալէմինտէ լյ-
ֆա էդմէքտէ օլտըմ մէմուրլիլէդտէն տօլանը դախսլյս
պույուրըմըզ օլան պին պէշերիւզ կուրուշ մա՛ալի ա՛ճիզանէ-

ԽԻՄԱԳՐԵԼԻՔ ԶԷՔԵՐ

[17]

Տրապիզոն բնակող սեղանաւոր . . . էֆէնտին Անդ-
րիանուսլիս՝ եղբօրը . . . էֆ. ին եւ կամ հրա-
մանին վճարուելու համար, դարձեալ Անդրիանուսլիս . . .
խանը բնակող . . . էֆէնտին երեք հազար հինգ հարիւր
դըշի չէք մը կը քաշէ: Այս չէքը ի՛նչպէս կը գրուի:

[18]

Սամսոն բնակող վաճառականներէն . . . էֆէնտին Պո-
լիս իր ընկերոջ եւ կամ անոր հրամանին վճարուելու հա-
մար, դարձեալ Պոլիս Սուլթան համմամ . . . թիւ վա-
ճառատունը սեղանաւորութիւն ընող Մեծ . . . էֆէնտի-
ին հարիւր Օսմ. ոսկւոյ համար Զէք մը կը քաշէ: Այս Զէ-
քի ձեւով պէտք է գրուի:

ՍՏԱՅԱԳՐԻ ՅՐԻՆԱԿՆԵՐ

[19]

Սոյն հազար երեք հարիւր ինը տարւոյ Մայիս ամսա-
կանս՝ որ է հինգ հարիւր դահեկան, . . . վարժարանի
հիմնադիր-Տնօրէն Մեծ . . . էֆէնտիէն ստացած եմ:

12 Յունիս 314 . . . վարժարանի Օսմ. լեզուի
ռաւոյիջ

[20]

Ներկայ տարւոյ Յուլիս ամսականս ներքին գործոց նա-
խարարութեան գոնճէն առի:

[21]

Արտաքին գործոց նախարարութեան թարգմանութեան
դիւանին մէջ կատարած պաշտօնիս համար, յատկացուած
հազար հինգ հարիւր դահեկան ամսականս, ներկայ տարւոյ

մի սէնէի հալլիէ Դէմուզընա մահսուպէն նէզարէզի միւ-
շարունիլէյհա վէզնէսինտէն գապզ էյլէտիմ :

Ֆի 20 Դէմուզ 314

պէնտէ
ձէՄԻՅԼ

[22]

. . . . մէքզէպինէ 'իթա էյլէտիյիմ իւշ եիւզ նիւսիւ
տէրս քիդապարընըն պէտէլի օլան պին իքի եիւզ կուրուշ ,
մէքզէպ միւսիյիլէզինտէն մագպուզըմ' օլմուշալը :

Ֆի

[23]

Արալանեան պիրատէրի էֆէնտիլէրին մալի օլուպ' Գարա
Հիսարտան Տէրաւ'ատէզտէ քէնտի մագպալարընա տէօրզ
եիւզ զըյէէ աֆիօնըն նազը իշուն էյլէտիյիմ մէսարիֆին
ճիւմէսի մագպուզըմ' ալը :

Ֆի 9 էյլու սէնէ 314

պէնտէ
ՀՍՍՍՆ

[24]

Քեալտճը . . . էֆէնտիլին թարաֆըմա տէյնի օլան
օդուզ պէշ ա'տէտ օ'սմ, լիրասընա մահսուպէն' օն ա'տէտ
Ֆրանսըզ լիրասը գապզ օլունմըշ ալը :

Ֆի 11 էյլու սէնէ 314

ԳՍԼԼԻԲԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ ՄԱԳՊՈՒԶ ԱԷՆԷՏԼԷՐԻ

[25]

Մի'մար . . . էֆէնտիլէ սէքիզ եիւզ կուրուշըզ տէմիր
սաղալըմ' . փարաըն զէմամէն քինտիսինտէն ալըթմ' . պունը
միւսէյիլէն պիր մագպուզ սէնէտի խզէեօր : Պու սէնէտի
նա'սըլ եազմալը : Ախրէհիսէ skelir դամիրի

.

Յուլիսի ի հաշիւ , յիշեալ նախարարութեան գանձէն
ստացայ :

20 Յուլիս 314

ձէՄԻՅԼ

[22]

. . . . գպրոցին տուած երեք հարիւր օրինակ դասագրք-
քերուս փոխարժէքն' որ է հազար երկու հարիւր դահեկան ,
վարժարանի տեսչութենէն ստացած եմ :

[23]

Ասլանեան եղբարց էֆէնտիլներուն ապրանքը ըլլալով'
Գարահիսարէն ի Պոլիս իրենց վաճառատունը , չորս հարիւր
հօխայ աֆիօնին փոխադրութեան համար ըրած բոլոր ծախ-
քերս ստացայ :

9 Աեպտեմբեր 314

ՀՍՍՍՆ

[24]

Թզթաւաճառ' . . . էֆէնտիլի , ինձ ունեցած երեսուն
ու հինգ Օսմ' ոսկեայ պարտքին ի հաշիւ , տասը գաղիակափն
ոսկի ստացուած է :

11 Աեպտեմբեր 314

ԽՄԲԱԳՐԵԼԻՔ ՍՏՍՅԱԳՐԵՐ

[25]

Ճարտարապետ . . . էֆէնտիլին ութ հարիւր դահե-
կանի երկաթ ծախեցի : Դրամը ամբողջապէս իրմէ առի ,
զայս յայտնող ստացաղիր մը կ'ուզէ : Այս մուրհակը ինչ-
պէս զրեւու է : Սիրֆեհի երկաթի վաճառական

.

[26]

Սարրաֆ. . . էֆէնտիէ գըրգ պէշ 'Օսմանլը լիրասը պօր-
ճըմ վար ըտը: Երբմի լիրասընը պու կիւն վերիպ քէնտի-
սինտէն պիր մազպուզ սէնէտի ալաճալմ: Պու մազպուզ
սէնէտի նա՞սըլ եազըլըր:

[27]

Աֆիօն Գարա հիսարըլ էմանէղճի . . . էֆէնտի, Բս-
էանսօլտան, մէմլէքէղինտէ զիճարէղլէ մէշկուլ օլտն 'Օս-
ման Ֆէյլի էֆէնտիին մազազաւընա, Եիւզ Էլլի թօի Էլ-
վան պամամեը պիղղէմամ դէսլլյոմ էղտլինէ տալր պիր
մազպուզ սէնէտի իսղէնօր: Պունը նա՞սըլ եազմալը:

[27]

Միւլլիֆ . . . էֆէնտի քիդասլճը . . . էֆէնտիէ,
գլյրտէ մահարբէր Եիւզ Էլլի նիւսիտէ քիդասլը, էմանէղճին
դէսլլյոմ էտէր. շու շարթ իլէ քի, քիդասլարը քէնտի Ֆի-
աղիլէ սաղըպ՝ պէտէլինտէն Եիւզտէ Երբմի պէշի դէնղլլ
էտէճէք վէ սաղըլմահանլարը տա ա՛յնէն կէրլ վէրճէք:
Իլավլիլ Նէվտէսղէ տ'տէտ 100 հէր պիրի 6 կուրուշտան
Մուխդասար Նէվտէսղէ » 50 » » 3 » »

ՓՈԼԻՉԱ ՆԻԻՄՈՒՆԵԼԷՐԻ

[28]

էտիրնէտէ . . . խանընտա 12 նամբօլու օտառա
մուղլյոմ Ֆիքրի էֆէնտիէ

Տէրսա'ատէդտէն Իֆիկիւզ ա'sէս 'Օսմանլը լիրասը

Իշպու փօլիգամըն համիլի . . . էֆէնտիէ իսրազ օլուն-
տըը դարիստէն օղուզ պիր կիւն սօնրա, հիսապըմըզա

[26]

Սեղանաւոր . . . էֆէնտիի քառասուն եւ հինգ Օսմ,
ոսկի պարաք ունէի. քսան ոսկին այսօր տալով՝ իրմէ ստա-
ցագիր մը պիտի առնեմ: Այս ստացագիրը ի՞նչպէս կը
գրուի:

[27]

Աֆիօն Գարահիսարցի յանձնակատար (էմանէղճի) . . .
էֆէնտի, Պոլիսէն իր քաղաքը վաճառականութեամբ զբա-
ղող Օսման Ֆէյլի էֆէնտիին վառաւառտունը, հարիւր յիսուն
պուրհակ գոյնզգոյն տղածոյ կտաւը (պամամ) ամբողջպէս
յանձնած ըլլալուն համար ընկալագիր մը կ'ուղէ: Այս ի՞նչ-
պէս պիտի գրուի:

[27]

Հեղինակ . . . էֆէնտի, գրաւաճառ . . . էֆէնտիին,
վարը գրած հարիւր յիսուն օրինակ գրքերը, իրեւաւանդ
կը յանձնէ, սո պայմանով որ, գրքերը իրենց գնով պիտի
ծախէ եւ արժէքէն հարիւրին քսան եւ հինգը պիտի վեղջէ.
Հ'ծախուածներն ալ նոյնութեամբ ետ պիտի դարձնէ:

Ընդարձակ Նէվտէսղէ հատ 100 տմէն մէկը 6 զրշ.
Համառօտ » » 50 » » 3 » »

ՓՈԼԻՄՆԱԿԱԳՐԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[28]

Մեծ. Ֆիրրի էֆէնտի

Ընդրիանուպոլիս . . . խանը 12 թիւ սենեակը (բնակող)

Պոլիսէն Երկու հարիւր Օսմ. ոսկի

Այն փոխանակագիրս կրող . . . էֆէնտիի, ցուցուած

օլարագ, իբի եիւզ ա'տէտ 'օամ. լիրասը դէտիեէ էդմէնիզ
միւզէմէննա տըը: Թի...

[29]

Պրուստտ . . . խանընտա . . . նօմէրօլու օտաւտա
մուզիյմ գիւճճարտան . . . էֆէնտիեէ

Իչպու իլը նիւտիէ փօլիչամ, թարաֆընըզա իպրազ օ-
լունտըը անտէ . . . էֆէնտիեէ վէ եախօտ էմրինէ . . .
գատար սիյմ մէճիտի դէտիեէ էտէրէք, հիտապըմա կէչիրէ-
սինիզ. պէտէլի պուրատա քէնտիսինտէն մալէն արընմը տըր:

ՏՆՅԿԷՐ

★ [30]

Իզմիրտէ . . . խանընտա . . . նօմէրօլու օտաւտա
մուզիյմ շէրիյքիմ Ապտուլլահ էֆէնտիեէ

Պազտատտան 5000 կուրուշ

Պէտէլինի նազտէն տիսզ էյլէտիյիմ պէշ պին կուրուշը,
իչպու փօլիչամըն վիւտուլինտէն իգիպարէն տլղմըշ պիր կիւ-
նէ գատար, տիյկէր իչարէ միւնդազըր օլմադսըզըն . . .
էֆէնտիեէ վէ եա էմրինէ դէտիեէ վէ մահաուպընը իճրա
էտինիզ: Թի 5 Դէշրիյնի էվվէԼ սէնէ 314

Սուրեդի գապուշ Սուրեդի իսիյիֆա
. . . դարիյիսէ գապուշ կիշիմ պէսէլինի ալըպ իսրա էյիէիմ
ԱՊՏՈՒԼԼԱՆ . . .

ՃԻՐՕԼԱՐ

[31]

. . . պիրատէրէր էմրինէ դէտիեէ էտէսինիզ. պէտէլի
նազտէն տիսզ օլունմըշտըր:
Թի 17 Դէշրիյնի էվվէԼ սէնէ . . .

Թուականէն երեսուն ու մէկ օր վերջը, մեր հաշուոյն եր-
կու հարիւր Օամ. ոսկի վճարեւիզ կը խնդրուի:

[29]

Վաճառական . . . էֆէնտի

Պրուստ . . . խանը . . . թիւ սենեակը

Սոյն առաջին օրինակ փոխանակազիրը ձեզ ցուցուած
պահուն, . . . էֆէնտիին եւ կամ հրամանին . . . արծաթ
մէճիտ վճարելով իմ հաշուոյս անցուցէք. փոխարէնը այս
տեղ իրմէ սպրանքով առնուած է:

ՈՒՐԻՇ

[30]

Ընկերս Մեծ. Ապտուլլահ էֆէնտի

Իզմիր . . . խանը . . . թիւ սենեակը

Պազտատէն 500 դահեկան

Փոխարէնը դրամով առած՝ հինգ հազար զըշ. ը՝ սոյն
փոխանակազրոյս հասնէլէն հաշուելով մինչեւ վաթսուն ու
մէկ օր, երկրորդն ոչ զօլով (ուրիշ ծանուցման առանց ըս-
պասելու) . . . էֆէնտիին եւ կամ հրամանին վճարեցէք
ու հաշիւն կարգադրեցէք: 5 Հօկտ. 314

Ընդունեցուքեան ձեւ Գանձման ձեւ
. . . քուսիսին ընդունեցայ փոխարէնը առի եւ անպարս
ԱՊՏՈՒԼԼԱՆ կացուցի . . .

ՓՈԽԱՆՅՈՒՄՆԵՐ

[34]

. . . եղբարց հրամանին վճարէք. փոխարէնը դրամով
առնուած է:
17 Հօկտ. 314

[32]

Մէպլակը մէզպուրը քիզապճը . . . էֆէնտիէ դէտիէ
էտէսինիզ . պէտէլի մալէն ախզ օլունմըլ տըր :

ՏԻՅԳԵՐ

[33]

Իշպու փօլիջանըն նաթըզ օլտըլ . . . սիյո մէճիտիէի
. . . տէ մուզլյոմ . . . էֆէնտիէ վէ եա էմրինէ դէտի-
էէ էտէսինիզ . պէտէլի նազտէն ալընմըլ տըր :

Ֆի 20 Դէշրիյնի էվլէ սէնէ . . .

ԳԱԼԷՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ ՓՕԼԻՉԱԼԱՐ

[34]

Ատանատա դիւճճարտան րիֆա'ղլու . . . էֆէնտիէ
կէօնտէրմիլ օլտըլմ էմիլիո'տան տօլաեը, էլլի 'Օամ . լիրա-
սը էօտէմէք իչիւն, Տէրսա'ատէդտէ Շէրլիֆ փաշա խանըն-
տա դիւճճարտան . . . էֆէնտի նամընա, կէօրիւլտիյի դա-
րլիյստէն 'իդիպարէն օն պէշ կիւն վա'տէլի պիր փօլիջա քէ-
շիյտէ էտէճէք : Պու փօլիջա նա'սըլ եազըլըր :

Պու փօլիջանըն վա'տէսի խիդամ պուլմազտան, պէտէ-
լինի նազտէն . . . էֆէնտիտէն ալտըլմ : Պունըն ճիրօսը
նա'սըլ եազըլըր :

[35]

Էրզրում դիւճճարընտան . . . էֆէնտի Իզմիրէ կիտիպ
մալ սազըն ալաճագ . եանընտա չօզճա փարա պուլընտըր-
մագ խօզէմէտիյինտէն Էրզրում փօլիջաճըսը . . . էֆէն-
տիէ Եիւզ էլլի լիրա վէրիպ, Իզմիրտէքի շէրլիքի նամընա
վա'տէսիզ պիր փօլիջա ալըր : Պունըտա փօլիջա թարզընտա
գալէմէ ալմիլը :

[32]

Յիշեալ դումարը, գրաւաճադ . . . էֆին վճարէք : Փո-
կարէնը ապրանքով առնուած է : 19 Հոկտ.

ՈՒՐԻՇ

[33]

Սոյն փոխանակադրոյս պարունակած . . . արծաթ մէ-
ճիտը, . . . տեղ բնակող . . . էֆին եւ կամ հրամանին
վճարէք. փոխարէնը դրամով առնուած է :

20 Հոկտ. . . .

ՇԱՐԱԴՐԵԼԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԳՐԵՐ

[34]

Ատանա՝ վաճառականներէն Մեծապատիւ . . . էֆին
զրկած ապրանքներու համար, որպէս զի յիսուն Օամ . ոս-
կի վճարէ, Պոլիս Շէրիֆ փաշա խանը դանուող վաճառ-
կաններէն . . . էֆի անուան,՝ տեսնուած թուականէն
սկսեալ տասն եւ հինգ օր պայմանաժամով փոխանակադիր
մը պիտի քաշէ : Այս փոխանակադիրը ի՞նչպէս կը գրուի :

Այս փոխանակադրին պայմանաժամը դեռ չլրացած,
փոխարէքը . . . էֆին զրամով առի : Ասոր փոխանցումը
ի՞նչպէս կը գրուի :

[35]

Կարին՝ վաճառականներէն . . . էֆէնտին Իզմիր պիտի
երթայ եւ ապրանք պիտի գնէ . որովհետեւ իր քով չառիկ
դրամ պահել չ'ուզեր, Կարնեցի փօլիջաճի . . . էֆէնտին
երեք հաշիւը յիսուն ոսկի տալով՝ Իզմիրի մէջ դանուող ըն-
կերջ անուան առանց պայմանաժամի փոխանակադիր մը
կ'առնէ : Այս ալ փոխանակադրի ձեւով պէտք է գրել :

ԻՊՐԱՆԱՄԻ ՆԻՒՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[36]

Ըստոնադուրա Գամանթօ խանընտա . . . նօմէրօլու օտաւա մուգլյոմ գիւճճարտան . . . Էֆէնտի գիւմէգիւնտէ ֆի 4 Մարդ սէնէ . . . դարլյիլի վէ թարաֆէյնտէն միւմզա պիր գըթօ սէնէտ մուճէպլինճէ, ճիհէգի գարգտան ալուճաւմ օլան, իքի պլին պէշ երիւզ կուրուշ հազգըմը դէրք ու խաղաթլէ, Էֆէնտի մումթիլէյնի գիւմէգիւնի պերի էյլէտլյիմի վէ սէնէտի մէգըլուրլէ պանա տէյն օլարադ, իգլար օլունան մէսլադլուն տօլանը թալէպ ու տաւաեա, պիր կէօնա հազգըմ գալմաւընը միւլթիլ իշալու խալա սէնէտի գանգլյոմ ու գաթլյոմ օլունաւ:

Յի 24 Դէշրլյիլի էվմէլ սէնէ . . .

ՇԻԽՔՐԻ

ՏԻՅԿԷՐ

[37]

Իգլմիլտէ . . . խանընտա մուգլյոմ գիւճճարտան Ասըմ Էֆէնտիէ սաղմըլ օլունըմ գուլա տօնընտա պիր բէս էսպլին սէմէնի օլան տէօրդ պլին կուրուշը ախդ ու գապլ Էյլէտլյիմ ճիհէգլէ, քեաֆֆէի տա՛վաւան Էֆէնտի մումթիլէյնի գիւմէգիւնի խալա էյլէտլյիմտէն, իշալու խալա սէնէտի գանգլյոմ ու գաթլյոմ գըլընաւ:

Յի 2 Դէշրլյիլի սանի սէնէ . . .

ՏԻՅԿԷՐ

[38]

Պէյ օլունա . . . տա մուգլյոմ . . . Էֆէնտի գիւմէգիւնտէ, խանէ լյճարընտան տօլանը գլյրտէքի գարլյիլէ գատար մաթլուպըմ օլան . . . կուրուշըն խոգլյֆաթիլէ, խուսուսի մէգըլուրլէ միւգէտլիլ ճիւմէի տա՛վաւան Էֆէնտի մումթիլէյնի գիւմէգիւնի խալաեի սահլյէ իլէ խալա էյլէտլիմ:

ԱՆՊԱՐՏԱԳՐԻ ՓՐԻՆԱԿՆԵՐ

[36]

Պոլիս Գամանթօ խանը . . . թիւ սենեակը բնակող վաճառականներէն . . . Էֆի վրայ 4 Մարտ . . . թուակիր եւ երկու կողմէ ստորագրուած մուրհակի մը համաձայն, փոխառուութեան պատճառաւ ունեցած երկու հազար հինգ հարիւր դրշ. իրաւունքս թաղլով յիշեալ Էֆէնտին պարտքէ վերծ կ'ացուցի. վերագրեալ մուրհակով ինձ իբր պարտք խոստացուած գումարին համար պահանջում մ'ընելու ու դատ բանալու ո' եւ է իրաւունք չ'ունիմ, որոյ վասն սոյն անպարտագիրը չարագրուեցաւ ու կնքուեցաւ:

24 Հոկ. . . .

ՇԻԽՔՐԻ

ՈՒՐԻՇ

[37]

Իգլմիլ . . . խանը բնակող վաճառականներէն Ասըմ Էֆէնտի ծախած մէկ ալիսէտ (շիկադոյն) ձիուս արժէքը, որ է չորս հազար գահեկան, աւած ու ստացած եմ. այս պատճառաւ բոլոր պահանջումներէ, յիշեալ Էֆէնտին վերծ կ'ացուցի, որուն համար սոյն անպարտագիրը չարագրուեցաւ ու կնքուեցաւ:

2 Նոյեմբեր . . .

ՈՒՐԻՇ

[38]

Բերա . . . տեղ բնակող . . . Էֆէնտին վրայ իբր տան վարձք՝ մինչեւ վարի թուականը, ունեցած պահանջս որ . . . գահեկան է, գանձելով յիշեալ խնդրոյն վերաբերեալ բոլոր պահանջումներէ վերագրեալ Էֆէնտին կատարելապէս անպարտ կ'ացուցի:

ԳԱԼԻՄԷ ԱԼԸՆՁԱՅԻ ԻՊՐԱՆԱՄԷԼԷՐ

[39]

Մաղաղամտա քեադիսլիք էտէն . . . էֆէնտի պու քէր-
րէ սըլա իջուն մէմէքէդինէ կիտէճէք. պու կիւնէ դատար
իշէէէն այլըզլարընը քէնտիսինէ դէմամէն վերտիմ, արդը
պէնտէ պիր փարա ալաճար դալմատընը պիրտիւրէն պիր
իպրանամէ իսղէրիմ: Պունը նա՞սըլ ետզլարը:

[40]

Գատը քէօյինտէ Մէօհիւրտարտա միւզէսարըրըֆ օլտըրմ
ա՛րտա իւզէրինտէ մի՛մար . . . էֆէնտիսէ սէքիզ եիւզ լի-
րաեա ախշապ պիր խանէ ինչա էգտիրտիմ: Պու մէպլալը
հաֆդատան հաֆդաեա էօտէէէրէք պօրճուսը քեամիլէն
դէպիլէէ էգտիմ, արդըք պէնտէ հիշ պիր հադըք վէ իի-
շիյի գալմատը: Պունըն իջուն պիր իպրանամէ իսղէրիմ:
Պու իպրանամէ նա՞սըլ ետզլարը:

ԳՕՆԳՈՒՐԱԴՕ ԵԱԽՕՏ ՄՈՒԳԱՎԷԼԷՆԱՄԷ ՆԻԻՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[41]

Ըսդանպօլտա Սուլթան համմամը ճատտէսինտէ . . .
նօճէրօլու միւզէսարըրըֆ օլտըրմ պիր պապ տիւքքեանըմը
մանիֆաթուրաճի . . . էֆէնտի . . . սէնէսի Մաեիսին-
տէն իղիպարէն չհրի իւշ եիւզ կուրուշ իճարէ վերմէք
իւզրէ, պիր սէնէ միւտտէզլէ իսղիյճար էտիպ՝ տօզուզ
եիւզ կուրուշ տախի փէշիյն վերմիշ տիր:

Մէգըլիւր տիւքքեան սէնէ խիդամընա տէյին, մումաի-
լէյհին դահլի իսղիյճարընտա օլմադ, տիյիկիւր թարտփտան
իւճրէդինէ դամմ իլէ թալիպ զուհուր էտէճէք օլուր իտէ,
իղիպար օլունմումադ իւզրէ, իշլուս մուգապլէնամէ դան-
զիյմ ու դախդիյմ՝ դըրընտը:

1 Մաեիս

ՇԱՐԱԴՐՈՒԵԼԻԻՔ ԱՆՊԱՐՏԱԳԻՆԵՐ

[39]

Վաճառատունս զրադրութիւն ընող . . . էֆէնտին,
սյս տնգամ իր ճնդաւսըրը պիտի երթայ. մինչեւ ցայսօր
բանած ամսականները ամբողջապէս իրեն տուի. այլ եւս
վրաս ստակ մ'առնելիք չ'ունի. սյս պարագան զիտցնող
անպարտադիր մը կ'ուզեմ: Ի՞նչպէս պէտք է գրեւ:

[40]

Գատը զիւզ՝ էէօհիւրտար տէր եղած գետինիս (հող)
վրայ, ճարտարապետ . . . էֆէնտիին ութ հարիւր ոսկիի
փայտաչէն տուն մը շինել տուի: Այս գումարը շարթէ շա-
բաթ վճարելով՝ պարտքս ամբողջապէս վճարեցի: Այլ եւս
վրաս բնաւ իրաւունք մը եւ հետս ալ առնչութիւն մը չ'ու-
նի. ասոր համար անպարտադիր մը կ'ուզեմ: Այս անպար-
տադիրը ի՞նչպէս կը գրուի:

ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[41]

Պոլիս Սուլթան համմամի մեծ փողոցը . . . թիւ տէր
եղած խանութի տալածոյի վաճառական . . . էֆէնտին,
. . . տարւոյ Մայիս ամիսէն սկսեալ ամսական երեք հար-
իւր դահեկան վարձք տալու պայմանաւ՝ տարի մը պայմա-
նաժամով վարձու բռնած եւ ինն հարիւր դահեկան ալ կան-
խիկ տուած է:

Յիշեալ խանութը մինչեւ տարւոյն վերջը, վերոյիշեալ է-
ֆէնտիին տրամադրութեան տակ պիտի ըլլայ. եթէ ուրիշ
կողմէ վարձքին վրայ աւելցնելով՝ ուզող մը ելնէ, կարեւո-
րութիւն չ'պիտի տրուի. որուն համար սոյն պայմանադրութիւ-
նը շարադրուեցաւ ու կնքուեցաւ:

1 Մայիս . . .

ՏԻՅԿԷՐ

[42]

Դէպա՛տի Տէվլէզի ա՛լլյեհէտէն Իւսկիւտարտա մուզկյմ մուճիր . . . էֆէնտի . . . տա քեաին 14 նոմէրօլու վէ տէօրդ օտաւը չամիլ, պիր սլապվազֆ(*) խանէսինի իգամէ՝ ղէ մախտուս օլմադ իւզրէ, . . . սէնէսի Քեանուէնի սանի- սինին իսղիտաւընտան իղիպարէն, պիր սէնէ միւտտէղլէ շէհրի իքի եիւզ կուրուշ պէտէլիլէ, դէպա՛տի Սալթանա՝ ղի սէնիյեհէտէն . . . տէ մուզկյմ միւսղէճիր . . . է- ֆէնտիէ իյճար էտէրէք մէճուրը մուճարիլէյհէ ղէսլիյմ էդ՝ միշ տիր: Միւսղէճիր . . . էֆէնտի մէզբիւր խանէի, օլ- վէճէլէ խղիյճար իլէ ղէսէլլիւմ էյլէտիյինտէն խիզամի միւտտէղտէ մէճուրըն հէյեհէղի տսիյեհէսիլէ մուճիրէ իա՛- տէսինի վէ ա՛քսի դազտիյրինտէ, հիյնի զախլիէսինէ գա- տար մուճիրէ եկվմյեհէ . . . կուրուշ դազմիյնինի դէա՛հէ հիւտ էտէր. ալտիլի իյճար մահ պէ մահ փիշիյն օլարազ ղէսվիէէ էտիլէճէք տիր: Իշլու իյճար վէ իսղիյճար սէնէտի իքի նիւսիսէ օլարազ ղէա՛թը զըլընմըլ ալը:

Ֆի 1 Հաղիյրան սէնէ . . . Միւսղիւմիւ Մուճիր

ՏԻՅԿԷՐ

[43]

Զիյրտէ վազի՛էյնի իմզա . . . մէքլէսլի միւտիլի . . . էֆէնտի իլէ էդմէքճի . . . աղա պէյնինտէ աղիտէքի շարթըար իւզրէ ա՛ղտի մուգամվէլ օլընմըլ ալը. շէօյլէքի, էվվէլա. Մէրդում էդմէքճի . . . աղա . . . էֆէնտի- նին Իւսկիւտարտա քեաին . . . մէքլէսլինէ դարիյլտա՝ իղիպարէն պիր սէնէ միւտտէղլէ եկվմի եիւզ զըյեհէ խա էդմէք վէրէճէք տիր:

Սանիա. Մուճարիլէյհէ . . . էֆէնտի տախի պէհէ

(*) վ. ք. ք. — Կը կուրուին այն ամէն շէնքերն ու գետիններն որոց տէրերն (միւզէսարըքի) մինչեւ ցմահ տէր են. յետ մահու՝ եթէ մահչ եւ աղջնկ զաւակ ունին, տանք հաւասարապէս առանց փո-

ՈՒՐԻՇ

[42]

Օսմանեան տէրութեան հպատակներէն Իւսկիւտար բնա- կող տանտէր . . . էֆէնտի . . . տեղ գտնուած 14 թիւ եւ չորս սենեակ պարունակող մէկ վազֆ (կտակ) տունը, բնակութեան համար ըլլալու պայմանով, . . . տարւոյ Յունուարի սկիզբէն սկսեալ տարի մը պայմանաժամով, տա- սական երկու հարիւր դահեկան փոխարինութեամբ, Օսմ. Տէրութեան հպատակներէն . . . տեղ բնակող վարձակալ . . . էֆ. ի վարձու տալով՝ տանը յիշեալին յանձնած է: Վարձակալ . . . էֆ. յիշեալ տունը այդ կերպով վարձու կը բռնէ եւ կ'ընդունի: Պայմանաժամին լրանալուն՝ տունը իր նախնական ձեւին տակ տան տիրոջ վերադարձնելու, եւ հաւառակ պարագային մինչեւ որ զայն պարպէ, տանտիրոջ օրական . . . դահեկան տուժիլու յանձնառու կ'ըլլայ: Վարձքը ամսէ ամիս կանխիկ պիտի վճարուի:

Այս պայմանադրիւրը երկու օրինակ ըլլալով՝ փոխանակ- ուած է:

1 Յունիս . . . Վարձակալ Տանէր

ՈՒՐԻՇ

[43]

Ի ստորեւ երկու ստորագրութիւն դնողներ . . . վար- ժարանի տնօրէն . . . էֆէնտի եւ հացաւաճառ . . . ա- ղայի միջեւ, յետագայ պայմաններով պայմանագրութիւն մը կնքուած է. ստալէս,

Առաջին. Յիշեալ հացաւաճառ . . . աղան, . . . է- ֆէնտիին Իւսկիւտար գտնուած վարժարանին, թուականէն սկսեալ տարի մը պայմանաժամով, օրական հարիւր հօսայ ազնիւ տեսակ հաց պիտի տայ:

Երկրորդ. Յիշեալ էֆ. ալ իւրաքանչիւր շարաթ ա-

խարինութեան այդ շէնքերուն ու գետիններուն տէր կ'ըլլան. իւկ ե- թէ առանց զաւակի մեռնին (մահ ուլ) կ'ըլլան, այսինքն վազֆի կ'երթան:

հաճախ անմիջապես օրընդ օր Եղմէյին հէր պիր զըյէտի գըրգ պէշ փարատան պիլնիսապ՝ էամանի հասըլէտինի սիյմ մէճիտի երմի կուրուշտան հաճախ պաշընտա նագտէն ղէտիեէ էտէճէք տիր:

Սալիսա. Շահէտ մըրգում . . . աղա ղէա՛հհիւտա- ղընը իյֆա էղմէյէճէք օլուր իսէ էֆէնտիի մուամիլէյէէ դաղմիյնաղ՝ օլարագ, էլլի ա՛տէտ Օ՛ամանը լիրասը ՚իթա էտէրէք՝ իշպու մուգալէլէնամէ մէֆսուլս թուղըլաճագ տըր:

Րապի՛ա. . . . էֆէնտի տաթի շահէտ հաճախըը հաճախ պաշընտա վերմէյէճէք օլուրսա, էղմէքճի . . . աղա էղմէյին ՚իթասընը տէփամտա մուխար պուլունաճագ տըր:

Իշպու մուգալէլէնամէ տ՛յնի մէալ ու ՚իպարէտէ իքի նիւսիսէ օլարագ պիղղտնգիյմ վէ թարաֆէյնտէն պիլիմղա ղէա՛թը գըլընմըլ տըր: Յի Յ Բեհնուէնի էպիլ . . .

էրմիսի Միւհասիս ու միւսիյրի մեհիկայ
. . . աղա եփեկի

ՇԻՐՔԷԳ ՄՈՒԳԱՎԻԼԷՆԱՄԷՍԻ

[44]

Ըսդանալօլտա Մէհմէտ փաշա խանընտա մուղիյմ դիւճ- ճարտան Ֆաիգ էֆ. իլէ մանիֆաթուրաճը Նուրէտտին է- ֆէնտի, աղիյեիւզիքը շէրաթ իլէ ա՛գտի շիրքէղ էղմիշ- էր տիր. շօյլէքի,

էվիլէա. Շիրքէղի մզքիւրէ մանիֆաթուրա ախզ ու ՚իթասիշիւն գէքիլլ ու ա՛գտ օլընմըլ տըր:

Սանիա. Շիրքէղին րէտիւմալի պէշ եիւզ Օ՛ամանը լիրասը օլուա՛ թարաֆէյնտէն նագտէն իքի եիւզ էլլիշէր լիրա վաղ՝ էտիլէճէք տիր:

Սալիսա. Շիրքէղին մէրքէղի խտարէտի Տէրսա՛ատէղ օ- լուա՛ ի՛ւնվանը իսէ Ֆաիգ վէ գումիւանեսը օլաճագ վէ շիր- քէղին պիլնիսապ մուա՛մէլաղը, սու ի՛ւնվան իլէ ճէրէեան է- տէճէք տիր:

աւծ հացին, ամէն մէկ հօխան քառասուն եւ հինգ փարա- յէն հաշուելով՝ յառաջ եկած արժէքը, արծաթ մէճիտը քը- սան ղըլ. էն շարթու գլուխ, գրամով պիտի վճարէ:

Երրորդ. Յիշեալ . . . աղան եթէ խոստումները չը կատարէ, վերոյիշեալ էֆ. ին իրր տուգանք, յիսուն Օսմ. ոսկի տալով՝ այս պայմանադիրը ջնջուած պիտի նկատուի:

Չորրորդ. . . . էֆէնտին ալ՝ եթէ շարաթականը շար- թու գլուխ չտալու ըլլայ, հացալաճառ աղան հաց տալը շարունակելու մասին ազատ պիտի ըլլայ:

Այս պայմանադիրը նոյն իմաստով ու պարբերութեամբ երկու օրինակ ըլլալով՝ շարադրուեցաւ, ստորագրուեցաւ ու փոխանակուեցաւ:

Հացալաճառ . . . վարժարանի հիմնա-
. . . աղա դիր skorken . . . եփ.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ

[44]

Պոլիս Մէհմէտ փաշա խանը բնակող վաճառականներէն Ֆաիգ էֆ. եւ տպածոյի վաճառական Նուրէտտին էֆ. յե- տադայ պայմաններով ընկերութիւն կազմած են. սապէս,

Ասաջին. Յիշեալ ընկերութիւնը տպածոյի առուտուրի համար կազմուած ու կնքուած է:

Երկրորդ. Ընկերութեան դրամադրուիւրը հինգ հարիւր Օսմ, ոսկի ըլլալով՝ երկու կողմէն գրամով երկու հարիւր յիսունական ոսկի պիտի դրուի:

Երրորդ. Ընկերութեան կեդրոնատեղին Պոլիս ըլլալով՝ տիտղոսն ալ Ֆաիգ եւ ընկերութիւն պիտի ըլլայ, ու ընկե- րութեան բոլոր դործառնութիւնները այս տիտղոսով պիտի ընթանան:

Բապիւ, Շիրքէդին միւստէդի՝ մուգալէլէնամէ դարիւ-
խինտէն ՚իդիպարէն իւչ սէնէ օլուպ՝ պու միւստէդ դարֆըն-
տա թարաֆէյն չալընաճադ վէ խասդալըդ վուգուլնտա,
խասդա(*) օլանա հիչ պիր չէյ դադմիյն էդտիրիլէյէճէք տիր:

Խամիսա. Հէր սյ նիհանէդինտէ թարաֆէյն սաղըլտան
պէշըր լիրա ախդ էտէճէք տիր:

Սատիսա. Հէր սէնէ խիդամընտա մուս՝մէլադի վա-
դը՝աեք միւպէյէին տէֆդէրի մախսուս դանդիյմ՝ էտիրէրէք՝
չէրիքէյն թարաֆընտան դաստիյգ էտիրէճէք տիր:

Սասիլիւ. Միւստէդի մուգալէլէնամէ խիդամընտա
քեաֆֆէյի մուհասէպադ բուէէդ օլուսուպ՝ մէսարիֆի վա-
դը՝ա դէսլիէէ դըլընտըգտան սօնրա, հէրնէ դիճարէդ դա-
լըր իսէ չէրիքէյն պէյնինտէ միւգէսալիէն դադսիյմ օլու-
նարադ՝ սէրմանէլէրլէ պիրլիքտէ ախդ օլուսաճադ տըր:

Սամինա. Շիրքէդին ֆէսիսի դէմանընտա մէվճուտ պու-
լունան մալ ու զիսէմ՝ միւսալադ ի զէրէ դադսիյմ օլունա-
ճադ. շանէտ պիր դարար վուգու՝ պուլմըլ օլուր իսէ, եինէ
չէրիքէյնէ ա՛խտ օլաճադ տըր:

Շէրաթիթի մէպհուսէէէ պիրդէմամիհա բիա՛հէդ օլունադ
իւզրէ, իշպու մուգալէլէնամէ ա՛յնի մէալ ու ՚իպարէտէ իքի
նիւսիսէ օլարադ պիրդանդիյմ վէդդախիլիյմ դէա՛թը գըլըն-
մըլ տըր:

Յի 1 ֆեանուսի սանի . . .

եշշիրիյֆ	եշշիրիյֆ
ՆՈՒՐԷՏՏԻՅՆ	ՅԱԻԳ

ԳԱԼԷՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ ՄՈՒԳԱՎԷԼԷՆԱՄԷԼԷՐ

[43]

Իւսկիւտարտա Պաղլար պաշընտա միւգէսարրըֆ օլտըմ՝
գըրգ տէօնիւմ դարլամը պաղչէվան . . . է քիրաեա վէր-

(*) Օսմանեանի մէջ (չ) գիրը շատ թեթեւ կարտասանուի, ձայ-
նը աւելի (հ) ի կը մօտենայ քան (խ) ի. զոր օր. خف (հաֆիյֆ),
خس (հասգա) եւն. սուկսյն մենք՝ որպէսզի ուսանողը (չ) ի տեղ (չ)

Չորրորդ. Ընկերութեան պայմանաժամը՝ պայմանագրու-
թեան թուականէն սկսեալ երեք տարի պիտի ըլլայ. այս
ժամանակամիջոցին մէջ երկուստեք պիտի աշխատին. եւ
հիւանդութիւն պատահելուն, հիւանդ եղողին բան մը տու-
ժել չ'պիտի տրուի:

Հինգերորդ. Ամեն ամսոյ վերջը, երկու կողմէն հա-
սոյթէն հինգական օսկի պիտի առնեն:

Վեցերորդ. Ամեն տարւոյ վերջը, տեղի ունեցած գործառ-
նութիւնները յայտնող մասնաւոր ասմար մը գրուելով՝ եր-
կու ընկերներու կողմէն պիտի վաւերացուի:

Եօթներորդ. Պայմանագրութեան պայմանաժամին լրա-
նալուն՝ բոլոր հաշիւներն տեսնուելով՝ տեղի ունեցած ծախ-
քերը մաքրուելէ վերջը, ինչ շահ որ մնայ, երկու ընկերնե-
րու մէջ հաւասարապէս պիտի բաժնուի եւ իրենց դրամա-
զուխներուն հետ մէկտեղ պիտի առնուի:

Ութերորդ. Ընկերութեան ջնջուելուն ժամանակ, պատ-
րաստ գտնուած ապրանքներն եւ ապրանքիները հաւասա-
րապէս պիտի բաժնուին. եթէ քնաս մը տեղի ունեցած ըլ-
լայ, դարձեալ երկու ընկերներուն պիտի վերաբերի:

Վերոյիշեալ պայմանները կատարելապէս յարգելու պայ-
մանաւ՝ սոյն պայմանագիրը նոյն իմաստով ու պարբերու-
թեամբ երկու օրինակ ըլլալով՝ շարադրուեցաւ, կնքուեցաւ
ու փոխանակուեցաւ:

1 Յունուար . . .

ընկերը	ընկերը
ՆՈՒՐԷՏՏԻՅՆ	ՅԱԻԳ

ՇԱՐԱԳՐՈՒԵԼԻԲ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԵՐ

[43]

Իւսկիւտար Պաղլար պաշի՝ (տէր եղած) քառասուն արտա-
վար արտս պարտիզպան . . . ի վարձու տուի: Պայմանա-

չ'գրեն, ստիպեալ հայտարար օսմաներէնին մէջ (խ) գիրը պահեցինք:
Այս կէտն ալ Յարգ. ուսուցիչներուն ուշադրութեան կը յանձնեմք:

տիմ . մուգալվէլէնամէնին միւտտէղի պիր սէնէ ետ'նի պու-
սէնէ դասըմընտան կէլէճէք սէնէ դասըմը իպղիտասընա
դատար օլաճագ . դարլանա պուղտայ , արվա վէ սօվան
էքիլէճէք . քիրա պէտէլի օլարագ պուղչէվան . . . մուգա-
վէլէնամէ դարլյսինտէն իւչ այ սօնրա օն , տէօրդ այ սօն-
րա տա օն իքի 'Օամ . լիրասը էօտէկէրէք պօրճընը վէրէճէք :
Պունը մուգալվէլէնամէ թարղընտա եաղմալը :

ՏԻՅԿԵՐ

[46]

Դարլա սահլալի . . . էֆ . իլէ էրնէպուտ (արնամուտ)
պաղչէվան . . . աղա չիֆդճիլիք էդմէք իչիւն օրդագ օլուր-
լար . շու շարթ իլէ քի , պիրլնճի' 'որսա սահլալի . . . էֆ
Եէտի դուլլէտէ պուլունան դարլասընտա պուղտայ , արվա
վէ սահլրէ գէր' էդմէք իչիւն պաղչէվան . . . աղանը քէնտիլի
նէ օրդագ էդմիչ տիր : Իքիլնճի' դարլանը սիւրմէք , դուլմ
(դօխում) էքմէք , էքիլի դօրումագ , մահսուլը պիչմէք , խըրմ
(հարման) էդմէք խուսուսարը հէփ չիֆդճիլ . . . աղանա 'ալի
օլաճագ . եաղմըդ դուլմը դարլա սահլալի վէրէճէք տիր : Իւ
չիւնճի' մահսուլ պիչիլտիքտէն , խըրմէն էտիլտիքտէն սօ
րա , է'օլրի վէրիլէճէք վէ պագը դալան մահսուլ տա եալ
եարընա դագսլյմ' էտիլէճէք տիր : Էկէր մէա'ղԱլա հ մա
սուլ ալընմաեաճագ օլուր իսէ , թարաֆէյն պիրի պիրլնտ
պիր լէյ իսդէմէյէ հագղարը օլմաեաճագ տըր : Տէօրտիլ
ճի' պու մուգալվէլէնամէնին միւտտէղի դարլյստէն 'իդ
պարէն պիր սէնէ օլաճագ :

ՏԻՅԿԵՐ

[47]

Քէօղահեալը . . . էֆ . իլէ Աֆիօն Գարահիսարը .
էֆէնտի , մանիֆաթուրաճըլդ էդմէք իչիւն շու շարթ

դրութեան պայմանաժամը տարի մը պիտի ըլլայ , այսինքն
այս տարւոյ Գասըմէն մինչեւ եկող տարուան Գասըմի սկիզբը :
Արտին մէջ ցօրեն , դարի եւ սօլի պիտի ցանուի : Վարձքի
համար պարտիլպան . . . ը , պայմանադրութեան թուական
նէն երեք ամիս վերջը տասը , չորս ամիս վերջն ալ տասն
երկու օամ . ոսկի վճարելով պարտքը պիտի տայ : Այս փո-
խանակադրի ձեւով պիտի դրուի :

ՈՒՐԻՇ

[46]

Արտի տէր . . . էֆ . եւ Ալպանեացի պարտիլպան . . .
աղան այգեպանութիւն ընելու համար ընկեր կ'ըլլան , սա
պայմանով որ , առաջին' հոգատէր . . . էֆ . Եէտի դուլ-
լէի մէջ դտնուած արտը' ցօրեն , դարի եւ ուրիշ բաներ ցա-
նելու համար պարտիլպան . . . աղան իրեն ընկեր ըրած
է : Երկրորդ' արտը հերկել , հունտը ցանել , հունձքին հըս-
կել , հունձքը քաղել , կալ ընել , աստեց ամենքն ալ այ-
գեգործ . . . աղային պիտի վերարերի . միայն հունտը ար-
տին տէրը պիտի տայ : Երրորդ' հունձքը քաղուելէ , կալ
ըլլուելէ յետոյ , տասանորդը պիտի տրուի եւ մնացած
հունձքն ալ կէս առ կէս պիտի բաժնուի : Եթէ' Աստուած
մի' արասցէ , հունձք չ'առնուի , երկու կողմն ալ մէկդմէկէ
բան մ'ուղելու իրաւունք չ'պիտի ունենան : Չորրորդ' այս
պայմանադրութեան պայմանաժամը թուականէն սկսեալ
տարի մը պիտի ըլլայ :

ՈՒՐԻՇ

[47]

Քէօղահեացի . . . էֆէնտին եւ Աֆիօն-Գարահիսարցի
. . . էֆէնտին տպածոյի վաճառականութիւն ընելու հա-

իւն օրդագդ օլուրլար: Պիրինճի մատտէ՝ օրդագլարտան հէր պիրի սէրմակէ օլարագ նադտէն երւզէր 'Օամ. լիրտսը դօ-
եաճագ: Իքինճի մատտէ՝ եալընըզ պամա, ամէրիզան
վէ պունըրա պէնգէր շէյէր սաղաճագլար: Իւչինճի
մատտէ՝ շիրքէզին միւտտտէզի իքի պուչուզ սէնէ օլաճագ
տըր: Հէր նէ քեար վէ գարար օլուր իսէ իքի շէրիքէտէ
'ախա օլաճագ տըր: Տէօրտիւնճի մատտէ՝ օրդագլարտան
պիրի հէր վագդ մաղաղատա գալաճագ, իքինճիսի թաշրա-
եա կիտէճէք վէ վարա դահսիյլ էտէճէք: Պէշինճի մատ-
տէ՝ իքի օրդագ մէսարիֆի գաղիյէնէլէրի իշուն այլըզ եէ-
տիշէր երւզ կուրուզ աղաճագլար: Սէնէ պաշընտա հիսապ
կէօրիլէճէք, մէսարիֆ չըգտըգտան սօնրա հասըլ օլաճագ
քեար սէրմակէնէ վամի էտիլէճէք տիր:

ՔԵՖԱԼԷԴԵՍՄԷ ՆԻԻՄՈՒՆԵԼԷՐԻ

[49]

Պիր խուսուտտան տօլանը դէվգըյֆը իյճապի նիզամիյ-
տէն օլան Գատը-գարեէսինտէ սաքին պողչէվան . . .
նամ շախտըն, շէհրի հալըն օն պէշինճի կիւնի, տախիլի գա-
պըթեան դէսլիյմինէ քէֆիյլ օլտըմը միւպէյէն իշպու սէ-
նէտիմ 'իթա զըլընտը:

Ֆի 8 Նիյսան սէնէ . . .

Էլիֆիյիլ

ՔԵՖԱԼԷԴԻ ՄԱԼԻՅԵԼԻ

[50]

Պու քէրրէ . . . : գաղասը գալիմագամըլընա գա'եին
պույուրըլան 'իզգէզըլ . . . էֆ, շտեէտ էմէլալի էմիյրէյ-
եէտէն գլիմիլգինէ ազչէ կէշիրտիյի դէպէյէնէն էյլէտիյի
անտէ, օլմըգտար ազգէեի պիլա միւնչէզ դէմամէն մալիյէնէ
խաղիյնէի ճէլիյէսինէ դէտիւնէ էգմէք իւզրէ 'արզի քէֆալէզ
էտէրիմ:

Ֆի 30 Ավըստ սէնէ . . .

Էլիֆիյիլ

մար, սա պայմաններով ընկեր կ'ըլլան: Առաջին յօդուած՝
ընկերներէն իւրաքանչիւրը, իրր դրամադըլիս, դրամով
հարկւրական 'օամ. ոսկի պիտի դնէ: Երկրորդ յօդուած՝
միմիայն տպածոյ կտու, ամերիկան եւ ասոնց նման բաներ
պիտի ծախեն: Երրորդ յօդուած՝ ընկերութեան պայմա-
նաժամը երկու ու կէս տարի պիտի ըլլայ: Ինչ շահ ու շէն
որ ըլլայ, երկու ընկերոջ ալ պիտի վերաբերի: Չորրորդ
յօդուած՝ ընկերներէն մին միշտ վաճառատունը պիտի մնայ,
երկրորդը գաւառ պիտի երթայ եւ ստակ պիտի գանձէ:
Հինգերորդ յօդուած՝ երկու ընկեր իրենց անձնական ծախ-
քերուն համար, ամսական եօթն հարկւրական դահեկան
պիտի տանեն: Տարւոյն վերջը հաշիւ պիտի տեսնուի, ծախ-
քերը երեւէ վերջը գոյացած շահը դրամադըլիսն վրայ պիտի
բարդուի:

ԵՐԱՇԽԱՌՐԱԳՐԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[49]

Խնդրոյ մը պատճառաւ, ըստ օրինի, բանտարկուող
Գատը գիւղի բնակիչներէն պարտիզպան . . . անուն մար-
դը, ներկայ ամսոյս տաան եւ հինգերորդ օրը, ոստիկա-
նութեան դուռը յանձնելու երաշխաւոր եմ. որուն համար այս
մուրհակս տրուեցաւ:

8 Ապրիլ . . .

Երաշխաւորը

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԵՐԱՇԽԱՌՐՈՒԹԻՒՆ

[50]

Այս անգամ . . . աւանի տեղակալութեան պաշտօ-
նին կարգեալ Մեծ . . . էֆ. ի, եթէ արքունի ինչքերէն
ստակ շորթելը երեւան երնէ, այնչափ դրամ, առանց ժա-
մանակամիջոցի, ամբողջապէս ելեւմտական նախարարութեան
գանձուն վճարելուն համար երաշխաւոր կ'ըլլամ:

30 Օգոստոս . . .

Երաշխաւորը

ԴԱՍՏԸՅԳ

Քէֆիլի մուսալիէյհին ասհապի սէրվէգտէն օլուպ՝ քէֆալէգի միւղէպէր օլտընը դասաըյգ էտէրիմ :

Ֆի 30 Ավըսղօս սէնէ . . .

Եհնի խանսա մուզիյմ
ղիւննարսան

ԳԱԼԻՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ ՔԷՖԱԼԷԴՆԱՄԷԼԷՐ

[51]

Քէրէսղէ դաճիրի . . . էֆէնտի, Գասը-դարեկսինտէ մուզլիյմ գալֆա . . . աղաեա վէրէսիէ օլտարագ պին եկտի եիւզ սէքսէն տօղուզ կուրուչըգ մալ սաղաճաղ . գալֆա . . . աղա հէր նէ դատար սէնէտ վէրմիշ խէտէ պիրտէ քէֆալէգնամէ խողէեօր : Պու փարանըն օղուզ կիւնտէ դէտիեէ օլունաճաընա պէն քէֆիլիմ , պունըն իչուն պիր քէֆալէգնամէ եազընը :

ՏԻՅԿԷՐ

[52]

. . . էֆէնտի դիւճճարտան . . . էֆէնտինին մաղաւսընտա դահսիյլտարըգ մէմուրիյէղինի լյֆա էտէճէք . մէրգուճմ դահսիյլտար հէր նէ սուրէղլէ օլուր խէ օլուն մաղազաեա պիր զարար զիեան վէրէճէք օլուր խէ , պին դաղմիյն էղմէյէ քէֆիլիմ : Պունը տա քէֆալէգնամէ թարւընտա եազմալը :

ՎԷՔԵԱԼԷԴՆԱՄԷ ՆԻՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[53]

Տէրսա'ատէգ հուգուգ տարիսի լիամիլէ դէպա'աի տէվէղի ա'լիյէտէն . . . էֆէնտինին թարւֆըմա էտա-

ՎԱԻԵՐԱՅՈՒՄ

Յիշեալ երաշխաւորը հարստութեան տէր անձնաւորու թիւններէն ըլլալով՝ կը հաստատեմ որ իր երաշխաւորու թիւնը պատուաւոր է :

30 Օգոստոս . . .

Մեծ նոր խանը բնակող
վանառախաններէն

ԽՄԲԱԳՐՈՒԵԼԻԻ ԵՐԱՇԽԱՆՈՐԱԳՐԵՐ

[54]

Ատաղճաւաճառ . . . էֆ . Գատը գիւզ ընակող ճարտարապետ . . . աղային , ապառիկ հաղար եօթն հարիւր ութսուն եւ ինը դահեկանի ապրանք պիտի ծախէ : ճարտարապետ . . . աղա թէեւ մուրհակ տուած է , սակայն երաշխաւորագիր մ'ալ կ'ուզէ . այս դրամին երեսուն օրէն վճարուելուն ես երաշխաւոր եմ : Ասոր համար երաշխաւորագիր մը գրեցէք :

ՈՒՐԻՇ

[52]

. . . էֆէնտին վաճառականներէն . . . էֆէնտինին վաճառանունը գրամահաւաքի պաշտօն պիտի կատարէ : Յիշեալ գրամահաւաքը , ո' եւ է կերպով , եթէ վաճառատան վընաս մը պատճառէ , ես տուծելու երաշխաւոր եմ : Այս ալ երաշխաւորագրի ձեւով պէտք է գրուի :

ՓՈԽԱՆՈՐԴԱԳՐԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[53]

Կ . Պոլտոյ իրաւանց դատարանի վճռագրով օսմ . տէրու թեան հպատակներէն . . . էֆէնտին ինձ վճարել դա-

սընա մահքիւմ օլտըը իքի պին աղմըշ պէշ կուրուշըն իս-
դիյֆասը իշուն . . . Էֆէնտիեի դէվքիյլ Էյլէտիւմ : Պու
պապտէ վուզու՝ պուլաճաղ մէսարիֆ Թարաֆըմա վէ դահ-
սիլադտան եիւզտէ եիրմի պէշի քէնտիսինէ ա՛խա օլաճաղ
տըը :
Ֆի 4 Նիյսան սէնէ . . .

ՏիՅԿԷՐ

[54]

Կալաթատա Մէհմէտ փաշա խանընտա . . . Նոմէօլու
մաղապատա մալիմ պուլընտան պին պէշ եիւզ թօի քեաւտը
րաիճի աղշէ վէ փիեաջէ իւզրէ սաղմաղ իշուն, Մուսթաֆա
վէ Պետրոս վէ Եօքքի Էֆէնտիլը հաղըր օլտուղլարը հալտէ,
դիւճճարի մու՛ղէպէրէտէն Ֆէյզի Էֆէնտիեի դէվքիյլ Էյ-
լէտիւմ : Էֆէնտիի մուսաիլէյի տալիս վէ քեալէզի դապուլ
էդմէքլէ պու իշտէ մէզուճիյեի քեալիլէ եի հաիւլ տիր :
Ֆի 8 Մաեիս սէնէ . . .

ԳՈՒԷՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ ՎԷՔԵԱԼԷԴՆԱՄԷԼԷՐ

[55]

Պէնիւմ Տէրսա՛ատէդտէ Սուլթան համամընտա . . .
խանընտա . . . Նոմէօլու օտատա մալիմ պուլընտան . . .
Թօի Էլվան պաւմանը, փիասէ մուճէպինճէ սաղմաղ իշուն
. . . Էֆէնտիեի վէքիյլ Էդտիւմ : Պու վաղըյֆէսի իշուն
սաղըշտան քէնտիսինէ եիւզտէ եիրմի վէրէճէյիմ :

ՏիՅԿԷՐ

[56]

Պէնիւմ Էրզրումտա Էվլէրիւմ վար. պուճղարը քիրտեա
վէրմէք վէ քիրալարը Թօիլամաղ վէ պանա դէպիյիմ Էդմէք
իշուն, օրատա մուզիյիմ դիւճճարտան . . . Էֆէնտիեի վէ-
քիյլ Էդտիւմ : Պու վէքեալէդնամէի նա՞սըլ եաղմալը :

(Տէրսա՛ատէդ)բառը թէև (Տէրիսա՛ատէդ)ալ կրնայ կարգացուիլ, սա-

տապարտուած երկու հազար վաթսուց եւ հինգ դահեկանին
դանձման համար, . . . Էֆէնտին փոխանորդ կարգեցի :
Այս մասին ի՞նչ ծախք որ ըլլայ ինձ պիտի պատկանի եւ
դանձուած դրամներէն հարիւրին քսան եւ հինգնալ իրեն
պիտի վերաբերի :
4 Ապրիլ . . .

ՈՒՐԻՇ

[54]

Ղալաթիւ Մէհմէտ փաշա խանը . . . Թիւ վաճառա-
տունը ունեցած ապրանքս՝ հազար հինգ հարիւր ծրար
թուղթը, ընթացիկ դրամով եւ հրապարակի զնով ծախելու
համար, Մուսթաֆա, Պետրոս եւ Եօքիի Էֆէնտիներուն
ներկայութեան, երեւելի վաճառականներէն Ֆէյզի Էֆէն-
տին փոխանորդ կարգեցի : Յիշեալ Էֆէնտին ալ փոխանոր-
դութիւնը ընդունելով՝ այս դործին մէջ կատարեալ իրաւա-
սութիւն (արտօնութիւն) ունի :
8 Մայիս . . .

ԽՄԲԱԳՐԵԼԻՔ ՓՈԽԱՆՈՐԴԱԳՐԵՐ

[55]

Կ. Պոլիս Սուլթան համամ . . . խանը . . . Թիւ սն-
եակը ունեցած . . . պուրակ գոյնզգոյն տալածոյ կտաւ ապ-
րանքս, հրապարակի զնով ծախելու համար . . . Էֆէնտին
փոխանորդ ըրի : Իր այս պարտականութեան համար, ծա-
խածին մէջէն իրեն հարիւրին քսան պիտի տամ :

ՈՒՐԻՇ

[56]

Ես կարին տուներ ունիւմ. զորս վարձու տալու եւ որոնց
վարձքերը հաւաքելու եւ ինձ յանձնելու համար, այն տեղ
բնակող վաճառականներէն . . . Էֆէնտին փոխանորդ ըրի :
Այս փոխանորդազիրը ի՞նչպէս զբեւոյս է :

սակայն քանի որ յատուկ անուն մ'է, իրեւ բաղադրեալ բառ լաւագոյնէ
(Տէրսա՛ատէդ) կարգալ. արդէն ընդունուած արտասանութիւնն ալ այս է :

ՍՈՒԼՀՆԱՄԷ ՆԻՒՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[57]

ԱՏԷՏ

130

Եիւզ օդուզ առէս սիյոմ մեհիսիյեկ սիր

Քիղապճը . . . Էֆէնտի զիմմէղինտէ, Տէրսա'ատէղ պիտաեէղ մահքէմէսինտէն իսղիհապ օլունան 64 նօմէբօլու 'իլամ մուճէպինճէ, մա' Փարիզ մաթլուպըմ' օլան եիւզ ալըմը մէճիտէեէ մուգապիլ, եիւզ օղուզ մէճիտի ալմաս րազը օլաըմ, չու շարթ իլէ քի, Էֆէնտի մուճալէյճ իչպու սուլհնամէ ք'նտիսինէ 'իթա օլունաըը ահտէ գըրդ վէ դաւրիյստէն եիւլէ կիւն սօնրա ալղմըզ վէ պաղըսընը տա գըրդ կիւն միւրուրինտէ դէտիեէ էտէճէք տիր:

Ֆի 10 Դէշրիյնի էվէլ սէնէ . . .

[58]

ԿՈՒՐՈՒՇ

3500

Իւչ պին պեշ եիւզ կուրուշ ջըր

Էրզագ դաճիրի . . . Էֆէնտի զիմմէղինտէ մու պէհասընտան տօլաեղ, իւչ պին պէշ եիւզ կուրուշ մաթլուպըմ պէյնիմիդտէ սուլհէն դէսվիեէ էտիլպ' հասպէյի վահիտէ մաթլուպըմ գալմամաղլա պունտան տօլաեղ Տէրսա'ատէղ պիտինճի զիճարէղ մահքէմէսինտէ ալէյհինէ իգամէ էյլէտիյիմ տա'վատան Փէրակաղ էյլէմիշ օլաըմտան, իչպու սուլհնամէ հիւսնի բիղամլա դանգիյիմ ու դախիյիմ օլունաը:

Ֆի 9 Դէշրիյնի սանի սէնէ . . .

ԻՐԱԻԱԽՈՀՈՒԹԵԱՆ ԳՐԵՐ

[57]

ՀԱՏ

130

Հարիւր երեսուն հաս արծաթ մեհիս է

Դրաւաճառ . . . Էֆ.ի վրայ, Պոլսոյ նախնական դատարանէն ձեռք բերուած 64 թիւ վճռադրոյն համաձայն, տոկոսով մէկտեղ ունեցած հարիւր վաթսուն մէճիտ պահանջիս փոխարէն, հարիւր երեսուն մէճիտ առնելու հաւանեցայ. սա պայմանաւ որ, յիշեալ Էֆէնտին՝ սոյն իրաւախոհութեան գիրը իրեն տրուած ատեն քառասուն, թուականէն քսան օր վերջը վաթսուն եւ մնացորդն ալ քառասուն օր անցնելէն ետքը պիտի վճարէ:

10 Հոկտ. . . .

[58]

ԴԱՀԵԿԱՆ

3500

Երեք հազար հինգ հարիւր դահեկան է

Նպարեղէնի վաճառական . . . Էֆէնտի վրայ ապրանքի փոխարէն ունեցած երեք հազար հինգ հարիւր դահեկան պահանջս, մեր մէջ իրաւախոհութեամբ կարգադրուելով այլեւս ստակ մ'անգամ պահանջ չ'ունիմ: Այս առթիւ Կ.Պոլսոյ առաջին առեւտրական դատարանին մէջ իրեն դէմ բացած դատէս ետ կեցած ըլլալու համար, այս իրաւախոհութեան գիրը յօժար կամքովս շարադրուեցաւ ու կնքուեցաւ:

9 Նոյեմբեր . . .

ԳԱԼԵՄԷ ԱՆԸՆԱՃԱԳ ՍՈՒԼՆԱՄԷ

[59]

. . . Էֆէնտիտէն իւշ պին պէշ երեզ կուրուշ ալաճաւմ վար. պու մէպլաղը քեամիլէն վէրմէյէ իզդիփարը օլմաորընտան պին պէշ երեզ կուրուշ ալարազ ալաճաւմտան վազ կէչէճէյիմ. լաքին մէտեուն պունը միւլպէյեին պիր սուլհնամէ խոզէեօր: Պունը նա՞սըլ եազմալը:

ՊԱԹԹԱԼՆԱՄԷ ՆԻՒՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[60]

Պէշիքթաշտա ֆուրուն զօգալնտա . . . նօմէրօլու խաւնէտէ մուզիլմ քէդէպէտին . . . Էֆէնտիտէ 8 շէվվալ սէնէ . . . դարիլիլի պիր դրթ'ա սէնէսլէ, դարգէն վէրմիշ օլաորըմ ալամըշ պէշ ֆրանսըզ սղընընը Էֆէնտիտի մուճալիլէյնտէն քեամիլէն ախզ Էյլէտիլիմի վէ մէպլաղը մէգըիւրը նաթըզ թարաֆըմա վէրմիշ օլաորը սէնէտի գա'ի Էդմիշ օլաորըմտան, պունտան պէօլլէ հէր նէրէտէ վէ քիմին նէզտինտէ պուլունաճազ օլուր իտէ, պաթթալ նազարիլէ պազըլաճաւընը միւլպէյեին իշպու սէնէտ 'իթա գըլընալը:

Ֆի 11 ձէմատէլուլա . . .

'ԻԼՄՈՒԽԱՊԷՐ ՆԻՒՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[61]

ԽԱՆԷ ՊԷՅ՝ ՈՒ ՇԻՐԱՍԸ ՀԱԳԳԸՆՏԱ

Մահալլէմիլ միւլգէմէքընլէրինտին . . . Եէնի գափուտա ըսգասիեօն ճատտէսինտէ . . . Էֆէնտիտին միւլգէսարըֆ օլաորը . . . նօմէրօլու պիր պապ (*) ախշապ խանէսինի օն պէշ պին կուրուշ պէտէլ իլէ իշլիրա վէ միւլպաեա'ա Է-

(*) Պէր պապ մէկ հատ ըսել է. սակայն հայերէնի մէջ միայն Բէլ ըսել բաւական է: Սա ալ պէտք է գիտնալ որ պապ բառը չէն-

ՇԱՐԱԴՐԵԼԻՔ ԻՐԱԽԱՆՈՂՈՒԹԵԱՆ ԳԻՐ

[59]

. . . Էֆէնտիտէն երեք հազար հինգ հարիւր դահեկան առնելիք ունիմ: Այս գումարը ամբողջապէս վճարելու կաւորութիւն չ'ունենալուն համար, հազար հինգ հարիւր զրշ. առնելով պահանջս իրեն պիտի թողում. սակայն պարտաւանը զայս յայտնող իրաւախոհութեան գիր մը կ'ուզէ, ի՞նչպէս պէտք է գրել:

ՋԵՋՄՆԱԳՐԻ ՕՐԻՆԱԿ

[60]

Պէշիքթաշ ֆուրուն փողոցը . . . թիւ տունը բնակող գրազիրներէն . . . Էֆ. ի, 8 Շէվվալ . . . թուակիր մուրհակով իրր փոխ տուած վաթսուն եւ հինգ գաղիական ոսկին, յիշեալ Էֆէնտիտէն ամբողջովին առած եմ. բայց որովհետեւ վերոգրեալ գումարը պարունակող ինձ տուած մուրհակը կորսնցուցի, ասկէ վերջը այդ մուրհակը ո՞ւր եւ որո՞ւն քով ալ գտնուելու ըլլայ ջնջուած պիտի համարուի. որուն համար այս մուրհակը տրուեցաւ:

11 ձէմատէլուլա . . .

ԾԱՆՈՒՑԱԳՐԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[61]

ՏՈՒՆ ԳՆԵԼՈՒ ԵՒ ԾԱԽԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Մեր թաղի բնակիչներէն . . . Եէնի գափու կայարանի մեծ փողոցը . . . Էֆէնտիտին տէր եղած . . . թիւ մէկ փայտաշէն տունը, տասն եւ հինգ հազար զրշ. արժէ-

քերու համար միայն գործածուելով՝ հատ կը նշանակէ իր բուն իմաստը որո՞ւ է: Զոր օր. պիր պապ մէքդէպ, իքի պապ գօնազ, իւշ պապ ախշաքեան եւ: Իսկ պապի Ալի (բարձրագոյն գում.) ըսել է:

տէճէյինտէն, մերդումըն դէսլա'ալ տէվլէղլ 'ալլիէտէն օլ-
տըընը միւշ'իր 'իմուխապէր տիր:

Յի 20 Շուպաթ սէնէ . . . Մուխարի Եկնիգափու

ՖԵՐԱՂ ՕԼՈՒՆԱՃԱԳ ՊԻՐ ՏԻՒԲԵԱՆ ԻԶԻՒՆ

[62]

Մահալլէմիզ սէքէնէյինտէն վէ աթըպատան . . . էֆ.
Իւսկիւտարտա Եէնի չարչու(չարսու)ճատտէյինտէ իքի գըլթ'ա
դէմէսիւքլէ միւզէսարրըֆ օլտը . . . Նոմէրօլու պիր պապ
քեարկիյր տիւքքեանընը պու տէֆ'ա ախէրէ ֆէրաղ էտէ-
ճէյինտէն, էֆէնտիի մուամարլէյհին էլէէվմ պէր հաեադ օլ-
տուզլարընը մուսատարգ 'իմուխապէր տիր:

Յի 1 Մարդ սէնէ . . . Մահալլէի մեզպուրե
մուխարը

ՏԷՖՆԻ ՃԷՆԱԶԷ ԼՃԱԳԳՐՆՏԱ

[63]

Սիւննի 56

Մահալլէմիզ սաքիլլէրինտէն պաղճը . . . Նամ քիմէսնէ,
տիւն կէճէ էճէլլի մէվո'տիլէ վէֆադ էդմիշ օլմաղլա . . .
տա քեան գապրիսդանտա տէֆն օլունմադ իւզէրէ, լաղըմ
կէլէն բուխադ դէգքէրէսինին 'իթասիչուն իչպու 'իմուխա-
պէր դէրգըյմ գըլընտը: Յի 14 Մարդ սէնէ . . .

. . . մահալլէ մուխարը

ՆԻՔԵԱՃ ԻԶՈՒՆ ՄԱՃԱԼԷ ԻԼՄՈՒԽԱՊԷՐԻ

[64]

Մահալլէմիզտէ սաքիլլէ . . . հանըմ իլէ իզտիվաճ է-
տէճէք օլան մահալլէմիզ սաքիլլէրինտէն . . . էֆէնտիին

քով պիտի դնէ. ուստի յիշեալին Օսմ. Տէրութեան հոլա-
տակներէն ըլլան յայտնող ծանուցադիր է:

20 Փետրուար . . .

Եկնի գափուի քաղապէս

ԾԱԽՈՒԵԼԻՔ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ

[62]

Մեր Թաղի բնակիչներէն եւ բժիշկներէն . . . էֆ.,
Իւսկիւտար Եէնի մահալլէ, Եէնի չարչու փողոցը երկու մուր-
հակով տէր եղած . . . Թիւ մէկ քարուկիր խանութը, այս
անգամ ուրիշին պիտի ծախէ. հետեւաբար յիշեալ էֆէնտիին
այսօր ողջ ըլլալը հաստատող ծանուցադիր է:

1 Մարտ . . .

Յիշեալ քաղիկն
քաղապէսը

ՆՆՋԵՑԵԱԼ ԹԱՂԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

[63]

Տարիքը 56

Մեր Թաղի բնակիչներէն պարտիզպան . . . անուն մար-
դը, երեկ դիշեր իւր բնական մահուամբ մեռած ըլլալով
. . . տեղ գտնուող գերեզմանատունը Թաղուկու մասին
պէտք եղած արտօնագրոյն տրուելուն համար այս ծանու-
ցադիրը գրուեցաւ:

14 Մարտ . . .

. . . քաղի քաղապէսը

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐ

[64]

Մեր Թաղի բնակիչներէն (բնակչունհի) . . . հանըմի հետ
ամուսնացող՝ դարձեալ Թաղերնուս բնակիչներէն . . . է.

պիր կէօնա մանի՛ ու մահգուրը օլմատընը մուսատարդ
'լըմախապէր տիր: Ֆի 2 Նիյսան սէնէ . . .

Իմամի մահաղլի Նախրպէն
Գուրպի Սուրբան Ահմէս

ՄԻՒՐՈՒՐ ԴԵԶԲԵՐԷՍԻ ԻՍԻԶՍԱԼԻ ԻԶԻՆ

[65]

սի66ի	պօյ	կեօզ	սաջ	պլեքդ
25	— — — —	էւ	է — — — —	է — — — —
	լիվի		պուրուն	
	պէււ		— — — —	

Դէպա՛տի տէվլէղի ա՛լիյէտէն վէ Պաղտատ էհալիսին-
տէն օլուպ, իւշ սէնէ դատար դահղի խոարէմիլտէ պուլու-
նան մէքդէպտէ դահսըլի ո՛ւլում ու ֆիւնուն էդմիշ օլան
. . . էֆէնտի, պու տէֆ՛ա լիէճլիսսըլա Պաղտատ ա՛ղլյ-
մէդ էտէճէյինտէն, իյճապ էտէն միւրուր դէզբէրէսինին ի-
թասիչլուն իշպու իմուխապէր դէրզըյո՛ օլունտը:

Ֆի 20 Նիյսան սէնէ Միւսիյրի միֆիկէպի Ֆեյզիյէ

[66]

Մահալլէմիդ սաքինլէրինտէն օլուպ, գայտի հաեադ իլ՛
մա՛աշ դախսըյա պուլուրուլմը շլան թապլիյա պինպաշըսը
րիֆ՛աղլու. . . պէյին, էլէէվմ պէր հաեադ օլտուընը մի-
շիր իմուխապէր տիր:

Ֆի 25 Նիյսան սէնէ . . .

Սուլայարի կիվիշ . . .
իմամի մահաղլի . . .

[67]

Մահալլէմիդ սաքինլէրինտէն . . . պինի (*) . . . էֆէնտի
լիէճլիշէհատէ, պու կիւն Տէրոս՛ատէզ պիտաեէդ մահճէ-
մէսի հուզուդ տաիրէսինտէ հազըր պուլունմադ իւզբէ, մուսա-
դէպլիյա օլունան ճէլպինսմէի իմպա էդմիշ իտէտէ, մուսա-

(*) (Օսման պինի Սիլվիյան) այդ (պին) օրդի բառը իսլամներու մի-

ֆէնտիին ո՛ր է արգելիչ պատճառ մը չ՛ունենալը հաստատող
ծանուցադիր է: 2 Ապրիլ . . .

Սուրբան Ահմէսի մօս
Նախրպէն քաղի իմամը

ԱՆՅԱԳԻՐ ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

[65]

տարիքը	նասակ	աջք	մազ	պէլս
25	էրէյն	է — — — —	է — — — —	է — — — —
		գոլի	քիք	
		պէււ	— — — —	

Օսմանեան պետութեան հպատակներէն էւ Պաղտատի
բնակիչներէն . . . էֆէնտին, որ երեք տարիի չափ մեր
վարչութեան տակ գտնուած վարժարանին մէջ ուսմունք ու
դիտութիւն սովորեցաւ, այս սնգամ իր ծնողաց հետ միա-
նալու համար, Պաղտատ պիտի երթայ. ուստի հարկ եղած
անցադրոյն տրուելու մասին այն ծանուցադիրը գրուեցաւ:

20 Ապրիլ . . .

Ֆեյզիյէ վարժարանի Տեօրէն

[66]

Մեր թաղի բնակիչներէն հազարապետ . . . պէյ, որուն
մինչեւ ցմահ ամսական յատկացուած է, այս ծանուցադրով
կը յայտարարեմ թէ՛ յիշեալը մինչեւ ցայսօր կենդանի է:

25 Ապրիլ . . .

Առաջին քաղապէս — . . քաղի իմամը

[67]

Մեր թաղի բնակիչներէն . . . օրդի . . . ի, վկայու-
թեան համար, այսօր Կ. Պոլսոյ նախնական դատարանի իրա-
ւանց ճիւղը ներկայ գտնուելու համար, իրեն հաղորդուած
կոչմագիրը թէ՛ էւ ստորագրած է, սակայն յիշեալին՝ օրինա-

այն յատուկ է. իսկ ոչ-իսլամներու (վէլետ) բառը կը գործածուի:

իւնյնին մ'ազերէդի շէր'յեէէէ մէսնի կէմէյէճէյինի միւշ-
'իւ իշպու 'իմուխապէր դէրդըյո' գըլընտը:
Ֆի 5 Դէշըյնի էվէէ սէնէ . . . Գապա Սագալ
մանալլէսի իմանը

ԳԱԼԷՄԷ ԱԼԸՆԱՅԱԳ ԻԼՄՈՒԽԱՊԷՐԼԷՐ

[68]

Իւսկիւտարտա . . . մահալէսինտէ իգամէդ էտէն . . .
էֆէնտի Գատը գարեէսինտէ . . . ճատտէսինտէ պուլու-
նան ախապ պիւր էվինի իւշ եիւզ 'օսմ. լիրասընա . . .
էֆէնտիէ սագաճագ. սագըն ալան էֆէնտինին տէվէդի
'ալյեէ դէպա'ասընտան օլտընը պիւտիւրմէք իշին իգամէդ-
կեահը օլան Պէշիքթալ իմամընտան պիւր 'իմուխապէր ալը-
նաճագ: Պու 'իմուխապէր նա'սըլ եագըլըր:

ՏԻՅԿԷՐ

[69]

Թալէպէի 'ուլումտան . . . էֆէնտի սըլա իշուն մէմէ-
քէդինէ կիտէճէյնտէն, նըսֆ պիւլէդ վէրիւմէսի իշին, միւ-
տէրրիս(*) էֆէնտի Թարաֆընտան պիւր 'իմուխապէր եագըլու-
ճագ:

ՏԻՅԿԷՐ

[70]

Թապլիյալ եիւզ պաշըսը . . . էֆէնտի, հապէլլիյնտէն
տօլանը դէգաի'ւտ էտիւմէշ տիր: Մա'աշ ալմագ իշուն, հա-

(*) Պէտք է գիտնալ որ Միտրէրէն կոչուող ուսուցիչներն իս-
լամական կրօնքը ուսուցանող կրօնաւորներ (ուլէմա) են. այս ա-

րու պատճառաւ՝ չ'կրնալ գալը յայտնող այս ծանուցագիրը
գրուեցաւ:

5 Հոկտեմբեր . . .

Գապա Սագալ
քաղի իմանը
. . .

ՇՍՐԱՌԵԼԻՔ ԾԱՆՈՒՑԱԳՐԵՐ

[68]

Իւսկիւտար . . . Թաղը բնակող . . . էֆէնտին, Գատը
դիւզ . . . պողոտան գտնուած մէկ փայտաշէն տունը ե-
րեք հարիւր օսմ. ոսկիի . . . էֆէնտինին պիտի ծախէ:
Գնողին Օսմ. տէրութեան հպատակներէն ըլլալը գիտցնելու
համար, բնակավայրը եղող Պէշիքթալի իմամէն ծանուցա-
գիր մը պիտի առնուի: Այս ծանուցագիրը ի՞նչպէս կը
գրուի:

ՈՒՐԻՇ

[69]

Աստուածաբանութեան աշակերտներէն . . . էֆէնտին
իր ծնողաց հետ միանալու համար ծննդավայրը պիտի եր-
թայ. ուստի իրեն կէս տոմսակ տրուելու համար Աստուա-
ծաբանութեան ուսուցչին կողմանէ ծանուցագիր մը պի-
տի գրուի:

ՈՒՐԻՇ

[70]

Բժիշկ հաղորապետ . . . էֆէնտին իր հիւանդութեան
պատճառաւ հանգստեան թոշակ առնելու կոչուեր է: Ամսա-

նունը միայն ասոնց կրնայ տրուիլ. միւս ուսուցիչներուն ալ հա-
կըսեն:

եադատա օլտընընը պիլտիրէն պիր իլմուխապէր իսդէր: Մա-
հալլէսի օլտն . . . մուխալարընտան պիր 'իլմուխապէր արընա-
ճադ: Պուենը նա՞սըլ եազմալը:

ՇԷՀԱՏԷԴԵԱՄԷ ՆԻԻՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[71]

Էսնաֆի մուդէսէրէտէն վէ գարեմիզ մուդէմէքքինէ-
րինտէն սա՛ադճը . . . վէլէտի . . . , էհլի 'ըրզ ու նամուս
վէ հիւսնի հալ ու աթվար ասհապընտան օլտալ, հիչ պիր
կիռնա սաալըգասը վուգո՛ւպուլմամըլ օլտըննա շէհատէդ
էտէրիզ: Ֆի 7 Դէմնուզ սէնէ . . .
fեգա fեգա fեգա . . . գարեեսի եհալիսիսեհեհ
.

ՏԻՅԿԷՐ

[72]

Տարէնտէի վէսիյգա . . . էֆէնտի, Իսկիւտարտա քեա-
ին . . . մէքէսիլ թալէսիսինտէն օլտալ, 'ալում ու էլի-
նէի սաիրէ միեանընտա լիսանի 'Օսմանիտէ տալի մա՛լու-
մադլիքեաֆիյէէ փէյտա էդմիշ օլտընընը դասալըյգ էտէրիմ:
Ֆի 15 Հադլյրան սէնէ մեֆիկպի լիսանի
'Օսմանի մուալլիմի

ԷՆՎԱԻՒՍԻԶՈՒՀԱԼ ՎԷ ԵԱ ԻՍԴԻՏԱ ՆԻԻՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[73]

ԴԷԼԷԿՐԱՖ ՎԷ ՓՕՍԳԱ ՆԷԶԱՐԷԴԻՒ ԱԼԻՅԷՆԷՍԻՆԷ
Ութուֆէղլու (*) էֆէնտիմ հազրէղլէրի,
Դուլարը Իսկիւտարտա քեալին մէքէսիլ 'իտաալիտէն

(*) Արաբերէնի մէջ թէեւ 'ալ-ս-ֆէր կարգալ աւելի ճիշտ է, սա-
կայն Օսմ. մէջ 'ալ-ս-ֆէր կարգալը ընդհանրացած է. հետեւաբար
'ալ-ս-ֆէր կարգալն ալ սեալ չ'կրնար նկատուիլ:

կան առնելու համար, իր կենդանի ըլլալը գիտցնող ծանու-
ցադիր մը կուզէ: Իր թաղը որ . . . է, անոր թաղապե-
տէն ծանուցադիր մը պիտի առնուի: Այս ի՞նչպէս պիտի
դուրի:

ՎԿԱՅԱԳՐԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[71]

Պատուաւոր արհեստաւորներէն եւ մեր դիւղի բնակիչ-
ներէն ժամագործ (. . . որդի . . .)եան ի համար
կը վկայենք թէ՛ պատուաւոր ու բարի վարուց տէր է եւ
ո՛ր եւ է գէշ անցեալ մ'ալ չ'ունի:
7 Յուլիս . . .
դարձեալ դարձեալ . . . զիւղի բնակիչներէն
.

ՈՒՐԻՇ

[72]

Վկայադիրս կրող. . . էֆէնտին՝ որ Իսկիւտար . . . վարժա-
րանի աշակերտներէն է, կը հաւատաւոր թէ՛ յիշեալը ուրիշ
լեզուներէ եւ ուսմունքներէ զատ Օսմ. լեզուի մէջ ալ ըստ
բաւականի հմուտթիւն ձեռք բերած է:
15 Յունիս վարժարանի Օսմ. լեզուի
ուսուցիչը

ՏԵՍԱԿ ՏԵՍԱԿ ԽՆԴՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿՍՄ ԱՂԵՐՍԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[73]

ՀԵՌԱԴՐԻ ԵՒ ԹՂԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ
Վսեմաշուք Տէր իմ,
(*) (Ծառայնիդ) Ստորագրեալս Իսկիւտարի երկրորդական

(*) Փակագծի մէջ դրուածները հայերէնի մէջ չ'են գործածուիր:

պա չհատեղնամէ մութրէճ (մութարրէճ) չակիրտանտան օ-
րուալ, Սաեէի ֆէյղվաեէի հազրէղի փատիշահիտէ, նէզա-
րէղի 'ալիյեէլէրինէ միւղէ'ալիլիզ մէմուրլիյեէղլէրտէ դէֆէյ-
եիւղ էդմէք արզուսընտա պուլունտըրմա պինտէն, պիր մէ-
մուրլիյեէղի միւնասիպէտէ խղիխտամ էտիլմէքլիյիմի իսղիւր-
համ էտէրիմ: Օլպապտէ էմր ու իրտտէ հազրէղի մէն լէ-
հիւլ էմրին տիր:

Յի 10 էյլուլ սէնէ . . .

պեհսե
ՆՈՒՐԷՏՏԻՅՆ

ԶԻՐԱՄԴ ՄԷՔԴԷՊԻՆԷ ԳՍՅՏ ՕԼՈՒՆՄԱԳ ԻԶՈՒՆ

[74]

ՕՐՄԱՆ, ՄԷՄՏԻՆ ՎԷ ԶԻՐԱՄԴ ՆԷԶԱՐԷԳԻ
ՃԱՆՆՊԻ ԱԼԻՍԻՆԷ

Մ'արուղի պէնտէլէրի տիր քի,

Պէնտէլէրի Սօուզ չէլմէ մէքդէպի ըրւշտիսինտէն չհա-
տէղնամէ տիւղ էդմիշ օլտըրմ ճիհէղլէ, Սաեէի հազրէղի
դաճտարիտէ ֆէյղեալ օլմադ իւզրէ, դահղի նէզարէղի
ճէլիլէլէրինտէ պուլունտան զիրա'ադ մէքդէպինէ գապուլիմ
խուսուսընա միւսա'ատէի ալիյեէի նէզարէղիփէնահիլէրի պի-
տիրլիյղ պուլուրուլմադ պապընտա էմր ու ֆէրման հազրէղի
մէն լէհիւլէմրին տիր:

Յի 7 Դէշրիյնի էվվէլ սէնէ . . .

պեհսե
ՆՈՒՐԻ

[75]

ՄԷՔԴԷՊԻ ԹԵՊԻՑԵԷԻ ԱՍԲԷՐԻՑԵԷԻ ՇԱՀՍԵՆ ՆԷԶԱՐԷԳԻ
ՃԱՆՆՊԻ ԱԼԻՍԻՆԷ

Մ'արուղի պէնտէլէրի տիր քի,

Մէլֆուֆէն դադտիյմի հուզուրի 'ալիի նէզարէղիփէնահի-

վարժարանէն վկայադրով չըջնաւարտ ելնող աշակերտնե-
րէն եմ. Նորին Կայսերական Վեհափառութեան շնորհիւ՝
կը փափաքիմ Ձեր Վարչութեան վերաբերեալ պաշ-
տօններու մէջ զարգանալ. ուստի կ'աղաչեմ որ զիս յար-
մար պաշտօնի մը մէջ դորժած էք: (Այս մասին հրամանը եւ
կամքը Ձերդ Վեհափառեանն է):

10 Սեպտեմբեր . . . Մնամ ամենախորին յարգանքով
Ձերդ ծառայ
ՆՈՒՐԷՏՏԻՅՆ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԵԼՈՒ
ՀԱՄԱՐ

[74]

ԱՆՏԱՌԱՅ, ՀԱՆՔԱՅ ԵՒ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՏԵՍՁՈՒԹԵԱՆ
(ԲԱՐՁՐ ԿՈՂՄԸ)

(Ձեր ծառային խնդիրքը սա է որ) Վսեմաշուք Տէր,
(Ծառայնիդ) Ստորագրեալս Սօուզ չէլմէի բարձրադաս
նախակրթարանէն վկայադրի առած եմ. Նորին Կայսե-
րական Վեհափառութեան շնորհիւ զարգանալու համար,
Ձեր (բարձր) տեսչութեան տակ գտնուող երկրադորձական
վարժարանը ընդունուելուս մասին, Ձերդ (բարձր) հզօր
(ձեռնտուութեան չ'ըացուելուն հրամանը Ձերն է) ձեռն-
տուութիւնը կը հայցեմ:

7 Հոկտ. . . . Մնամ Ձերդ վսեմաշուք ծառայ
ՆՈՒՐԻ

[75]

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
ՏԵՍՁՈՒԹԵԱՆ

Վսեմաշուք Տէր,

Ներիակ (Ձերդ նախարարական բարձր) ներկայութեան

Լէրի զըլընան չէհատէղնամէտէն միւսդէստն օլաճաը վէճէլէ ,
 պէնտէլէրի Սաեէի մէտրիֆլաեէի հազրէղի փառէլահիտէ ,
 Պրուսատա քետին մեքդէսի 'իտատիտէն չէհատէղնամէ տ-
 ւաբադ , ֆէննի թըպոյ զահսիլիլէ սիլթի ճէլլիլի աքէրիտէ
 դէֆէյեիւզ էդմէք արդուսընտա պուլունմըլ օլտըմտան ,
 լուծֆէն պէնտէլէրինիտէ մեքդէսի թըպալլեհէի աքէրիյ-
 եի շահանէ լէյլի թալէսի սիլթինէ դայտ ու դապուլըմ
 խուսուսընտ միւստ'ատէի ճէլլիլէի ճէնապի նէզարէգփէնտ-
 հիլէրի էրզան պուլուրուլմադ պապընտա էմր ու ֆէրման
 հազրէղի մէն լէհիւլ էմրին տիր :

Ֆի սէնէ պէնսե

[76]

ՄԷՔԴԷՊԻ ՀՈՒԳՈՒԳԻ ՇԱՀՍԵԷ ՄԻԻՏԻՑԻՑԵՆԵԳԻ
 'ԱԼԻՑԵՆՍԻՆԷ

Սա'ատէղլու էֆէնտիմ հազրէղէրի ,
 Պէնտէլէրի դէպա'աի տէվլէգի ալլեյեէտէն վէ Պէշիքթաշ
 միւղէմէքքինլէրինտէն օլուպ , տէօրդ սէնէ միւղէմատիեէն
 մեքդէսի Սուլթանիեէ միւտալլէմէղլէ իճադէղնամէ տապը-
 նա միւլլէֆֆադ օլմըլ վէ Սաեէի ֆիւսուղադվաեէի հազրէ-
 դի Գաճտարի տ'ալմիտէ 'իլմի հուգուգ թահսիլլ էդմէք է-
 մէլլնտէ պուլունմըլ օլտըմտան , մեքդէսի հուգուգի շահա-
 նէեէ լիէճիլլգապուլ տէրտէսդի իճրա պուլունան տուխուլ
 իմըլհանընա կիրմէքիլլին , իսմի 'աճիլլինի տէֆդէրի մախ-
 սուսընտ դայտընտ միւստ'ատէի ալլեյեէլէրի շահան պուլու-
 րուլմադ պապընտա էմր ու իրատէ էֆէնտիմ հազրէղէրի-
 նին տիր :

Ֆի սէնէ պէնսե

[77]

ՄԱԼԻՑԵՆ ԵՔԶԱՐԷԳԻ ԶԵԼԻՑԷՆՍԻՆԷ

Տէվլէղլու էֆէնտիմ հազրէղէրի ,
 Տէրսա'ատէդտէ Կէտիք փաշատա . . . նամէրօ իլէ միւ-

մաաուցուած վկայադրէն ինչպէս պիտի յայտնուի , ստորա-
 գրեալն Նորին Կայսերական Վեհափառութեան շնորհիւ , Պրու-
 սայի մէջ դաշնուող երկրորդական վարժարանէն վկայադիր
 առած եմ եւ բժշկութիւն սովորելով՝ զինուորական բարձր
 դասուն մէջ դարգանալ կը փափաքիմ . ուստի հաճեցէք իմ
 ալ Կայսերական զինուորական բժշկական վարժարանի գի-
 շերօթիկ աշակերտաց շարքը արձանագրուելուս եւ ընդուն-
 ուելուս մասին՝ Ձերդ հզօր ձեռնտուութիւնը չ'զլանալ :

Մնաւ խորին ակնածանօք
 խոնարհ ծառայ Ձեր

[76]

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԻՐԱՒԱՐԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆԻ (ԲԱՐՁՐ)
 ՏԵՍՁՈՒԹԵԱՆ

Աղնուաշուք Տէր ,

(Ծառայիդ) Ստորագրեալն Օսմ. տէրութեան հպատակ-
 ներէն եւ Պէշիքթաշի բնակիչներէն ըլլալով՝ չորս տարի շա-
 րունակաբար Սուլթանիլլէի վարժարանը յաճախած եւ երկ-
 րորդական ուսմանց վկայադիր առնելու յաջողած եմ : Նորին
 Կայսերական Վեհափառութեան շնորհիւ՝ կը փափաքիմ ի-
 րաւագիտութիւն սովորիլ . ուստի իրաւաբանական վարժա-
 րանը ընդունուելու համար , մօտեցա կատարուելիք մտից քըն-
 նութեան մասնակցներու համար , հաճեցէք անունս ալ մաս-
 նաւոր տետրակին մէջ արձանագրել տալ եւ այս մասին
 Ձերդ ազդու ձեռնտուութիւնը շնորհել :

Մնաւ խորին յարգանօք

[77]

ԵԼԵԻՄՏԱԿԱՆ ՆԱԲԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

Բարձրապատիւ Տէր իմ ,
 Կ. Պոլիս Կէտիք փաշա . . . թիւ փայտաշէն տանս , արձա-

րագգամ միւղէսարը՞ օլտըմ' պիր պապ ախշապ խանէեէ,
հիննի դահրիյրտէ սէքսէն պին զըշ. զըյմէդ դագտիյր օ-
լունմըշ իսէտէ, զըյմէդի մէգըլըրէ զիեատէ օլտըրնտան,
իյճապի նիզամիսինին իճրասիլէ, հատտի լաեղընա դէնզիլ
պույուրըլմասը խուսուսընա միւսա'ատէի ճէլիլէի ճէնապի
նէզարէդփէնահիլէրի պիտիլիյղ պուեուրուլմագ պաւընտա
էմր ու Ֆէրման հագրէղի մէն լէհիլէմրին տիր:

Յի սէնէ պեկսե

[78]

Տէֆէրի ԽԱԳԱՆԻ ՆԵՋԱՐԷԴԻ ՃԵԼԻՅԻՍԻՆԵ

Տէվլէղլու էֆէնտիմ հագրէղէրի,

Տէրսա'ատէղտէ Գատը գարեէսինտէ Մօտա ճատտէսին-
տէ . . . զօգաընտա միւղէսարը՞ օլտըմ' . . . նօմէօլու
խանէեի, 'աճիլլէրինի մատամէլտեաղ, ինֆաղ ու ի'աշէ
էդմէք վէ խանէեի քիմսէեէ սաղմամագ շարթիլէ. . . է-
ֆէնտիեէ պա մուգալլէ վէ պիլա պէտէլ ֆէրաղ էդմիշ
իսէմտէ, վ'ատ ու դէ'ահիլտինի անճագ ալէշ այ դատար
իյֆա էտէրէք, իքի այտան պէրու շաքէրլէրինի գէվճէմէ
պէրապէր չու սինն ու հալի շէյսուլէղիմիգտէ աճ վէ սէ-
ֆիլլ պիրագտըր կիպի, պու կիւնլէրտէ խանէեի տալի
սաղմաա գալլըշմըշ օլտընտան, մաղտուրիյեղի վագը'ա-
տան տօլաեը ալէյհինէ իգամիլ տ'ավա օլունմըշ իսէտէ,
մուհաքէմէմիգին խիդամընա գատար էմրի դագրիյրին իճրա
էդտիլլմէմսի խուսուսընա միւսա'ատէի ճէլիլէի ճէնապի
նէզարէդփէնահիլէրինին շաեան պույուրուլմասընը իսգիրհամ
էտէրիմ: Օլպապտէ էմր ու Ֆէրման հագրէղի մէն լէհիլ-
էմրին տիր

Յի 9 Դէշրիյնի սանի սէնէ

նագրութեան ժամանակ ութսուն հազար զըշ. արժէք տըր-
ուած էր, սակայն այս արժէքը չափազանցէ. ուստի կը
խնդրեմ որ հաճիք օրինական պահանջումն ի դործ դնելով՝
տանա արժէքը չափաւոր սահմանին իջեցնել: Որուն համար
ընդունեցէք կանխաւ խորին շնորհակալեացս հաւատիքն:

Մնաւ խորին յարգանօք

[78]

ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱԼՈՒԱԾՈՑ ՏՈՒՄԱՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

Բարձրապատիւ Տէր իմ,

Կ. Պոլիս՝ Գատը գիւղ՝ Մօտայի պողոտան . . . փողոցը . . .
թիւ տունս, զիս մինչեւ ցմահ ապրեցնելու եւ սնուցանելու
եւ զայն մէկու մը չ'ծախելու պայմանաւ, . . . էֆէնտիին
պայմանագրով եւ առանց փոխարինութեան թէեւ ծախեցի,
սակայն յիշեալը իր խոստումն ու յանձնառութիւնը միայն
հինգ ամիս կատարեց եւ երկու ամիսէ ի վեր զիս կնոջս
հետ մէկտեղ, մեր սա վիճակին եւ ալեւոր տարիքին մէջ
անօթի եւ չուառ զիճակի մէջ ձգեց. ասոնցմէ զատ այս օրե-
րս տունս ալ ծախելու ելած է. իր այս գործած անիրա-
ւութեան համար իր դէմ դատ բացուած է, ուստի կը
խնդրեմ՝ մինչեւ որ մեր դատը վերջանայ, առուծախի գոր-
ծողութեան չ'կատարուելուն Ձերդ նախարարական հօր
ձեռնառութիւնը մի՛ զլանաք. որով զիս յանձնես երախտա-
պարտ կացուցած կ'ըլլաք:

9 Նոյեմբեր . . .

Մնաւ ամենախորին ակնածանօք

[79]

ՄԷ՛ԱՐԻՖԻ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵԼՆ ԴԵՋԱՐԵԴԻ ՃԵԼԻՅԼԵՍԻՆԵՅ

ՏԵՎԼԵՂԼՈՒ ԷՓԷՆՈՒՄ ՀԱՂՐԵՂԵՐԻ՝

(^o) Միւսվէտոտէսի լեքի նիւսխէ օլարագ՝ մէրպուլթէն դագ-
տիլմի խաքիսիայի 'ալիի նէզարէզգիէնահիւլէրի զըլընան «Իւս-
սի իմլա եախստ Տօղրու եազմագ ուսուլը» նամ' էսէրի պէն-
տէկեանէմին թապ' ու նէշրի էմիլիոտէ պուլունալըմտան,
պիր զըթ'ա բուսսագնամէնին ի'թասը պապընտա վէ հէր
հալտէ էմր ու ֆէրման հաղրէզի մէն լէհիւլէմրին տիր՝

Յի 3 Շուպաթ սէնէ . . . պեկսե

ՏԻՅԿԷՐ

[80]

ՏԵՎԼԵՂԼՈՒ ԷՓԷՆՈՒՄ ՀԱՂՐԵՂԵՐԻ՝

Պէնտէլէրի Սաեէի մէ'արիֆվաեէի հաղրէզի փատիշահի-
տէ, մէքդէպի Սուլթանիտէն մէզուն օլուպ, ֆրանսըզճա լի-
սանընը էթրաֆըճա դահսիլ էգմիշ վէ մէքեադիպի Րիշ-
տիյեէտէն պիրիտէ լիսանի մէքթուր մու'ալլիմիլիյինի իյֆա
էյլէմէք արզուսընտա պուլունմըշ օլորըմտան, պիր միւն-
հալլ մու'ալլիմիլիյէ դ'աեին ու դէսրիյրիւ խուսուսընա միւ-
սա'ատէի ճէլլիյէի սասաֆանէլէրի շահան պույուրուլմադ սա-
պընտա էմր ու ֆէրման հաղրէզի մէն լէհիւլէմրին տիր՝

Յի . . . սէնէ . . . պեկսե

[81]

ԴԻՃԱՐԵԴԻ ՎԷ ՆԱՖԻԱ ՆԵՋԱՐԵԴԻ ՃԵԼԻՅԼԵՍԻՆԵՅ

ՏԵՎԼԵՂԼՈՒ ԷՓԷՆՈՒՄ ՀԱՂՐԵՂԵՐԻ՝

Սաեէի դէրազգըվաեէի հաղրէզի դաճտարիտէ եէվմէն

(*) Այս բառին ճիշտ որոտասանութիւնը թէև (միւսէվլէտէ) է, սակայն

[79]

ԿՐԹԱԿԱԱ ԳՈՐԾՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

Բարձրապատիւ Տէր իմ՝

Ձեռագիրը երկու օրինակ ըլլալով՝ ներկակ Ձեզ մատուց-
ուած «Հիմ ուղղադրութեան կամ Ուղիղ գրելու մէթոտ»
անուն երկասիրութիւնս կը փափաքիմ տպել տալ ու հրա-
տարակել. ուստի հաճեցէք առ այս պէտք եղած արտօնա-
գիրն շնորհել: Ընդունեցէք այս առթիւ խորին մեծարա-
նացս ու յարգանացս հաւատարմէն:

3 Փետրուար . . .

Մնամ

ՈՒՐԻՇ

[80]

Բարձրապատիւ Տէր իմ՝

(Ծառայիդ) Ստորագրեալս՝ Նորին Կայսերական Վեհա-
փառութեան շնորհիւ, Սուլթանիյեէի վարժարանէն ընթաց-
աւարտ ըլլալով՝ Փրանսերէն լեզուն մանրամասնօրէն սովորած
եմ եւ հետեւաբար բարձրագոյն նախակրթարաներէն մէ-
կուն մէջ յիշեալ լեզուի ուսուցչութիւնն ընել (կատարել)
կը փափաքիմ. ուստի զիս՝ պարապ մնացած ուսուցչական
պաշտօնի մը ուսուցիչ կարգելով՝ ուրախացնելուդ մասին՝ կը
խնդրեմ որ Ձերդ իշխանական հզօր օժանդակութիւնը չ'զլա-
նաք: Մատուցանելով իմ կանխայայտ շնորհակալիքս:

Մնամ ամենախորին ակնածանօք

[81]

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ ՇԵՆՈՒԹԵԱՆՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

Բարձրապատիւ Տէր իմ՝

Նորին Կայսերական յառաջդիմասէր շնորհիւ՝ օր ըստ օրէ

(միւսվէտտէն ընդհանրացած որտասանութիւն մ'է որով սխալ պետք
չ'է նկատել:

Ֆէեէվմէն մէշուտի չէլմի իպղիհաճըմըզ օլան դէրագզը-
եաղի ֆէննիյեէ վէ դիւճճարիյեէտէն սաիգաեապի դէշվիյգ
օլարագ, սլու քէրիւք Ատա փաղարը ճիւղարընտա . . . դար-
եէսինտէ պիր Զուգա ֆապրիգասը դէսիյա էդմէք վէ սլու
ճիհէդէ սանա'ի տա'իլիյեէմիյէ նաշիյզանէ պիր խըտմէդ-
տէ սլուլունմագ արզուսընտա օլտըմտան, լազըմ' կէլն
մու'ամէլնին իյֆասիլէ բուխսադ 'իթասը խուսուսընա միւ-
սա'ատէի ճէլլիյէի ճէնապի նէզարէդիէնահիլէրինին էրզան
սլուեուրըմասը պապընտա էմր ու ֆէրման հաղրէդի մէն
լէհիւլէմրին տիր :

Յի 8 Մարդ սէնէ . . .

պեկնի

[82]

ՏԱԽԼԻՑԵՆ ՆԵՋԱՐԷԴԻ ՃԵԼԻՑԼԵՍԻ ՃԱՆԻՊԻ 'ԱԼԻՍԻՆԵ

Տէվլէդլու էֆէնտիմ հաղրէդլէրի :

Սաեէի ֆիւեուզադվաեէի հաղրէդի զըլլուհիտէ կիւն-
տէն կիւնէ սահաարաեի զուհուր օլան մաթպու'աղի ճէտիյ-
տէնէ պիր զամիյմէի աճիզանէ 'արդ էյլէմէք էլսասսի էմէ-
լիմիզ օլուպ, (Մէ'արիֆ) նամընտա չիմտիլիք օն պէշ կիւն-
տէ պիր վէ պիր միւտտէդ սօնրա հաֆդատա պիր վէ եա
իքի տէֆ'ա նէր էտիլմէք վէ լյճապ էտէն բէամլէրլէ դէզ-
եին օլունմագ իւզրէ, պիր ճէրիյտէի 'իլմիյէնին նէշրի
բուխսադնամէսինին իհասնընա միւսա'ատէ սլուեուրըմագ
պապընտա վէ հէր հալտէ էմր ու ֆէրման հաղրէդի մէն
լէհիւլէմրին տիր :

Յի 16 Նիյսան սէնէ . . .

պեկնի

[83]

ՄԱԳԱՄԻ ՃԵԼԻՑԼԻ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻՆԵ

Տէվլէդլու Ռութուֆէդլու էֆէնտիմ հաղրէդլէրի :

Ասաքիրի նուսընդ մէսսիրի շահանէ իչիւն էլպիսէլիք

ցնծութեամբ տեսնուած գիտական եւ առեւտրական յա-
ռաջդիմութիւններէն քաջալերուելով՝ այս անգամ կը փա-
փաքիմ Ատա փաղարի մօտ, . . . գիւղը ասուիի գործա-
րան մը հիմնել եւ այս պատճառաւ մեր ներքին արհեստ-
ներուն դոյլն ծառայութիւն մը մատուցանել : Ուստի պէտք
եղած գործողութիւնը կատարելով՝ արտօնութիւն տրուելու
մասին կը խնդրեմ որ Ձերդ նախարարական հզօր ձեռն
տուութիւնը շնորհէք :

8 Մարտ . . .

[82]

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ (ԲԱՐՁՐ ԿՈՂՄԸ)

Բարձրապալիւ Տէր իմ ,

Նորին Կայսերական Վեհափառութեան շնորհիւ՝ օրէ օր
հրապարակը զարդարող նոր մամուլ ջնջին յաւելուած մը ընել
ցոյց տալ, մեր ամենէն ազնիւ իղձն է . ուստի (Կրթութիւն) ա-
նունով առայժմ երկու շաբաթ մէկ անգամ եւ ժամանակ մը
վերջը, շաբաթ մէկ եւ կամ երկու անգամ հրատարակելու
եւ հարկ եղած պատկերներով զարդարելու պայմանաւ,
ուսումնական թերթի մը հրատարակման արտօնադրոյն չը-
նորհուելուն Ձերդ օժանդակութիւնը կը խնդրեմք :

16 Ապրիլ . . .

Մնամք

խորին յարգանքով

[83]

ՍՊԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ (ԲԱՐՁՐ) ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ

Բարձրապալիւ եւ Կարեկից Տէր իմ ,

Լրագրաց մէջ կարդացի թէ՛ Կայսերական (օղնութեան

չուգա միւսականա՛յս պուշուրըլաճաը ճէրկտէլէրտէ միւթա-
լա՛ակիւղարի 'աճիլի օլտըընտան, նէ ճինս վէ մըգտար չու-
գա իշլէրա գըլընաճագսա 'իթասընա միւղէա՛հհիտ օլտըմը
վէ ֆիաղճա դիւճճարի սաիրէտէն էհվէն վէրէճէյիմի վէ
պու ճիհէղլէ խաղիյնէի Տէվլէղէ, վէլվ ճիւղի օլտուն, պիր
խըտմէղտէ պուրունմադ արզուսընտա օլտըմը արզ իլէ իս-
ղէտա՛ր քէմղէրանէմին ըհհիյնի իս՛աֆ պուշուրըլմասընը իս-
ղիրհամ էյլէրիմ: Օլպապտէ էմր ու ֆէրման հաղրէղի մէն
լէհիւլէմրին տիր:

Ֆի . . . սէնէ . . .

պիկսէ

ԳԱԼԵՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ ԻՍԴԻՏ՝ԱԼԱՐ

[84]

Պէն պու սէնէ Իսկիւտար 'իտատիսինտէն չէհատէղնա-
մէ ալտըմ: Ստեկի շահանտէ թապապէղ էօյրէնմէք ար-
զուսընտաեմ. լութ ֆէն պէնիտէ մէքէպի թըպպիյնէի միւ-
քիյնէի շահանէնէ գապուլ պուշուրընըղ: Պունը իսղիտա
թարղընտա եաղընըղ:

ՏիՅԿԵՐ

[85]

Պէն իքի սէնէ էվվէլ մէքէպի Սուլթանիտէն մէզուն օլ-
տըմ: Լիսան մուալլիմիլիլէ թըրապիլզոն Րիւշտիյնէսինէ
կէօնտէրիլտիմ: Օրանըն հէվասը պանա եարամատը. խաս-
գա օլտըմ. Ըսղանպօլա տէօնմէյէ մէճպուր օլտըմ, Ալըը
այտան պէրի պուրատաեմ. համո օլտուն սըհհաղըմ պէր-
քէմալ տըր, դէմիյնի մ՛աիյլէղ իշլուն, Ըսղանպօլտա մուալ-
լիմիլէ էդմէք արզուսունտաեմ. շահէտ պիր միւնհալլ մու-
'ալլիմիլէ վար իսէ պէնի դա՛յնին պուշուրմանըղ ըէճա է-
տէրիմ: Մէ՛արիֆ նէղարէղի ճէլլիլէսինէ դաղտիյմ օլունա-
ճագ պիր իսղիտա՛յս գալէմէ ալմալը:

նշաններ ունեցող) դինուորներուն համար, հազուստի աս-
ուի պիտի գնուի. հետեւաբար ի՞նչ տեսակ եւ ի՞նչ քանա-
կութեամբ որ ասուի պիտի գնուի, ես տալ յանձն կ'առ-
նեմ. գնի տեսակէտով ալ ուրիշ վաճառականներէ աւելի
աժան պիտի տամ եւ այս պատճառաւ Տէրութեան գան-
ձին, նոյն իսկ ըլլայ դոյլն, ծառայութիւն մը մատուցանելու
փափաքն ունենալս յայտարարելով՝ խոնարհաբար կը խնդրեմ
որ աղերսագիրս ընդունիք: Յայտնելով կանխաւ ջերմ չը-
նորհակալիքս

Մնասը խորին յարգանքով

ԽՄԲԱԳՐԵԼԻՖ ԱՂԵՐՍԱԳՐԵՐ

[84]

Ես այս տարի Իսկիւտարի երկրորդական վարժարանէն
վկայագիր առի: Շնորհիւ կայսեր բժշկութիւն սովորիլ կը
փափաքիմ: Հաճեցէք զիս ալ կայսերական քաղաքային
բժշկական վարժարանը ընդունիլ: Ասիկա աղերսագրի ձե-
ւով գրեցէք:

ՈՒՐԻՇ

[85]

Ես երկու տարի առաջ Սուլթանիյէի վարժարանէն չըջա-
նաւարտ ելայ: Լեզուի ուսուցչութեամբ Տրապիզոնի բարձ-
րագոյն նախակրթարանը զրկուեցայ: Այն տեղի օդը ինձ
չ'եկաւ. հիւանդացայ, Կ. Պոլիս դառնալու ստիպուեցայ. վեց
ամիսէ ի վեր հոս եմ. փառք Աստուծոյ, առողջութիւնս կա-
տարեալ է: Ապրուստս ապահովելու համար Կ. Պոլսոյ մէջ
ուսուցչութիւն ընել կը փափաքիմ. եթէ բաց ուսուցչութիւն
մը կայ, զիս ուսուցիչ կարգելիդ կը խնդրեմ: Կրթական
դործոց նախարարութեան մատուցուելիք աղերսագիր մը
պէտք է գրիլ:

[86]

Պէնտէնիզ Պրուսա Րիւշտլյեյսինտէ դիւրքճէ վէ Փրանսըզ-
ճա, իլմի հիսապ կիպի միւհիմմ տէրալէրտէ օլտուգճա իլէրի
կիդտիւմ. շէհատէղնամէ ալտըմ. պապամ կէշէն սէնէ վէ-
ֆադէ դտլյինտէն իքմալի դահսլլ իշիւն 'իտատի մէքդէ-
պինէ տէվամ էտէմէյէճէյիմ: Սաեէի շահանէտէ պէնտէնի-
զէ հալիմէ միւնասիպ պիր մէմուրլյեյէզ վէրլէճէք օլուր
իսէ, հէմ մ'անէն հէմտէ մատտէղէն իսդիֆատէ էտէրէք,
էօմրիմին սօնընա դատար միննէդտար օլաճալմ: Պու իսդիտ-
ա Շէհր էմանէղի ճէլլյէսինէ դադտլյմ օլունաճադ: Պու-
նը նա'սըլ եադմալը:

ՄԱԳԱՄԻ ՍԱՄԻԻ ԶԵՆԱՊԻ ՍԱՏԱՐԷԴՓԷՆԱՀԻԵԷ

[87]

ՀՈՒԶՈՒՐԻ ՖԷԽԱՄԷԴ ՆԻԵՇՈՒՐԻ ԶԵՆԱՊԻ
ՍԱՏԱՐԷԴՓԷՆԱՀԻԵԷ

Մ'արուզի չաքէրի քէմլյնէլէրի տիր քի,

Գուլարը սիննի շէպալըմտան պու անէ դատար, մէք-
դուալիի սատարէղի ուղմա դալէմինէ տէվամլէ, վաղլյֆէի
չաքէրանէմի հիւննի լյֆաեէ ս'այ ու կայրէդէ դմիլ վէ պու
սաեէտէ նիյէ նիյէ էլթաֆի սէնիյեէեէ մաղհար օլմըլ ի-
սէմտէ, սիննի 'աճիզանէմ արդըդ տէրէճէի քէմալէ վարմըլ
օլմաղլա, պունտան պէօյլէ քէօլէի վահտէդտէ, ֆիւղուէի
էօմր ու իճլալի շէհինչահի տու'ասիլէ մէշիւղ օլմադ իւղէրէ,
դէգա'իւտիմին իճրաըլ խուսուսունա միւսա'ատէի ճէլլյէի
հաղրէղի սատարէդ փէնահիլէրի սէգալար պույուրուլմադ
պապընտա էմր ու ֆէրման հաղրէղի վէլլյեիւ էմրինտիր:

Ֆի 30 Դէշրլյնի սանի սէնէ

պէնճե

[86]

Ես Պրուսայի բարձրագոյն նախակրթարանին մէջ թուր-
քերէնի, ֆրանսերէնի եւ թուարանութեան պէս կարեւոր
դասերուն մէջ ըստ կարելոյն յառաջ դացի: Վկայագիր
առի: Հայրս անցեալ տարի մեռաւ. այս պատճառաւ ուս-
ման ընթացքս աւարտելու համար երկրորդական(միջնակարգ)
վարժարան չ'պիտի կրնամ յաճախել: Նորին Կայսերական
Վեհափառութեան շնորհիւ, ինձ'եթէ վիճակիս յարմար պաշտօն
մը տրուելու ըլլայ, թէ' բարոյապէս եւ թէ' նիւթապէս օդ-
տըուելով՝ կեանքիս մինչեւ վերջը երախտապարտ պիտի մը-
նամ: Այս աղբրսագիրը Բաղաքապետութեան պիտի մա-
տուցուի: Ի՞նչպէս գրել պէտք է:

ՍՈՒ ՆՈՐԻՆ (ԲԱՐՁՐ) ՄԵԾ ԵՊԱՐԳՈՍՈՒԹԵԱՆ

[87]

ԲԱՐՁՐԱՊԱՏԻԻ ԵՒ ՎԵՀԱՇՈՒՔ ՄԵԾ ԵՊԱՐԳՈՍ . . . ՓԱՇԱՅԻ
(ՆԵՐԿԱՑՈՒԹԵԱՆ)

Բարձրապատիւ եւ Վեհաշուք Տէր իմ,

(Ծառայելի) Ստորագրեալս՝ պատանեկութեան տարիքէս
սկսեալ մինչեւ ցայս ժամ, Մեծ-Եպարգոսութեան խմբա-
դրական դիւանը յաճախելով՝ խոնարհ պարտականութիւնս
բարեք կատարելու ջանացած եւ այս շնորհիւ ալ քանի քա-
նի կայսերական շնորհներու արժանացած եմ. սակայն (ան-
կարողիս տարիքը) տարիքս այլեւս կատարելութեան աստի-
ճանը հասած ըլլալով՝ ասկէ վերջը մենութեան անկիւնը
քաշուած Նորին Օգոստափառ Կայսեր արեւչատութեան եւ
փառաց աղօթքով պիտի զբաղիմ. ուստի հաճեցէք հան-
դեստեան կոչուելուս մասին Ձերդ Մեծ-Եպարգոսական ձե-
ռընտուութիւնը շնորհել: Այս առթիւ ընդունեցէք իմ ամե-
նախորին յարգանացս ու մեծարանացս հաւաստիքն:

30 Նոյեմբեր . . .

Մասէլոյ ի համբոյր աջոյդ
մնամ անկեղծ ծառայ

ՏԻՅԿԷՐ

[88]

ՀՈՒՋՈՒՐԻ ՍԱՄԻՒ ԶԵՆԱՊԻ ՍԱՏԱՐԷԴՓԷՆԱՀԻՆԵ

Մ'արուզի չաքէրի քէմյնէլէրի տիր քի,

Չաքէրէրի Սառէի ֆէյզվաեէի հազրէդի չհրեարի 'ա-
ղամիտէ, պու սէնէ մէքդէպի Միլքիյեի շահանէտէն չհա-
տէղնամէ ալարադ, տէվլէդի մէդպուճամա իյֆաեի հիւսնի
խըտմէդ էմէլինտէ պուլունտըմտան, էմսալ ու ազրան
քէմէրանէմ միսիլու, չաքէրէրինիտէ հալիմէ չսփան պիր
մէմուրլիեէդէ իսդիխտամ օլունմազըլըմ խուսուսունա միւ-
սա'ատէի ճէլիյէի հազրէդի սատարէդփէնահիլէրի բայկեան
պույուրուլմադ պապընտա վէ հէր հալոէ էմր ու ֆէրման
հազրէդի վէլիյեիւ էմրինտիր:

Ֆի . . . սէնէ . . .

պէնսէ

ԳԱԼԷՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ ԻՍԴԻՏ'ԱԼԱՐ

[89]

Պէյ օղլունտա . . . տէ . . . նօմէօլու դախդա պինա
էվ պէնիմ տիր, պունա վազդիլ . . . կուրուշ գըյմէդ դօ-
մըշլար. ֆազաթ էվիմին գըյմէդի օդատար տէյիլ տիր:
էմսալինէ պազարադ . . . կուրուշ օլաճադ: Լութֆէն եէ-
նիտէն քէշֆինի էդտիրիպ գըյմէդինին դէնզլիլինի ըէճա է-
տէրիմ: Պունը իսդիտ'ա թարզընտա եաղմալը:

ՏԻՅԿԷՐ

[90]

Պէնտէնիդ օն սէնէտէն պէրի տախիլիյեէ . . . դալէմի
միւմէյեիդի սանիլիյինտէ պուլունմադտա ելմ: Ալլահ զադի
'ալինիդէ խասդալըդ վէրմէսին: Իւշ սյտան պէրի վիւճու-
տիմտէ պիր զա'աֆ իլէրի կէլմիշ տիր: Թապիյալէր դէպ-
տիլի հէվա իշուն Պէօյիւք ատաեա կիդ տէեօլար, հէր

ՈՒՐԻՇ

[88]

ԱՌ ՆՈՐԻՆ ՄԵԾ'ԵՊԱՐԳՈՍՈՒԹԻՒՆ (ԹԵԱՆ ԲԱՐՁՐ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ)

Բարձրապատիւ եւ վեհաշուք Տէր իմ,

(Խոնարհ ծառայնիդ) Ստորագրեալ՝ Նորին Կայսերական
յառաջդիմասէր շնորհիւ, այս տարի կայսերական Միլքիյեի
վարժարանէն վիսյադիր առած եմ եւ Տէրութեանս բարեօք
ծառայութիւն մատուցանելու փափաքն ունիմ. ուստի իմ
ալ՝ նմաններուս եւ ընկերներուս պէս, վիճակիս յարմար
պաշտօնի մը անցնելու մասին՝ խնդրեմ հաճեցէք Ձերդ
Մեծ'Եպարդոսական ձեռնառութիւնը շնորհել:

Մնամ ամենախոնարհ ծառայ

ԽՄԲԱԳՐԵԼԻՔ ԱՂԵՐՍՍԱԳՐԵՐ

[89]

Բերա . . . տեղը . . . թիւ փայտաշէն տունը իմն է.
ասոր՝ ժամանակին . . . դահեկան արժէք դրեր են, սա-
կայն տանս արժէքը այնչափ չ'է. նմաններուն նայելով սա-
չափ պիտի ըլլայ. խնդրեմ հաճեցէք կրկին քննել տալ եւ
արժէքն իջեցնել: Ասիկա աղերսագրի ձեւով պէտք է գրել:

ՈՒՐԻՇ

[90]

(Ծառայնիդ) Ես տասը տարիէ ի վեր Ներքին գործոց
նախարարութեան . . . դիւանի երկրորդ անօրէնն եմ:
Աստուած Ձեզ հիւանդութիւն չ'տայ, երեք ամիսէ ի վեր,
մարմնոյս վրայ տկարութիւն մը յառաջ եկաւ: Բժիշկները
օգափութութեան համար, Մեծ կղզի գնայ կ'ըսեն. որովհե-

կիւն կիտիպ կէմէք զօր՝ օլտըննտան, իւչ այ օրատա իգաօ մէդ իչիւն մէզունիյեդ վէրմէլքինի ըէճա էտէրիմ: Պու խողիտ'ա Տախիլյեէ նէզարէդի ճէլլյէսինէ Դադալյոմ օլու նաճագ: Պունը նաօսըլ եազմալը:

ՏԻՅԿԵՐ

[94]

'Ասաքիրի շահանէ իչիւն . . . չիֆդ չիզմէ սիփարըշ օլունաճաընը իչիդալիմ: Պէնտէնիզ . . . տէ դունտուրաճըշ լըզ էդմէքտէ եիմ: Կէչէնլէրտէ Զապլիյեէ նէզարէդինտէն սիփարըշ օլունան . . . չիֆդ չիզմէնի պէնտէնիզ եալիտըմ. սախրէրի չիֆդինի հէր դաչա եալաճագ օլուրլար իսէ, պէնտէնիզ անլէրտէն էքսիյինէ եալիմաը դէ'ահհիւտ իլէ ճէլլի մէմնունիյեդէ չալըշաճաըմ. էկէր մէմնուն էտէմէյէ՝ ճէք օլուր իսէմ . . . լիրա դազմիյն էդմէյէտէ հազըրըմ: Պու խողիտ'ա Մազամի Սէր'ասքէրիյեէ խիթապէն եազըլաճագ: Պունը նաօսըլ եազմալը:

ՐԻՔԵԱՊԻ ԳԱՄԷՐԴԱՊԻ ՀԱԶՐԷԴԻ ՇԷՀՐԵՍԱՐԻ
'ԱԶԱՄԻԵԷ ԻՍԴԻՏ'ԱՆԱՄԷԼԷՐ

[92]

ԽԱՔԻՓԱՅԻ ՔԻՅՄԵԱՍԱՆԻ ՀԱԶՐԷԴԻ ՇԷՀԻՆՇԱՀԻ
ԽԻԼԱՅԷԴՓԷՆԱՀԻԵԷ

Ճէնապի ըէպալի միւդէ'ալ, Վիւճուտի հիւմաեունի միւլ լիւքանէլէրինի քէմալի դէնտիւրիւսդի վէ 'աֆիեէդ վէ վիւֆուրի շան ու շէվքէդէ փիյրաեէ պախչաեի տիյհիյմի իճլալ ու Սալթանադ պույուրսուն ամիյն:

'Ապտի մէմլուքլէրի անատան պապատան եէդիյմ' վէ նան փարէեէ մուհդաճ պիր հալտէ դալմը վէ Սաեէի մէ'արիֆ վաեէի ճէնապի վէլինի'մէդի 'աղամիլէրինտէ մէսզըթի ըէսիմ պուլունան իզմիտ մէքեադիպի իպդիտալիյեէ վէ ըիւշտիյեէ՝ սինտէ մուգարրէր օլան տէրպլէրի պիդգահսիյլ, շէհատէդ նամէ ալմըլ օլտըմտան, ինաեէդի ճէլլյէլի ճէնապի խիլա՝

տեւ ամէն օր երթալ գալը դժուար է, ուստի երեք ամիս հոն բնակելու համար կը խնդրեմ որ ինձ արտօնութիւն տաք: Այս աղերսագիրը Ներքին գործոց նախարարութեան պիտի մատուցուի: Ի՞նչպէս պէտք է գրել:

ՈՒՐԻՇ

[94]

Կայսերական զինուորներուն համար լսեցի թէ՛ . . . զոյգ կօշիկ պիտի յանձնարարուի: Ես այսինչ տեղ կօշկալարութիւն կ'ընեմ. անցեալները Ոստիկանութեան նախարարութենէն յանձնարարուած այսչափ զոյգ կօշիկը ես չիւնեցի: Ուրիշները զոյգը քանիի ալ չինեղու ըլլան, ես անոնցմէ պակասի չինեղու յանձնառու ըլլալով՝ պիտի աշխատիմ գահունակութիւն պատճառել (գրաւել): Եթէ չ'կարեւաւ գոհ ընել, պատրաստ եմ . . . ոսկի ալ տուժել: Այս աղերսագիրը Սպարապետութեան պաշտօնատարութեան պիտի գրուի: Ի՞նչպէս պէտք է գրել:

ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐՍԿԱՆ ՎԵՀԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ
ՄՍՏՈՒՑՈՒԱՄ ԱՂԵՐՍԱԴՐԵՐ

(ԱՄԵՆԱՄԵՆ ԿԱՅՍԵՐ ԼՈՒՍՆԱՓԱՅԼ ԱՍՊԱՆԴԱԿԻՆ ԱՂԵՐՍԱԳՐԵՐ)

[92]

ՅՈՏՍ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԳԱՀՈՅԻՑ

Բարձրեալն Աստուած, Ձերդ կայսերական մարմինը՝ կատարեալ առողջութեամբ եւ առաւել փառօք եւ վեհափառութեամբ, Ուեճութեան եւ Թագաւորութեան Թագին զարդն ընէ ամէն:

Տրուպս՝ հօրէ եւ մօրէ որք եւ հացի ստակի կարօտ վիճակի մը մէջ եմ: Ձերդ ուսումնասէր ինքնակալութեան շնորհիւ՝ ծննդավայրս՝ Նիկովիդիոյ Տարրական եւ Բարձրագոյն նախարկթարաններուն մէջ ծրագրով որոշուած դասերը ուսնելով՝ վիայադիր առած եմ. ուստի Ձերդ կայսերական Բարձր մէկ շնորհն ըլլալու համար, այս անօք եւ չքաւոր

Ֆէդէրէնանիւթընտէն օլմագ իւզրէ, պու պլյքէս ու պլյվա-
 եէ գուլարընըն մէքդէպլի Սուլթանի տախիլի շախիրտանը
 սիւքինէ գայտ ու գապուլ օլունմասը իչուն, իրատէի 'ինա-
 եէդ մու'դատէի Հազրէդի Դաւաթի 'ազամիլէրինին շէրէֆ-
 սուտուր պուլուրուլմասը իսդիրհամըն քէմալի սուզ ու կիւ-
 տազլէ իսդիտ'անէ միւստէրէդիմ մուհաթի 'իլմի 'ալէմ' ա-
 րանի հազրէդի զըլմուլահիլէրի պուլուրուլտըգտա վէ գաթը-
 պէի ահվալտէ էմր ու Փէրման վէ լութֆ ու իհսան վէլինի-
 մէդի 'ալէմեան Փատիլահամըն Էֆէնտիմիլ հազրէդէրինին
 տիր:

[93]

'ԱԴԵՊԵՍԻ ՍԻՒԻԵՅԵՍ ՄԵՐԴԵՊԵՆԻ ՀԱԶՐԵՎԻ ՓԱՏԻՇԱՀԻ
 'ԱԶԱՄԻՆԵ

Ճէնապլի հագգ վէ Ֆէյեադի մութլագ' տիրըրի եէքդանի
 կէնճիյնէի սալթանագ օլան վէլի նիմէդի պլյմինէդիմիլ, Փատիլահի մէրահիմ իքդինահ Էֆէնտիմիլ հազրէդէրինի
 իլա ախըրիտտէվէրան, վիյնէդ Էֆէնտիմիլ Էֆէնտիմիլ
 պուլուրսուն ամլյն:

'Ապտի մէմուլէրի էպէն 'անճէտտին Սալթանադի սէ-
 նիյնէ վէ Տէվէդի 'ալիյէլէրինէ խըտմէդ վէ միւզէհադ-
 դիմի զիմմէդի 'ուպուլտիյնէդ օլան' տ'ապագի խայրիյնէդ
 աեադի Փատիլահիլէրինի վիրտի դէպանի միւվադապէդ էդ-
 մէքտէ իքէն' հագգ սիւպհանէհու վէ դէ'ալա հազրէդէրի,
 Զադի մէլիքսիմադի ճէնապլի միւլքտարիլէրինի էքտարի
 քէվիյնէտէն մասուն պուլուրսուն, վիւճուտի ո'ւպէյտանէմ
 թարը օլան 'իլլէդին դէտալիսի իչին իրատէի սէնիյնէի
 հազրէդի զըլմուլահիլէրի պուլուրսուն իւչ այ մուգատտէմ
 Պրուսահա 'ազլյմէդ վէ ի'ատէի 'աֆիէէդ էյլէտիլէտէն սոն-
 րա եինէ տէր պարի մ'ատէլէդ դարարէ 'ալիւէդ էյլէմիլ վէ
 խուսուսա խըտմէդ չաքէրանէմտէն մահրում գալտըմ
 կիւնտէն պու անէ տէյին, չօլուգ չօճուլմ գուլարիլ Ֆէվգ-
 էլ'ատէ տիւշարի դարուրէդ վէ կիրիֆդարի Փարթի սէֆա-

տրուպիս Սուլթանիյնէի վարժարանին դիշերօթիլ աշակեր-
 տաց դասը արձանագրուելուն եւ ընդունուելուն համար Զերդ
 Կայսերական հրամանին ծագլը (կատարեալ հալումաչով)
 թախանձադին աղերսելու համարձակիլս եթէ վեհափառու-
 թիւնդ դիտնայ, (ամէն պարագայի մէջ հրամանն ու շնորհն
 աշխարհայնոց բարերար Թագաւորինս է) խնդիրքս չմերժեր:

[93]

ՅՈՏՍ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԳԱՀՈՅԻՅ (ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ
 ՎԵՀԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՐԿՆԱՍՏԻՃԱՆ ՍԵՄԻՆ)

Աստուած՝ Գերագոյն պարգեւիչն շնորհաց՝ Թագաւո-
 րութեան գանձին միակ մարգարիտը եղող (երախտիքը ե-
 րես չզարնող) մեր Բարերարը, զթառառ Թագաւորը՝ առ
 յաւէտ, փառաց եւ վեհափառութեան գահուն զարդը
 ընէ ամէն:

Տրուպս՝ որդւոց յորդի Օսմանեան Թագաւորութեան ու
 Պետութեան կըծառայէի եւ Զերդ Կայսերական բարի աղօթք-
 ները, որք երախտադիտութեան անհրաժեշտ պարտքն, իմ
 հանապազօրեայ աղօթքներս եղած են. օրհնեալն ու բարձրեալն
 Աստուած, Զերդ Կայսերական հրեշտականման անձնաւորու-
 թիւնը աշխարհային վշտերէ դերձ կացուցանէ, տրուպիս
 մարմնոյն վրայ եկած հիւանդութեան դարմանման համար,
 Զերդ Թագաւորական բարձրագոյն հրամանաւ, ասկէ երեք
 տարի առաջ Պրուսա գնացի եւ առողջանալէս վերջը արդա-
 րութեան արքունի ատեանդ (այսինքն Կ. Պոլիս) վերադար-
 ձայ. ի մասնաւորի (ծառայութենէս) պաշտօնէս զրկուած օրէս
 վինչեւ ցայսօր ընտանիքովս ու զաւակներովս արտաքոյ կարգի
 չքաւորութեան եւ չափազանց թշուառութեան ենթարկուե-

չէ՛դ օլմըջ օլտըրմա մէրհամէդէն, խըտմէդի սապըգաեի նա-
խըանէմտէ իպգա օլունմագըրմ' վէ պու սուրէդէ 'ախէլ-
դէն դէսըյըր պույուրուլմագըրմ' խոսոսուընա իրատէի մէրա-
հիմ'ատէի Հազըրէդի Փատիլահիլէրինին չէրէֆսուտուր ու
սուեռհ պույուրուլմասը իսդիրհամընա միւճասէրէդ էտէրիմ.
օլպապտէ վէ գաթըպէի աճվալտէ էմր ու ֆէրման վէ 'իսա-
եէդի պիյփաեան, չէվըէդլու Փատիլահիլմըզ էֆէնտիմիզ
հազըրէդէրինին տիր:

ՄԱՐԻԷ ՄԵՔԴՈՒՊԼԱՐԸ

[94]

ՕՂԼՈՒՆՏԱՆ ՓԵՏԵՐԻՆԷ ՄԵՔԴՈՒՊ

Փէտէրի 'աղլյղիմ էֆէնտիմ,

Թարաֆի 'ալիլէրինտէն հարեքէդի 'աճիզանէմին իքինճի
կիւնի 'աջլ ու 'իսաեէդի պարի րէֆիյդիմ վէ էտ'իեէի վէ-
լինի'ամիլէրի պէտրէգաի թարիյդիմ օլտըը հալտէ, Տէրսա-
'ատէդէ վասըլ օլտըմ: Հէվա փեք լաթիյֆ կէչտիյի ճիհէդլէ
տէնիդտէ տիւչարի դահմէդ ու մէշադգադ օլմատըմ: "Իւ-
վտսալէդիմին էրդէսի կիւնի, մուհիպալինիզ . . . էֆէնտի
իլէ . . . տէ քեաին . . . նամ լէյլի մէքդէպլինէ կիտիպ
պիրինճի սընըֆ շակիրտանը սիլքինէ դայտ օլունտըմ: Մէք-
դէպիմիլին միւտիյրի էֆէնտիլահիլրտանապիրփէտէրնադարիլէ
պազըպ, դէտիյալ ու դէրպիլէմիզ եօլունտա պիր չօզ նէսաիհի
միւճասիրէտէ պուլունուեօր. էկէր պէօյլէ օլտըընը պիլսէ-
իտիմ, պուլունտան պիր իքի սէնէ էվվէլ պու սէքդէպէ կիրիպ
իզա'աի էվգադ էդմէզ իտիմ: Ֆէզաթ սէվիլիլի փէտէրիմ,
էմիյն օլունըզ քի, Սաեէի շահանէտէ դէլաֆիի մաֆադ ի-
չիւն ֆէվգէլկաեէ ս'այ ու կայրէդ էտէճէյիմ: Վալիտէճի-
յիմին էլլէրինի պուս վէ խայրի տու'անըզը րէճա էտէրիմ
փէտէրիմ էֆէնտիմ:

Ֆի 20 էյուլ սէնէ . . .

մախսուսընըզ

ուս ի դիթուլիւն, նախկին պաշտօնիս մէջ հաստատուելուս
եւ այս կերպով ընտանեօք ուրախանալուս մասին, կը հա-
մարձակիմ խնդրել Ձերդ Կայսերական դիւանատ հրամանը,
(այս մասին եւ ամեն պարագայի մէջ հրամանը եւ անվերջ
ողորմութիւնը մեր Վեհափառ Թագաւորինն է):

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

[94]

ՈՐԴԻՆԷՆ ՀՕՐԸ ՆԱՄԱԿ

Սիրելի հայր իմ,

Ձեր կողմէն մեկնելուս երկրորդ օրը՝ Աստուածային օգ-
նութիւնն ու ողորմութիւնը ընկերս եւ Ձեր (բարերարու-
թեան) բարի աղօթքները ճամբուս առաջնորդը ըլլալով՝ Կ.
Պոլս հասայ: Օղը շատ դեղեցիկ անցաւ, ինչպէս նաեւ ծո-
վուն վրայ, յոգնութեան եւ նեղութեան չ'ենթարկուեցայ:
Ժամանմանս հետեւեալ օրը Ձեր բարեկամ . . . էֆէնտիլի
հետ, . . . տեղ գտնուած . . . անուն գիշերօթիկ վար-
ժարանը երթալով՝ առաջին կարգի աշակերտաց դասը ար-
ձանագրուեցայ: Մեր դպրոցի տնօրէն էֆէնտին աշակեր-
տաց՝ հօր մը աչքով կը նայի, եւ մեր կրթութեան ու դաս-
տիարակութեան համար շատ մը աղղու խրատներ ալ կու-
տայ: Եթէ այսպէս ըլլալը դիտնայի, ասկէ մի քանի տարի
առաջ այս վարժարանը մտնելով՝ ժամանակ (ներ) չ'էի կոր-
սընցներ: Սակայն սիրելի հայրս, ապահով եղէք որ Նորին
Կայսերական Վեհափառութեան շնորհիւ, կորուստը դար-
մանելու համար, չափազանց պիտի ջանամ: Մայրիկիս ձեռ-
ները կը համբուրեմ եւ Ձեր բարի աղօթքները կը խընդ-
րեմ, հայրիմ:

20 Սեպտեմբեր . . .

Ձեր որդին

ՃԵՎԱՊ

[97]

Շէֆազադու, հազըյգադու վալիտէի 'ազիյդէմէֆէնտիմ.

Իքի իւշ հաֆդա տըր մէքդուս կազամամըլ օլտըրմ ի-
չիւն 'աֆվի 'ալինիզի դէմէննի էտէրիմ: Շիմտիէէ գատար
պու պապտէ ասլա դէքեասիւլ էդմէտիյիմ հալտէ պու դէ-
խիյրին սէպէպի պիր իքի հաֆդատան պէրի սէնէ իմդիւ
հանը օլմադ իլէ մէշիւլ պուլունմադըրմ տըր: Խայրի տու-
'անըզ վէ դէվէճճիւհինիզ էսէրի օլտրադ, չիմտիէէ գատար
կէչիրմիշ օլտըրմ իմդիւհանլարտա 'ալիյիւլ'ալա տէրէճէսինէ
նալ օլտըրմ: Տահա պիր իքի տէրսիմիզին իմդիւհանը դալտը
խէտէ, ինշԱլլահ անլէրտէտէ միւվէֆֆադ օլտըրմ: Իմդի-
հանլարըմըզն խիդամընտա պէր մո'ւդատ վէրիլէն իքի այ
դ'աթիլ հէնկեամընը նէզտի 'ալինիզտէ կէչիրէճէյիմի չիմ-
տիտէն 'արզ էտէրիմ: Պազը քէմալի իհդիրամէ տէսդի 'ա-
լինիզի պուս էտէրիմ:

Ֆի 2 Դէմուզ սէնէ . . .

մախսուրընդ
ՆԻԻՋԷԿԻ

ԴԱԼԷՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԴ ՄԷՔԴՈՒՊԼԱՐ

[98]

Դահսիլ իչիւն Բադանսուլա կէլէն պիր չօճուգ Պրուսա-
տա պուլունան վալիտէսինէ սալիմէն Տէրսա'ատէդէ վարտը-
ընը վէ պիր գաշ կիւն 'ամճասընըն էվինտէ միւսաֆիր դալ-
տըգտան սօնրա, . . . մէքդէպէ կէճէլի թալէպէ օլտընը վէ
օ մէքդէպտէն չօգ մէմնուն պուլունտընը մէքդուսլա պիւ-
տիրէճէք. պու սըրատա չօճուգ տէրսլէրինէ իիէք չօք չալ-
լաճաընը վէ սընըֆընտա պիրինճի օլաճաընըտա վալիտէսինէ
վ'ատ էտէր: Պունը մէքդուս թարգընտա կազմալը:

ՊԱՏԱՍԻՍՆ

[97]

Դորովազութ եւ անկեղծ մայրս,

Երկու երեք շարաթ է նամակ չ'կրնալ գրելուս համար
Ձեր ներողամտութիւնը կը խնդրեմ. մինչեւ ցարդ այս մա-
սին բնաւ (թուլութիւն) զանցառութիւն չ'եմ ըրած. սակայն
այս յապաղման պատճառը, մի քանի շարաթ է ի վեր տարե-
կան քննութեամբ դրադիւ էր: Ձեր բարի աղօթքով եւ հա-
մակրութեամբ, մինչեւ ցարդ անցուցած քննութեանցս մէջ
քաջալաւի աստիճանին արժանացայ: Թէեւ տակաւին մի
քանի դասերնուս քննութիւնը մնաց, սակայն յառաջ Աստ-
ուած անոնց մէջ ալ կը յաջողիմ: Մեր քննութեանց լրա-
նալուն, ըստ սովորականին տրուելիք երկու ամիս արձա-
կուրդի միջոցը Ձեր քով անցնելս հիմակուընէ կը յայտնեմ:
Ի վերջ բանիս՝ կատարեալ յարգանքով Ձեր ձեռքը կը համ-
բուրեմ:

2 Յուլիս . . .

Ձեր որդին
ՆԻԻՋԷԿԻ

ՇԱՐԱԴՐԵԼԻԲ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

[98]

Ուսմունք սովորելու համար Կ. Պոլիս եկող տղայ մը,
Պրուսա դտնուող մօրը նամակով պիտի գիտցնէ թէ՝ ողջամբ
Կ. Պոլիս հասած է: Մի քանի օր հօրեղբօրը տունը հիւր մնա-
լէ վերջը . . . դպրոցը զիչերօթիկ աշակերտ եղած եւ այն
դպրոցէն շատ զոհ մնացած է: Այս առթիւ տղան մօրը կը
խոստանայ թէ՝ իր դասերուն խիստ շատ պիտի աշխատի եւ
իր կարգին մէջ ալ առաջին պիտի ըլլայ: Նամակի ձեւով
պէտք է գրել:

ՏԻՅԿԷՐ

[99]

Վարիտէ չօճուընըն մէրդուպընը արըր արմազ չօգ մէս-
րուըր օլտըընը վէ ճէնապի հադգըն 'ինտեկի վէ Փատիլա-
հըմըզ էֆէնտիմիզ հադգէդէրինին սահէսինտէ 'իլմտէ իլէ-
րի կիտէճէյինէ ասլա շիւպէսի օլմատըընը եադաճադ. արի-
տէ էվլատընըն էվտէ սենուդմըշ օլտըըզ դարիյիսի 'Օսմանի
քիդապընը կէլէճէք վիսաբա իլէ կիսնտէրլճէյինիտէ պիլտի-
րէճէք: Պուենտա մէքդուպ թարգընտա եադմալը:

ԴԵՊՐԻՅՔՆՍՄԷ ՆԻԻՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[100]

ՀՉԾԱ ԷՖԷՆՏԵԷ ՍԱԼԻ ՃԷՏԻՅՏ ԴԵՊՐԻՅՔԻ

Մու'ալլիմի ֆադըյլէզ մէնտիմ էֆէնտիմ,

Վադըյֆէի մուգատտէսէմ' սըհհադ ու 'աֆիէէզի վալա-
լէրի հադգընտա 'ան սամիյմիլդալ իճըր էյլէտիյիմ էտ'իյ-
էէի խայրիյէէի դադի մու'ալլիմանէլէրինէ իլդար վէ հու-
լուլը դէգարրիւպ էտէն սալի ճէտիյտին հադգը 'ալիլէրինտէ
միւդէէէմիմն ու մէս'ուտ օլմասը տու'ասընը դէքրար էզ-
մէք տիր:

Հէր վադդ դէնվիլրի ֆիքը, դահսիյնի տիւլադ վէ դէվ-
սիյի մ'ալիւմադըմ իչուն վէրմիշ օլտըընըզ կահէդ միւֆիյտ
տէրպէր, հէլէ ֆէզալիլ ինսանիյէէի դ'ալիմ էտէն միւէս-
սիր նասիյհադլար դուլունըզ իլա ախըրիլ'էօմ' շաքիրինիլ
էդմիշ տիր: Էմէլլէրիմին էն պիրինճիսի դադը 'ալիլիդէ լա-
եըզ պիր շակիրտ օլմադ տըր: Պադը ինդիրամադը ֆաի-
դամըն դապուլինի նիեալ էտէրիմ էֆէնտիմ:

Ֆի 3 Դէմմուզ սէնէ . . .

շակիրսինիզ

ՈՒՐԻՇ

[99]

Մայրը պիտի գրէ թէ՝ աղուն նամակը առնելուն պէս
չատուրաթացեր է. եւթէ Սատուծոյ ողորմութեամբ եւ Նորին
Կայսերական վեհափառութեան շնորհիւ ուսման մէջ յառաջ
երթալուն բնաւ չ'տաքալուօրի: Մէկ մ'ալ իր սրբւոյն՝ տունը
մոռցած Օսմանեան պատմութեան գիրքը յառաջիկայ թղթա-
տարով խրկելն ալ պիտի գիտցնէ: Այս ալ նամակի ձեւով
պէտք է գրուի:

ՇՆՈՐՀԱԻՈՐԱԳՐԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[100]

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԻՆ ՆՈՐ ՏԱՐԻՈՅ ՇՆՈՐՀԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ

Առաքինադարդ ուսուցիչս,

Նուիրական պարտականութիւն: Ձեր առողջութեան հա-
մար անկեղծ սրտով ըրած բարի աղօթքներս Ձեր մեծա-
պատուութեան գրել է. եւ որպէսզի ի մօտոյ հասնող նոր
տարին Ձեզ համար օրհնեալ եւ երջանիկ ըլլայ՝ նոյն աղօթք-
ներն կը կրկնեմ:

Ամէն ժամանակ մտքիս լուսաւորման, վարուցս ազնւ-
ուացման եւ հմտութեանս ընդարձակման համար Ձեր
տուած խիստ օգտակար դասերը, հապա մարդկային առա-
քինութիւնները ուսուցանող այն ազդեցիկ խրատները, զիս
(ծառայիդ) մինչեւ կենաց վերջը Ձեզ շնորհապարտ ըրած
են: Իղճերուս ամենէն առաջինը Ձեզ արժանի աշակերտ
մ'ըլլալ է: Կը վերջացնեմ խօսքս խնդրելով որ՝ գերազանց
յարգանքներս ընդունիք:

Ձեր սանը

ՕՂԼՈՒՆՏԱՆ ՓԵՏԵՐԻՆԵ ԴԵՊՐԵՅՖՆԱՄԷ

[101]

Վէլին'իմէդիմ փէտէրիմ էֆէնտիմ ,

Հագգը փէտէրանէլէրինտէ՝ գալլիմտէ հասըլ օլան իշ-
դիեագ ու մէհապպէդի պիզզագ հուղուրի 'ալիլէրինտէ
պուլլունմագ շէրէֆիլէ արգա միւվէֆֆագ օլտըմ վէ օլ վա-
զըդ սէնէ պաշը դէսատիւֆ էգմէսիլէ տէսդի վալլէրինի
պուս իլէ վազըյֆէի դէսրիյըլյէէի իյֆա էյլէտիյիմ 'ը-
րատա, իթա'աղլը վէ չալըզգան օլաճամը վա'տ էյլէմիշ ի-
տիմ : Լաքին պու սէնէ արամըզտա պուլլունան պո'ւտի մէ-
սաֆէ պուշա մանի՝ օլտըլ իշուն, դէրճէմանի հըսսիյեագըմ
օլան պու վարագիւարէ օ վազըյֆէի մուգատտէսէի իյֆա
էտէճէք : Ճէնաօի հագգ զադի փէտէրանէլէրինի մէսո'ւտ
էտիպ՝ 'ալիլմիզտէն էքսիք էգմէսին . տաիմա պալսգեար վէ
նիյճէ սէնէլէրի իտրաք էգմէքլէ մէսրուր ու քեսմըքար էյ-
լէսին :

Յի 30 Նիյսան սէնէ . . .

մախսուռընըզ
ՎԱՍՍՍԱՅ

ՎԵԼԱՏԷԴ ԴԵՊՐԵՅՖԻ

[102]

ՊԻՐ ՆԵՎԱՏԱՆ ՓԵՏԵՐԻՆԵ ԴԵՊՐԵՅՖՆԱՄԷ

'իզզէզլու էֆէնտիմ ,

Թըֆլի փաքիյգէնիլին դէվէլիւտի խապէրի վասըլի սէմ'ի
մէմնունիյէգէիմ օլտը : Էյի պիլիլիմքի իշդէ չիմտի մէսո'ւ-
տիյէգէիլինիզ մէրգէպէի քէմալէ վարտը : Պու թըֆլի չիլխար
չիւպէէ եօգքի, ամալի փէտէրանէսինի իգմամ վէ մէգասի-
տի մատէրանէսինի իքմալ էյլէէէճէք : 'Աճապա պու նէվգա-
տը նա'սըլ սէվիեօրսընըզ . վէ նէ՞ սուրէղլէ տէրաղուշ է-
տիեօրսընըզ : Իսդիզպալտէ անըն դ'ալիյմ ու դէրպիլէսի

ՈՐԴԻԷՆ ՀՕՐԸ ՇՆՈՐՀԱԽՈՐԱԳԻՐ

[101]

Բարերար իմ հայր ,

Ձեզ նկատմամբ սրտիս մէջ յառաջ եկած փափաքն ու
սէրն, երբ անձամբ Ձեր քով (ներկայութիւն) գտնուելու
փառքով՝ յայտնել յաջողեցայ, եւ այն ատեն տարեգլուխ
պատահելով՝ Ձեր ձեռքը համբուրեցի եւ այսպէսով չը-
նորհաւորական պարտականութիւնս կատարեցի, խոստացայ :
Թէ՛ հնազանդ եւ աշխատասէր պիտի ըլլամ Սակայն այս տարի
մեր մէջ գտնուած տեղւոյ հեռաւորութիւնը ասոր արգելք ըլ-
լալուն համար, զգանցմանցս թարգման հանդիսացող այս
թղթի կտորը՝ նոյն նուիրական պարտականութիւնը պիտի
կատարէ : Աստուած զՁեզ երջանիկ ընէ եւ մեր ընտանիքէն
պակաս չ'ընէ . միշտ բաղդաւոր եւ շատ տարիներու հասցը-
նելով ուրախ եւ կամազիւտ ընէ :

30 Ապրիլ

Ձեր որդին
ՎԱՍՍՍԱՅ

ԾՆՆԴԵԱՆ ՇՆՈՐՀԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ

[102]

ՆՈՐԱԾԻՆԻ ՄԸ ՀՕՐԸ ՇՆՈՐՀԱԽՈՐԱԳԻՐ

Մեծայարգ Տէր իմ ,

Ձեր անարատ մանկան ծննդեան լուրը գոհութեամբ ա-
կանջս հասաւ . լաւ գիտեմ որ՝ ահա՛ հիմա ձեր երջանիւ-
թիւնը կատարելութեան աւտիճանը հասաւ : Այս կաթնկեր
մանուկը, անտարակոյս, հայրական իղձերը պիտի լրացնէ
եւ մայրական նպատակներն ալ պիտի ամբողջացնէ : Արդ-
եօք այս նորածինը ի՞նչպիսի կը սիրէք եւ ի՞նչ կերպով կը
զրկէք : Ապագային անոր ուսման եւ կրթութեան համար,

իջիւն հէր տիւրլիւ ֆէտաքեարլըգտտ պոլլունտաւընըզը
գալլիյէն պիլլիւմ, չիւնքի ֆամիլեանըզըն իւմիյտի եէքեա-
նէսի օլաճագ. ֆագաթ մա'լլեմի 'ալիլիւրի օլարը վէճհէ պիւր
նէվզատըն պիլլինճի մու'ալլիմի հէր տտիմ' եանընտա պու-
լունանլար օլապիլիւր, պունա նիւմունէի իմիլտաւ էպէվէյնի
օլաճագ, մախտոււմընըզ էլպէղդէ զաղը 'ալիլիւրին մէհալին
գալլիյէնսինի, վալիտէսինիտէ խաստիլէ պէրկիւզիյտէսինի
մուհաֆաղա էտէրէք' միւհիմ' պիւր մ'վգը' էլտէ էտէր:
Իշլէ գալլիմաէքի հըսալիյեաղը խալիսանէ պունըարտան 'ի-
պարէդ տիր: Դէպրիյքեաղ ու դէհնիեաղըմըն պիւր գալլի
խալիստէն չըգաղընտան սալիյմանէ օլտընա էմիյն օլընըզ:
Պաղը հուպա ու դէվէճհիւհիւզ միւզէ մէնաաղըր էֆէնտիմ':
Ֆի 2 Մաեխ սէնէ ԴԵՎՖԻՅԳ

ԻԶՏԻՎԱԾ ԴԵՊՐԻՅԲԻ

[103]

ԴԵՅԷՀԷԻԼ ԷՏԷՆ ՊԻՐ ԿԷՆՃԻՆ ՓԷՏԷՐԻԼԷ ԴԵՊՐԻՅԲԻՄՄԷ

Իզգէղըւ էֆէնտի,

Մախտոււմընըզըն դէհհիւլի հասէպիլէ դէպրիյքեաղի 'ա-
ճիլանէմի 'արղ իլէ քէսալի ֆախը էտէրիմ: Մախտոււմը նէ-
ճապէդ մէվսոււմընըզըն իզտիվաճը' հաղըյգաղէն մէմուուն ու
մէսրուր օլաճագ պիւր հալ տըր: Ճէնապի վահիպիւլ ամալ
թարաֆէյնի մէսուտ ու մէսրուր պոյլուրտուն:

Ֆի 25 Դէմմուզ սէնէ մուխլիսինիզ
ԽԱԼԻՍ

ԳԱԼԷՄԷ ՍԷՐՆԱՃԱԳ ԴԵՊՐԻՅԲԻՄՄԷԼԷՐ

[104]

Պիր չօճուգ սալի ճէտիյտ միւնաէպէղիլէ փէտէրինէ
պիւր դէպրիյքեամէ եաղաճագ: Պու սէնէ փէտէրինտէն ու-

հաստաապէս դիտեմ' թէ' ամէն տեսակ զոհողութիւն պի-
տի ընէք, որովհետեւ Ձեր ընտանեաց միակ յոյսը պիտի
ըլայ. սակայն ինչպէս գիտէք նորածինի մը առաջին ուսու-
ցիլը միշտ քովը գտնուողները կրնան ըլլալ, ասոր (նմանու-
թեան) րադիօրինակ ծնողքը պիտի ըլլան: Ձեր զաւակը անշուշտ
Ձեր հոգեկան աղնուութիւնները, մօրն ալ ընտիր բնա-
ւորութիւնները պահպանելով՝ կարեւոր դիրք մը ձեռք կը
բերէ: Ահա՛ սրտիս մէջ գտնուած անկեղծ զգացումներս ա-
սոնցմէ կը բաղկանան: Շնորհաւորութեանցս անկեղծ սրտէ
մը բղթելուն համար, վստահ եղէք որ անկեղծ են: Խնդրե-
լով Ձեր սէրն ու համակրութիւնը

2 Մայիս...

Մնամ Ձերդ
ԴԵՎՖԻՅԳ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

[103]

ԱՄՈՒՍՆԱՅՈՂ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ՄԷ ՀՕՐԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԳԻՐ

Մեծայարգ Տէր,

Ձեր որդւոյն ամուսնութեան առթիւ պատիւ ունիմ
Ձեզ յայտնելու իմ շնորհաւորութիւններս: Ձեր աղնուա-
ղարմ որդւոյն ամուսնութիւնը արդարեւ զոհ եւ ուրախ
ըլլալիք պարագայ մ'է: Իզճերու պարզեւիչն Աստուած եր-
կու կողմն երջանիկ ու բարեբաւտիկ ընէ:

25 Սեպտեմբեր

Ձեր անկեղծ բարեկամը
ԽԱԼԻՍ

ԽՄԲԱԳՐԵԼԻՔ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԳՐԵՐ

[104]

Տղայ մը նոր տարւոյ առթիւ իր հօրը շնորհաւորադիր
մը պիտի գրէ: Այս տարի հօրմէն հեռու գտնուելուն հա-

դագ պուլունտը իջուն մի քէտտէր օլտընը տա եաղարդ-
տան սօնրա, 'իւմ դահսիյինէ օլան հէվէսի դալալինտէքի քէ-
տէրինի դա'տիյլ էդտիինի պէեան էյլէ եէճէք: Պու վէսիյլէ
իլէ փէտէրինտէն կէօրտիյի լութփլար իջունտա դէճէքքիւր
արզ էտէճէք: Պունը դէպրիյքնամէ թարզընտա եաղմալը:

ՏԻՅԿԷՐ

[105]

Պիր շահիրտ մու'ալլիմինին դէրդիյալ ու նէշր էդտիյլ
ուկադ քիդալը իջուն պիր դէպրիյքնամէ եաղմադ. պէօյ-
լէ պիր էսէրին նէ՞ դատար ֆախտէլի օլտընտան պահս է-
լտէճէք: Պու կիպի պիր քիդապտան եալընըզ մէքդէպ թա-
լէպէսի տէյիլ, օգումագ վէ եաղմագ պիլնիլէրին քեաֆ-
ֆէսի միւսդէֆիյտ օլաճաղլարընտա պէեան էյլէ եէճէք:
Նիհաեէդ դէպրիյքնամէ պիր տու'ա իլէ պիդիրէճէք:
Պունը նա'սըլ եաղմալը:

ԴԷՋՔԻՐԷ ՆԻԻՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[106]

ՎԷԼԻՅՄԵՆԷ ՏՍՎԷԴ ԴԷՋՔԻՐԷՍԻ (*)

Միյրիմ էֆէնտիմ,

Մախտուժ պէնտէլէրինին՝ պիմէննիհիլէրիյմ էօնիւմիլ-
տէքի փէնճէնպիհ կիւնի վիլիյմէ րէսմի իճրա օլունաճարն-
տան, զադի վալալէրինին տախի մա' 'աիլէ րէսմի մէզպուր-
տէ հազըր պուլունմալարը նիեադիլէ դէրգըյմի դէզքիլէեէ
միւսպատէրէդ գըլընտը:

Ֆի 25 էյլուլ սէնէ

մուհիպպիմիզ

ՄՈՒԽԼԻՍ

(*) Այս բառը Դէվլէթի կարգաւ սխալ է: Ճիշտը Դէվլէթի է:

մար, տխուր ըլլալն ալ գրեւէ յետոյ, սա ալ պիտի ըսէ թէ
ուսմունք սովորելու մասին իր ունեցած փափաքը՝ իր սրտին
մէջ դառնուած վիշտը ամուրս է: Այս առթիւ իր հօրմէն
տեսած շնորհներուն համար ալ շնորհակալութիւն պիտի
յայտնէ: Այս շնորհաւորագրի ձեւով պէտք է գրուի:

ՈՒՐԻՇ

[105]

Աշակերտ մը իր ուսուցչին պատրաստած ու հրատարա-
կած Բառագրքին համար շնորհաւորագիր մը պիտի գրէ:
Այսպիսի երկասիրութեան մը սրբա՛ն օգտակար ըլլալուն
վրայ պիտի խօսի: Դարձեալ պիտի յայտնէ թէ՛ այս տեսակ
գրքէ մը՝ ոչ միայն դպրոցականները, այլ բոլոր կարգաւ
գրեւէ գիտցողներն ալ պիտի օգտուին: Վերջապէս շնորհա-
հաւորագիրը աղօթքով մը պիտի աւարտէ: Ի՞նչպէս պէտք
է գրել:

ՏՈՄՍԱԿՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆՍԿՆԵՐ

[106]

ՀԱՐՍԱՆԻՔԻ ՀՐԱԽԷՐԱՏՈՄՍ

Տէր,

Շնորհիւն Աստուծոյ յառաջիկայ հինգշաբթի օր, որդւոյս
հարսանեկան հանդէսը պիտի կատարուի. ուստի կը խնդ-
րեմ որ Դուք ալ հանդերձ ընտանեօք այս հանդէսին ներ-
կայ գտնուիք. որուն համար փութացի այս գիրը գրել:

25 Սեպտեմբեր

Ձեր բարեկամը

ՄՈՒԽԼԻՍ

(*) Մէկ շրջանակի մէջ գրկուած նամակին Դէվլէթի, իսկ մէկ շրջա-
նակէ ուրիշ շրջանակ գրկուած նամակին ալ Դահլէյթ Կ'ըսեն:

[107]

Մուհիպալի վեֆաշի'արըմ ,

Մահի հալըն օն եկտինճի փինճէնպիհ կիւնի քերիյմի
չաքերինին ընամի նիքեհնը իճրա օլունաճառնտան , լութֆէն
վէ դէնէզլիւլէն պէնտէխանէի դէշրիյֆ իլէ ճիւլէմիլի
մէսրուր պուլուրմալարը մէրճու արը էֆէնտիմ :

Ֆի 7 ձէմատէլուլա սէնէ

պիւնէ

ԼՈՒԹՖԻ

ձէվ.ԱՊԻ ՄԻԻՎ.ԱՖԱԴԱԴ

[108]

Ազիյզիմ ,

Դէզքիլի'ի 'ալիյէէլէրինի քէմալի մէմնունիյէէզլէ ալտըմ ,
օգուտըմ : Տ'ալէզի պէհիյէէնիլէ խասաղէն դէշէքքիւր է-
տէրիմ : Եէվմի մու'այիէնտէ իճապէ էտէճէյիմի 'արլ է-
տէրիմ էֆէնտիմ :

Ֆի 9 ձէմատէլուլա սէնէ

մուհիպալիլիզ

ՖԵԴՀԻ

ձէվ.ԱՊԻ ԲԵՏՏ

[109]

Մուհիպալի է'ազզ ու էքրէմիմ ,

Հազզը 'աճիլիտէքի մէհապալէ ու դէվէճճիւհէ պիւր նի-
չանէի ճէտիյտ օլմադ իւզէրէ , պու քէրրէ քէրիյմիլէրի խա-
նըմըն իճրա գըլընաճադ օլան 'ազտը նիքեհնտա հազզը
պուլընմադլըմ 'արղու էտիլմիլ իսէտէ , Պրուսատան պի-
րատէր պէնտէնիլ կէլմիլ օլտըրնտան , տ'ալէզի պէհիյէէնի-
լէ իճապէ էդմէք միւմքին օլամաեհաճընը մ'ալէզէէս-
սիւք պէեան էտէր վէ 'աֆվի 'ալիի պիւրատէրանէլէրինի
խալիրհամ էյլէրիմ : Հէր հալտէ իրատէ էֆէնտիմին տիր :

Ֆի 10 ձէմատէլուլա սէնէ

պիւնէ

ՖԵԹՀԻ

ՈՒՐԻՇ

[107]

Հաւատարիմ բարեկամս ,

Ներկայ ամսոյս տասնեօթներորդ հինգշարթի օրը աղջը-
կանս հարսանեկան հանդէսը պիտի կատարուի . ուստի կը
խնդրեմ որ հաճիք (եւ զիջանիք) իմ տունս այցելել եւ ըզ-
մեզ ամենքնիս ալ ուրախացնել :

7 ձէմատէլուլա

ԼՈՒԹՖԻ

ՆՊԱՍՏԱԻՈՐ ՊԱՍԱՍԻԱՆ

[108]

Սիրելիս ,

Ձեր տունը կատարեալ գոհութեամբ առի , կարդացի :
Ձեր հրաւերին համար յատկապէս չնորհակալ եմ : Որոշեալ
օրը Ձեր հրաւերին պատասխանելս կը յայտնեմ Տէր իմ :

9 ձէմատէլուլա

Ձեր բարեկամը

ՖԵԴՀԻ

ԺԵՏԱԿԱՆ ՊԱՍԱՍԻԱՆ

[109]

Ամենասիրելի եւ ամենազնիւ բարեկամս ,

Իմ մասին Ձեր ունեցած սիրոյ եւ համակրութեան իբր
նոր մէկ նշանը՝ այս անգամ կը փափաքիք որ՝ Ձեր օրիորդ
աղջկան կատարուելիք հարսանեկան հանդիսին ներկայ գըտ-
նըուիմ . սակայն Պրուսայէն եղբայրս (ծառայնիլ) եկած ըլ-
լալուն համար , ցաւ ի սիրտ կը յայտնեմ թէ՝ Ձեր հրաւե-
րին պատասխանել կարելի չ'պիտի ըլլայ . ուստի Ձեր եղբայրա-
կան ներողամտութիւնը կը խնդրեմ : (Ամեն պարագայի մէջ
հրամանը Ձերն է :)

10 ձէմատէլուլա

Մնամ յարգանքով Ձերդ

ՖԵՀՄԻ

ԻՄԴԻՀԱՆԱ Տ՝ԱՎԷԴ ԴԵԶԲԻՐԵՍԻ

[110]

ԼԻՍԱՆԻ ՕՍԽԱՆԻ ՄՈՒՍԱԼԻՄԻ ԷՔԲԷՄԻ ԴԶԶԵԴԼՈՒ
... ԷՖԵՆՏԻՆԻՆ ՍԱՎՊԻ ՎԱԼԱԼԵՐԻՆԵ

Իզգէղու էֆէնտիմ ,

Մէքդէպիմիզ թալէպէսինին Լիսանի 'Օսմանի իմդիհանի
'ուսումլիսի էօնիւմիլտէքի ճուս'ա կիւնի սա'ադ ալլը բատ-
տէլրինտէ իճրա օլունաճաւնտան , վէ զաղի վալլէրինին
աթ'ֆալի մէմէքէդին զէրադզըեադընտան զէվզեապ օլուր
զէվաղի քիրամտէն պուլունտըզլարը 'ինտի 'աճիգիտէ մ'ւ-
սէլլէմ օլտընտան , եէվմի մէգքիւրտէ մէքդէպի մէզալլը
պիդզէլրիյֆ , պէնտէլրինի մ'ւֆդէլիւր վէ մուհդաճի զէշ-
վիյզէրի օլտն թալէպէ 'գուլլարընը տա վաեէտարի մ'ւաար
պուլլարմալարը միւսդէրհամ տըր էֆէնտիմ :

Ֆի 5 Դէմուզ սէնէ . . . Մեհդեպի Միւսիյի

ՃԷՎԱՊ

[111]

ԻԻՍԿԻԻՏԱՐՏԱ ՔԵԱՆ . . . ՄԷՔԴԷՊԻ ՄԷՄԱՐԻՖ ՄԷՔՍԷՊԻ
ՄԻԻՏԻՅՐԻ ԴԶԶԵԴԼՈՒ . . . ԷՖԵՆՏԻՆԵ

Իզգէղու էֆէնտիմ ,

Դէգքիւրէի 'ալիյէնիլտէ զէպլիյր էտիլէն շէրէֆէ նաի-
լիյէէգ պէնտէնիլզէ փէք պէօյիւք սա'ատէգ վէ 'ալլիսու-
սուս նէվրէսիտէկեանի մէմէքէդին զէրադզըեադի 'իլմիյէ-
լրինի միւշահէտէ իլէ գարիյր իւլ 'այն օլմագ պիլինճի լէզ-
զէդ իսէտէ , ֆամիլէաճա ալաղը մ'սալիհին զէսվիեէսի իլիւն
պիլր գաշ կիւն Ատա պազարընա 'ալիյմէգ էտէճէյիմտէն
մ'աէգդէէսիւֆ պուլունամաեաճաւմը 'արզ ու պէեանլա
'աֆիլընզը իսդիւրհամ էյլէրիմ :

Ֆի 7 Դէմուզ սէնէ

պեմսե

ՍԷՏԳԸ

ՔՆՆՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱԽԷՐԱԳԻՐ

[110]

ՕՍԽԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ ԱՄԵՆԱԶՆԻԻ ՈՒՍՈՒՑԻԶ
... ԷՖԵՆՏԻՆԻ (ԲԱՐՁՐ ԿՈՂՄԸ)

Մեծայարգ Տէր ,

Մեր վարժարանի աշակերտաց Օսմ . լեզուի հրապարա-
կային քննութիւնը , յառաջիկայ ուրբաթ օր ժամը վեցի ա-
տենները պիտի կատարուի : Քաջ գիտնալով որ՝ Դուք այն
մեծ անձնաւորութիւններէն էք , որ երկրին մանուկներուն
յառաջդիմութիւններէն հաճոյք կ'զգան . ուստի կը խնդրեմ
որ նոյն օրը յիշեալ վարժարանը պատուելով՝ իմ պարծանացս
պատճառ ըլլաք եւ Ձեր քաջալերութեանց կարօտ եղող ա-
շակերտներս ալ ուրախացնէք :

Մնաւ յարգանօք

5 Յուլիս

. . . վարժարանի տնօրէն

ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

[111]

ԻԻՍԿԻԻՏԱՐ . . . ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՄԵԾԱՅԱՐԳ ՏՆՕՐԷՆ
... ԷՖԵՆՏԻՆԻ

Մեծայարգ Տէր ,

Ձեր գրութեան մէջ պատուած փառքին արժանանալ
ինձ համար շատ մեծ երջանկութիւն է . եւ նամանաւանդ
երկրին դեռատի մանուկներուն ուսումնական յառաջդիմու-
թիւնքն տեսնելով ցնծալ առաջին հաճոյքս է . սակայն ըն-
տանեկան ինչ ինչ գործերու կարգադրութեան համար ,
մի քանի օր Ատա պազար պիտի երթամ . ուստի ցաւ ի
սիրտ կը յայտնեմ թէ՝ չ'պիտի կրնամ գտնուիլ , որով Ձեր
ներողամտութիւնը կը խնդրեմ :

7 Յուլիս

ՍԷՏԳԻ

ԳԱԼԵՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԴ ԴԵՊՐԻՅՔՆԱՄԷԼԷՐ

[112]

Սմադադատենիդ . . . մէմուրիյէղէ կէջմիշ . քէնտիսի-
նի դէպրիյք իշիւն պիր դէպրիյքնամէ դալէմէ ալաճագսընդ :
Սաեկի չահանէտէ մէքդէպտէ ուլում ու ֆիւնուն դահսիյլ
էդտիքտէն սօնրա . . . կուրուշ մա'ալա մէմուր դ'աեկին
օլունմագ նա'սըլ [մէմուն օլաճագ պիր հալ տէյիլ : Իլ-
րուտէ տահա պէօյիլք մէմուրիյէղէրէ նաիլ օլմասիշիւն
պիր տու'ա եազմալ :

ՏԻՅԿԷՐ

[113]

Դէյգէդատենիդ կէլէճէք հաֆգա դէլհհիւլ էտէճէք ի-
միշ . սիդ քէնտիսիյնտէն ուլագ պուլունաընդ իշուն դէպ-
րիյք վաղըյֆիսինի դահրիյրէն իյֆա էտէճէքսինիդ : Պու
դէպրիյքնամէի նա'սըլ եազմալ :

ՏԻՅԿԷՐ

[114]

Մու'ալիմինիդին ըրիւդպէի Սալիսէէ նաիլ օլաընը կա-
ղէդալարա օդումը վէ չօգ մէմուն օլմըլ օլաընըլ միւ-
պէյին պիր դէպրիյքնամէ դալէմէ ալաճագսընդ : Բիւդպէի
Սալիսէ ասհապընա նէ' էլգապ եազըլըր պիլիւրմիսինիդ :
(Բիֆ'աղլու էֆէնտի) եազըլըր :

ԴԵՎԶԻՅԻ ՄԻԻՔԵԱՅԱԴ ԻԶՈՒՆ ՏՍՎԷԴ ԴԵԶՔԻՐԷՍԻ

[115]

ՀՈՒԶՈՒՐԻ ԱԼԻԻ ՔԷՐԻՅՄԱՆԷԼԷՐԻՆԷ

Ութուֆէղլու էֆէնտիմ հազրէղէրի ,

Մէքդէպիմիլ չալիրտանընըն դէվիյի միւքեաֆագ ըէս-
մի շէհրի հալըն եիրմինճի ճում'ա կիւնի իճրա յէտիլէճէյին :

ԽՄԲԱԳՐԵԼԻՔ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԳՐԵՐ

[112]

Հօրեղբորդինիդ . . . պաշտօնին անցեր է . զինքը չը-
նորհաւորելու համար , չնորհաւորադիր մը պիտի խմբաղը-
րէք : Նորին կայսերական վահախառնութեան շնորհիւ , զըպ-
րոցին մէջ ուսմանը եւ գիտութիւն սովորէլէ ետքը , . . .
ՊՐՆ ամսականով պաշտօնեայ կարգուիլը ի՞նչպէս դոհացու-
ցիչ պարադայ մը չէ : Ապագային աւելի մեծ պաշտօններու
արժանանալուն համար աղօթք մը պէտք է գրել :

ՈՒՐԻՇ

[113]

Մօրաքեւորդինիդ եկող շարթու պիտի ամուսնանայ ե-
ղեր : Դուք իրմէ հեռու գտնուելուդ համար , շնորհաւորու-
թեան պարտականութիւնը դրաւոր պիտի կատարէք : Այս
շնորհաւորադիրը ի՞նչպէս պէտք է գրել :

ՈՒՐԻՇ

[114]

Ձեր ուսուցիչը Սալիսէի (Երրորդ) աստիճանի արժանացած
ըլալը լրագրաց մէջ կարդացած եւ շատ գոհ մնացած ըլ-
լալին յայտնող շնորհաւորադիր մը պիտի խմբադրէք : Եր-
րորդ աստիճան ունեցողներու ի՞նչ մակդիր կը գրուի գի-
տէք : (Բիֆ'աղլու էֆէնտի) կը գրուի :

ՄՐՑԱՆԱԿԱԲԱՇԽՈՒԹԵԱՆ ՀՍՄԱՐ ՀՐԱԷՐԱԳԻՐ

[115]

ՆՈՐԻՆ ԱԶՆՈՒՈՒԹԵԱՆ

Վսեմաշուք Տէր իմ ,

Մեր վարժարանի աշակերտաց մրցանակաբաշխութեան
հանդէսը , ներկայ ամոյս քսաներորդ ուրբաթ օրը պիտի

տէն, Լուծֆին վէ դէնէզգիւլէն եկվմի մէզքիուրտէ սա'ադ-
ալլը բատտէլընտէ մէզդէպիմիզի դէշրիյֆէ բաղպէդ պու-
յուրըլարադ պէնտէլըրինին վաեէտարի ֆախր ու մէսարր
պույուրըլմասը իսդիրհամ օլունուր: Օլպապտէ վէ հէր հալ-
տէ էմր ու ֆէրման հազրէդի մէնլէհիւլ էմրին տիր:

Ֆի 8 Ավըստու

. . . sk քեախն . . . մեֆդեպ
միւսիյրի

ԳԱԼԵՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ ԴԷԶԲԻՐԷԼԷԻ

[146]

Հէմչյրէնիզին վէլլյմէ բէսմի էօնիւմիլտէքի վէնճէնպիհ
կիւնի իճրա դըլմնաճադ: Փլտէրինիզ էն զիեատէ սէվտիլի
ահպալմընտան . . . էֆէնտիեի մէզքիուր բէսմէ տ'ավէդ է-
տէճէք: Պուսըն իշիւն պիր տ'ավէդ դէզքիւրէսի գալմէ ա-
ընըզ:

ձէվԱՊԸ

[147]

Էֆէնտի մուսալլէյհ մէզքիուր տ'ավէդտէն տօլաեը
դէնէքիւր պէեան էդտիքտէն սօնրա, պիր ազ բահադսըզ
օլտընը վէ պինտէն 'ալլէյհ եկվմի մէզպուրտէ մ'ադդէէս-
սիւֆ տ'ավէդէ իճապէդ էտէմէյէճէինի եազաճադ: Պու-
վէսիյլէ իլլէ Լազըմ կէլէն տու'ալարըտա իյֆա էտէճէք: Պու-
նը դէզքիւրէ թարգընտա եազմալը:

ՏԻՅԿԷՐ

[148]

Մէքդէպիմիզին ո'ւմուսի իմդիհանընա կէլէճէք հաֆդա
պաշանաճադ: միւսիյր էֆէնտի թալէպէնին էպլէյնինի
մէքդէպէ տ'ավէդ էտէճէք: Պու տ'ավէդնամէ նա'սըլ
եազըլըր:

ՏԻՅԿԷՐ

[149]

Մէքդէպիմիզին դէվլիյի միւքեաֆադ բէսմի Դէմուզըն
օն պէշինճի կիւնի իճրա օլունաճադ: Միւսիյր էֆէնտի մու-
'ալլիմ . . . էֆէնտիեի մէզքիուր բէսմէ տ'ավէդ էտէճէք:
Պու տ'ավէդնամէ նա'սըլ եազըլըր:

կատարուի. ուստի կը խնդրեմ հաճեցէք նոյն օրը ժամը
վեցի ատենները մեր դպրոցը դալու պատիւն ընել, որով
զիս ուրախացուցած եւ պարծանացս ալ պատճառ եղած կ'ըլ-
լաք: Ընդունեցէք Տէր, այս առթիւ խորին յարգանացս
հաւաստիքն:

7 Օգոստոս

Մնաւ յարգանօփ

. . . տեղ . . . յարժարանի
սնօրեկ

ԽՄԲԱԳՐԵԼԻՔ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐ

[146]

Ձեր քրոջ հարսանեկան հանդէսը յառաջիկայ հինգշաբ-
թի օրը պիտի կատարուի: Ձեր հայրը իր ամենէն չատ սի-
րած բարեկամներէն . . . էֆէնտին յիշեալ հանդէսին պիտի
հրաւիրէ: Ասոր համար հրաւերագիրը մը պէտք է խմբագրել:

ՊԱՏԱՍԻԱՆԸ

[147]

Յիշեալ էֆէնտին սոյն հրաւերին համար շնորհակալու-
թիւն յայտնելէ յետոյ, քիչ մը անհանգիստ ըլլալը եւ հե-
տեւաբար նոյն օրը դժբաղդարար հրաւերին չ'կարենալ պա-
տասխանելը պիտի դրէ: Այս առթիւ պէտք եղած աղօթք-
ներն ալ պիտի ընէ: Տոմսակի ձեւով պէտք է գրել:

ՈՒՐԻՇ

[148]

Մեր վարժարանի ընդհանուր քննութիւնները յառաջիկայ
շաբթու պիտի սկսին: Տնօրէն էֆէնտին աշակերտաց ծնողք-
ները դպրոց պիտի հրաւիրէ: Այս հրաւերագիրը ինչպէս կը
գրուի:

[149]

Մեր վարժարանի մրցանակարաջխութեան հանդէսը Յու-
լիսին տառն եւ հինգերորդ օրը պիտի կատարուի: Տնօրէն
էֆէնտին ուսուցիչ . . . էֆէնտին յիշեալ հանդէսին պիտի
հրաւիրէ: Այս հրաւերագիրը ինչպէս կը գրուի:

ՃԵՎԱՊԸ՛

[120]

Մուսա՛լլիմի մուսմալիէյն մէղքիւր տա՛վէդտէն՝ տօլաեւ, դէ-
շէքքիւրինի պէեան վէ իճապէդինի 'արդ էտէճէք:

ԴԱԶԻԵՆ ԵԱԽՕՏ ԴԷՍԼԻԵՆԴԵՆԱՄԷ ՆԻԻՄՈՒՆԵԼԷՐԻ

[121]

'Աղիյզիմ՝ գարտաշում (գարընտաշում):

Սիւլէ կաեէդ սուգիլի պիր խապէր վէրէճէյիմ, պիր
սէնէտէն պէրի էսիյրի ֆիրաշ օլան լիէտէրիմիւ իքի կիւն
էվվէլ իրդիհալի տարի պէգա էյլէտի: Հալէդի նէղինտէ
սիւլի կէօրէմէտիյինտէն լիէք միթէէսսիր օլտը: Մէրհումըն
հըսս՝ էյլէտիյի դէէսսիւրէ էլպէդդէ սիւտէ իշդիրաք էտէր-
սինիդ: Հալի իհիլիզարընտա օլսուն եանընտա պուլունմա-
նըզ լազըմ՝ իտի իսէ տէ, պուլունտընըզ պո՛ւտի մէսաֆէ
պուննա մանի՝ օլտը: Վասընէդնամէսինին ֆէդհու զըրա-
էդի զէմանընտա հազըր պուլունմադ իւզրէ, սէրիյ՝էն թա-
րաֆըմըզա կէլմէնիզ վաճիպ տիր: Պազը սապրու դէհամ-
միւլ պիրատէրճիյիմ:

Ֆի 9 Դէշրիյնի էվվէլ սէնէ

Պեմսե պիրասերինիզ
ՍԱՏԸԳ

ՏԻՅԿԷՐ

[122]

'Աղիյզիմ՝

Տիւշար օլտընըզ ֆէլաքէդին խապէրի էսէֆ էսէրի տիւն
աղշամ սամի՛ա խըրաշի ըթթըլա՛ըմ օլտը (*): Խանէնինիլին,
էշեանըզըն, մալ ու մէնալընըզըն քեաֆֆէսի պու հարկյգտէ
եանմըշ, ֆազաթ պու տիւնեատա հէր աֆէդ ու մուսիյ-

(*) Այս խօսքը գէշ լուր մը լսած ըլլալը յայտնելու համար միայն կը
գործածուի:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

[120]

Յիշեալ ուսուցիչը սոյն հրաւերին համար, իր շնորհակա-
լութիւնը եւ ներկայ գտնուիլը պիտի յայտնէ:

ՄԽԻԹԱՐԱԿԱՆ ԴՐԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[121]

Սիրելի եղբայրս,

Ձեզի խիստ աղէկէզ լուր մը պիտի տամ: Տարիէ մ'ի
վեր անկողնոյ ծառայող հայրերնիս երկու օր առաջ հոգին
աւանդեց (յաւիտեանականութեան աշխարհը դնաց): Իր հո-
ղեւորքի վիճակին մէջ զՁեզ չ'կրնալ տեսնելուն համար,
չատ յուզուեցաւ: Հանգուցեալին զգացած վշտին հարկաւ
Դուք ալ կ'ընկերանաք: Գէթ իր հոգեվարք վիճակին մէջ
քովը գտնուելնիդ պէտք էր, սակայն տեղւոյ հեռաւո-
րութիւնը ասոր արգելք եղաւ: Կտակագրոյն բացման եւ
ընթերցման ժամանակ ներկայ գտնուելու համար, փութով
մեր կողմը գալերնիդ հարկ է: Համբերութիւն եղբայրս:

8 Հոկտեմբեր . . .

Ձեր եղբայրը
ՍԱՏԸԳ

ՈՒՐԻՇ

[122]

Սիրելիս,

Ձեր ենթակայ եղած փորձանքին վշտաբեր դուժը երեկ
երկիւյ ականջս հասաւ (տեղեկութեան ականջը ճանկեց):
Ձեր տան, կահկարասեաց, ընչից ամբողջն ալ այս հրդեհին
սյրեր են, սակայն այս աշխարհի մէջ ամէն աղէտ, ամէն
փորձանք իր դարմանը ունի: Թէեւ հարստութիւննիդ կտր-

Իոկ աղէկ լուր մը լսած ըլլալը յայտնելու համար ալ (սամիա նիւ-
վադի ըթթըլա՛ Օլմագ) կ'ըսուի, որ ըսել է (ականջը գգուել):

պէդին պիր չարէսի վար. սէրվէդ ու սամանընդ կտիպ օլմըչ իսէտէ, շիւհրէդ ու նամուսընդ պազը տըր: Իշդէ պունլար էօյլէ դիւքէնմէդ խաղընէլէր տիր քի, տիւնեանըն սօնընա դատար տէվամ էտէրէք՝ սապիդ դալըր: Ինսն տիւչար օլտըը ֆէլաքէդ էսնասընտա վէգարու մէդանիդի էլտէն պըրագմամալը տըր: Սիզլէրտէ նուրի՝ 'այնըմ, պու ֆէլաքէդէ ճէսուրանէ մուգավէմէդ էտիւնիդ: Ֆաղկըր խանէմ, օլանճամ զադի 'ալիւնիդ կիպի էրպապի նամուս իչուն հէր դէման աչըգ տըր: Սիզլէրէ հէր տիւրլիւ մուճավէնէդ էդմէյէ հազըր օլտըըմը պէեան էտէր վէ պու պապտէ էմիյն օլմանըզըր բէճա էյլէրիմ:

Ֆի 19 Դէշըրյնի էվվէլ ...

Մուխլիսիւնիդ

ՍԷՋԱԻ

ԳԱԼԵՄԷ ՍԼԸՆԱՃԱԳ ԴԵՍԼԻԵԷԴԵՍՄԷԼԷԲ

[423]

Մէքդէպլի սիր էֆէնտի իտիրնէտէ մէքդէպտէ պուլունան արգատաչընըն սընըֆտան (*) տէօնմիւշ օլտըընը իշիտէրէք՝ դէսլիւնէդի հավի պիր մէքդուպ դալէմէ ալաճագ: Պու մէքդուպ արգատաչընըն դէրֆիյի սընըֆ էտէմէմէսի դէնպէլլիյինտէն նէշէդ էդմէկիպ, մահզա ուզուն միւտտէդ քէյֆսիդ օլտըը իչուն, տէրպէրէ տէվամ էտէմէտիյինտէն իւլէրի կէլտիյինի տէ եազաճագ: Պունը դէսլիւնէդ նամէ թարզընտա եազմալը:

ՃԷՎԱՊԸ

[424]

Էտիրնէ մէքդէպլի Րիւշտիսինտէ պուլունան մէքդէպլի էֆէնտի արգատաչընըն . . . դարիյիլի մէքդուպընը ալմըչ

(*) (սընըֆ) բառը երկու տեսակ յոգնակի ունի. եթէ կարգ նշանակէ Բգ. (սուսուֆ), իսկ եթէ արհեստաւորներու դաս նշանակէ Եգ. (էսնաֆ)

սընցուցիք, ստիպյն համբաւնիդ ու պատիւնիդ կը մնան: Ահա՛ ասոնք այնպիսի անսպառ դանձեր են որ աշխարհիս մինչեւ վերջը կը տեւեն ու հաստատուն կը մնան: Մարդ ենթակայ եղած փորձանքի պահուն՝ իր ըջութիւնն ու տոկունութիւնը ձեռքէ պէտք չ'է որ ձգէ: Դուք ալ (աչքիս լոյսը) սիրելիս, այս փորձանքին քաջութեամբ դէմ դրէք: Տունս, ունեցածս Ձեզ նման պատուաւոր տնձնաւորութեանց համար ամէն ժամանակ բաց են: Ձեզի ամէն տեսակ օգնութիւն ընելու պատրաստ ըլլալս կը յայտնեմ եւ կը խնդրեմ որ այս մասին ապահով ըլլաք:

19 Հոկտեմբեր

Ձեր անկեղծ բարեկամը

ՍԷՋԱԻ

ԽՄԲԱԴՐԵԼԻՔ ՄԽԻԹԱՐԱԿԱՆ ԳՐԵՐ

[423]

Դպրոցական պարօն մը Անդրիանուպոլիս դպրոց գտնուող իր ընկերօջ կարգ չ'կարենալ փոխելը լսելով՝ մխիթարութիւն պարունակող նամակ մը պիտի խմբագրէ: Այս նամակին մէջ պիտի գրէ թէ՛ իր ընկերօջ կարգ չ'կարենալ փոխելը ծուլութենէն յառաջ չ'է եկած, այլ միայն երկար ժամանակ հիւանդ ըլլալուն պատճառաւ դասերուն չ'կարենալ հետեւելէն յառաջ եկած է: Այս մխիթարական գրի ձեւով պէտք է գրուի:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

[424]

Անդրիանուպոլսյոյ բարձրագոյն նախակրթարանը գտնուող դպրոցական պարօն մը պիտի գրէ թէ՛ իր ընկերօջ . . .

Կ'ըլլայ՝ Այս բառը արարելէի մէջ (սընֆ) ալ կը կարդացուի

օլտըրներ վէ հաղտըներն եալան օլմահըս եանըլ արու-
լունտըներն եաղաճադ: Պունը նառօրլ եաղաճադսըներզ:

ԴԱԶԻԹՐՆԱՄԷԼԷՐ ԵԱԽՕՏ ԴԷՔՏԻԹՐՆԱՄԷԼԷՐ

[125]

Օղլում,

Իքի կիւն էվվէլ մէքդէս Միւտիյրիյէդինտէն հագգընտա
չիքեաեէդի հափի պիր մէքդուս արտըմ, չօգ էւէֆ էդտիմ:
Պէն սա՛յ ու կայրէդտէ վէ հիւսնի տիւլագտա րէֆիյդէրինէ
նիւմունէի իմդիսալ օլաճադ էվլատա մսլիք օլմագ արդու-
սունտա պուլունընէօր րտըմ: Պու տիւնեատա պէնտէն պաշ-
դա համին օլմատըներ պիլմէնօրմըն: Իչդէ շիմտիէէ գատար
սէնի հիւսնէ էտէն իէտէր պու կիւնտէն ՚իդիպարէն ար-
դըգ սէնի միւտաֆա՛ա էդմէէէճէք: Պունտան ալղը այ մու-
գատտէմ, իէտէրինէ էդտիյին վա՛տար նէ՞օրէտէ գալտը:
Իհդիեաճադընը տէֆ՝ էտէճէք փարա տաթի կէօտէրմէէէ-
ճէյիմ: Հիւսնի հարէքեաղընը միւսլէյիյին Միւտիյրիյէդ թա-
րաֆընտան պիր մէքդուս արմատըգճա հագգընտաքի ֆիք-
րիմի դէսլտիյլ էդմէյէճէյիմ: պինսէն ՚ալէյ՝ միւտիյր է-
ֆէնտիէի վէ պէնի խօշնուտ էտէճէք վասըթալարը էլտէ
էդմէյէ չալըլ: շիմտիլիք պունլարը իսթար էտէրիմ:

Ֆի 6 Նիյտան սէնէ

Նէֆի

ՏԻՅԿԷՐ

[126]

Վէֆասըզ,

Սիգէ գիւստէսիլէ կիւնճէնտիմ: Պրուսաեա միւվասէլէ
դինիլտէ սահիպինէ վէրիլմէսինի րէճա էդտիյիմ վէ սիւ-
րա՛դի ՚իթասընտա պէնտէնիլճէ նէ՞ տէրէճէ էնէմիյէէդի
օլտըներ իյգա՛ն էյլէտիյիմ մէքդուսլըմը նէ՞ իչիւն վէրմէտի-
նիդ: Պուկիւն արտըմ մէքդուստա հէնուզ քէնտիլէրինէ
թարաֆըմտան պիր շէյ եաղըլմատը իչա՞ր օլընընէօր: Վէ-

Թուակիր նամակը առած է եւ թէ անոր դրածին ո՛չ թէ
սուտ այլ սխալ ըլլալն ալ պիտի պարզէ:

ՅԱՆԴԻՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱՄ ԿՇՏԱՄԲԱՆԱՅ ԴԻՐ

[125]

Տղաս,

Երկու օր առաջ դպրոցի Տեսչութենէն քու վրադ ար-
տունջ պարունակող նամակ մը առի, շատ ցաւեցայ: Ես կը
փափաքէի տէր ըլլալ այնպիսի զաւկի մը որ ջանասիրու-
թեամբ եւ բարի վարքով իր ընկերներուն (նմանութեան) օ-
րինակ ըլլար: Այս աշխարհիս մէջ չ'ե՞ս գիտեր թէ՝ ինձմէ
զատ ուրիշ պաշտպան չ'ունիս: Ահաւասիկ մինչեւ ցարդ
գընդ պաշտպանող հայրդ այս օրունէ սկսեալ այլեւս գընդ
չ'պիտի պաշտպանէ: Ասկէ վեց ամիս առաջ հօրդ ըրած
խոստումներդ ո՞ւր մնացին: Պէտքերդ հոգալու համար ստակ
ալ չ'պիտի դրկեմ: Տեսչութեան կողմէ մինչեւ որ բարի վար-
քըդ յայտնող նամակ մը չ'առնեմ, քու մասիդ չ'իմած
գաղափարս չ'պիտի փոխեմ, հետեւաբար տնօրէն էֆէնտին
եւ զիս գոհ ընելու միջոցները ձեռք առնելու աշխատէ: Առ
այժմ ասոնք կը յիշեցնեմ:

6 Ապրիլ . . .

Նէֆի

ՈՒՐԻՇ

[126]

Անհաւատարիմ,

Ձեզի շատ սրդողեցայ. Ձենէ խնդրած էի որ Պրուսա
հասնելուդ պէս նամակս տիրոջը տաք. նաեւ բացատրած էի
թէ՝ անոր փութով արուիլը ինձ համար ո՛ր տատիճան կա-
րեւորութիւն ունէր. ինչո՞ւ այդ նամակս չ'առուիք: Այսօր
ստացած նամակիս մէջ կը յայտնէ թէ՝ դեռ իմ կողմէս
իրենց բան մը չ'եմ գրած: Ձեր միջնորդութեան դիմեալ ինձ

սաթաղի 'ալլիեէնիզէ միւրաճա'ադ պէնիմ իջլւն պատիւի մահճուպիյեէդ օլտը: Էկէր գափուտան տիշարը չըգմանօրս սանըզ պիրիսիլէ կէօնտէրսէնիզ տէ օլուր զաննընտանեմ էֆէնտիմ:

Ֆի 2 էյլուս սէնէ . . .

ՀԻՒՍՆԻ

ԳԱԼԵՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ ՃԷՎԱՊԼԱՐ

[127]

Ջօճուգ պապասընըն դէքտիյրնամսինի սլըր տըմազ նէ՞ օլաճաընը պիլմէեիպ կէճէ կիւնտիւզ կէօզ ետչլորր տէօքտիյինի վէ օ դէմանա դատար պա'զը չօճուզլըզլարտա պուլունմըչ իսէ տէ, արդըզ պունտան պէյլէ կէրէք պապաընըն վէ կէրէք հօճալարընըն ըիզասընա մուկանիւր հարէքէգտէ պուլունմաեաճաընը եազլաճադ: Պունը նասըլ եազլալը:

ՏԻՅԻԼԻՐԻՆԷ ՃԷՎԱՊ

[128]

Մէքդուպը սահիպինէ վէրմէտիյինին սէպէպի դազան զաի' էգմէսի օլտընը պէեան իլէ մա'գէրէտ թալէպ էտէճէք: Պու ճէվապ նա'սըլ եազլըլաճադ:

Մուհիպպիինիզ
ՆՈՒՐԻ

ՄԱ'ԶԷՐԷԴԵԱՄԷ ՆԻՒՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[129]

Մուհիպպիին էա'զզըմ,

Արամըզտա եատիկեարի սապալէդ օլան տօսղլըն պիր միւզահասա իւզէրինէ մուխդէլլ օլմասը եազըլըր մը Դէֆէվ-իւհաղի կոյրի լաեդգա իլէ սիզի ընճիյտէ էյլէտիմ, 'աֆ-վընըզը դէմէնի էտէրիմ: Օ 'ապէս սէօլլէրի լութֆէն ֆէ-րամուշ էտիպ' եինէ դէճտիյտի ուխուվլէդ էյլէյէլիմ: Մէ-

համար ամօթահարութեան պատճառ եղաւ: Եթէ տունէն դուրս չէք ելներ, կարծեմ թէ մէկուն հետ ալ զրկել կարելի է:

2 Սեպտեմբեր . . .

ՀԻՒՍՆԻ

ԽՄԲԱԳՐԵԼԻՔ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

[127]

Տղան հօրը յանդիմանութեան դիրը տանելուն պէս պիտի գրէ թէ՛ ի՞նչ ըլլալը չ'գիտնալով՝ զիչեր ցորեկ արցունք թափեր է. թէիւ մինչեւ այն ժամանակ ինչինչ տղայութիւններու մէջ գտնուեր է, սակայն ալ ասիկէ վերջը թէ՛ հօրը եւ թէ՛ իր դաստիարակներուն հաճութեան հակառակ ընթացքի մէջ չ'պիտի դառնուի: Այս պատասխանը ի՞նչպէս գրել պէտք է:

ՄԻՒՍԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆ

[128]

Պիտի յայտնէ թէ՛ նամակը իր տիրոջ չ'յանձնելուն պատճառը՝ զայն դիպուածով կորսնցնելն է. հետեւաբար չքմեղանք պիտի խնդրէ: Այս պատասխանը ի՞նչպէս պիտի գրուի:

ԶԳՄԵՂԱՆԱՑ ԳՐԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[129]

Ամենասիրելի բարեկամս,

Այն բարեկամութիւնը որ մեր մէջ մանկութեան յիշատակ է, կը վալէ՞ որ վիճարանութեան մը վրայ ջնջուի: Անվայել խօսքերով դձեպ վտայցուցի: Ներողութիւննիդ կը խնդրեմ. հաճեցէք այն անօգուտ խօսքերը մոռնալ, որպէս զի եղբայրութիւննիս նորոգենք: Երբ բարեկամութիւնն ու սէրը

հապաղէի ու մէկվէտտէի աշխատէի ինչպէս որ աստիճանաբար
մաղըցեալներն հիւքմի ելալէիդէ սաղըթ օրուր էֆէնտիմ:

Յի 5 Մանքս սէնէ . . .

Պէնսե

ՍԵՐՎԵՐ

ՃԵՎԱՊԸ

[130]

Սէվիլի տրգատաւըմ,

Հազարմտա իպրաւ պոլսուրտընըզ մուա՛մլադի շէտիյ-
տէտէն տօլսեը, հազըլգադէն փէք միւղէէսսիֆ իտիմ:
Հազըա դաթի ըրէդէի տօսդիէէ գարար վէրմիշ իտիմ:
Յազաթ նէտամէդիէիդի միւղէյէին օլսն դէզքիւրէնիզ պիւ-
րուտէդի գալալիէէմի իզալէ էյէտի: Սէնի էզճան ու տիւ
'աֆի էյէտիմ պիւրատէրիմ:

Յի 10 Մանքս սէնէ 1314

Պէնսե

ՂՍՄԵՐ

ԴԵՇԵՔԻԻՐ ՆՍՄԵ ՆԻՒՄՈՒՆԵՆԷՐԻ

[131]

Սէվիլի փէտէրիմ,

Պու սէնէ իմդիհանլարըմտա միւղէֆֆադ օլտըմ իչիւն,
հէտիէի 'ալլիէնիդէ նալլ օլտըմ, պէնտէնիդէ փէք պէ-
յիւք պիւր շէրէֆ տիւր: Պու պապտէ նա՞սըլ դէշէքքիւր պէ-
եան էտէճէյիմ պիլէմէօրըմ: Զադի 'ալլիւրիին պիւր գաթ
տահա մէմուռն էդմէք հէվէսիլլէ դէվլի'ի միւքէաֆադ ըէս-
մինտէ նալլ օլտըմ միւքէաֆադը տալի հուզուրի
'ալլիիդէ իրսալ էտէճէյիմ: Ինչ Սըա 'ուպուտիյէէդիմի,
դէշէքքիւրադըմ' կէլէճէք սէնէ շէհատէգնամէմի ըհրազ իլ
շէրէֆի տամէնպուսիէ նալլ օլտըմ վազըդ պէեան իլ
իֆդիլսար էտէրիմ էֆէնտիմ:

Յի 17 Դէմուզ սէնէ

Մախսուսի սեկալիւրիսիզ

ԲԻԶԱ

շարունակեն, անշուշտ անեսլ վիճարանութիւնը իր սփղե-
ցութիւնը կը կորնցնէ:

5 Մայիս . . .

ՍԵՐՎԵՐ

ՊԱՏՍՍԻՆԱՆԸ

[130]

Սիրելի ընկերս,

Իմ մասին Ձեր ցոյց առած խիստ վարմունքին համար,
արդարեւ շատ ցաւած էի, նոյն իսկ բարեկամութեան թելը
խզելու որոշում տուած էի: Սակայն այն դրութիւնը որով
զղջում կը յայտնէք, սրտիս ցրտութիւնը փարատեց: Քեզի
հոգւով եւ սրտով ներեցի եղբայր:

10 Մայիս 1314

Ձերդ

ՂՍՄԵՐ

ՇՆՈՐՀԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՐԵՐ

[131]

Սիրելի հայրս,

Սյա տարի քննութեանցս մէջ յաջողած ըլլալուս համար
Ձեր պատուական նուէրին արժանանալս ինձ համար խիստ
մեծ փառք մ'է: Այս մասին չեմ գիտեր թէ ի՞նչպէս շնոր-
հակալութիւն յայտնեմ: Ձեր Մեծապատուութիւնը աստիճան
մը եւս գոհացնելու փափաքով՝ մրցանակաբաշխութեան հան-
դէսին մէջ արժանանալիք մրցանակս ալ Ձեզ պիտի զրկեմ:
Յառաջ Աստուած, երախտադիտութիւնս, շնորհակալութիւն-
ներս՝ յառաջիկայ տարի վկայագիր ստացած՝ Ձեր (քղանցքը)
աջը համբուրելու պատուոյն արժանանալիք օրս՝ յայտնելու
փառքը պիտի ունենամ:

17 Յուլիս . . .

զՁեզ դրուատող զաւակնիդ

ԲԻԶԱ

ՏԻՅԿԷՐ

[132]

Վէլինի՛ մէղիմ էֆէնտիմ,

Մուղդաւըֆ օլտուղլարը շէյմէի քէրէյմէի պէնտէ փէր-
վէրի մուգդազընտաղընտան օլտրադ մին էլ գատիյմ հազզը
'աճիլիտէ էրզան պուլուրըլան դէվէճճիւհադի 'ալլիյէէլէրինէ
վէ սաեէի վէլիյէրինիա՛միտէ հէր ան նաիլ օլտըրմ նի՛ամի
ճէլլիլէէէ նէ՞ տէրէճէ ըզհարի դէշէքքիւր էտէճէյիմի պիլլէ-
մէեօրըմ: Պու տէֆա՛ տալիս թարաֆի 'ալլիլէրինտէն կէօր-
տիլիմ լութֆի ճէլլիլ՝ չլթաֆի սալլէէէ պիր զամիյմէի 'ա-
լիլալ օլտընտան իյֆտէի շիւքրանի պի փաեանէ միւսարէ՛ ադ
էտէրիմ: Օլ պապտէ էմը ու իրատէ էֆէնտիմ հազզէղլէ-
րինին տիր:

Ֆի 7 Հազիյրան սէնէ . . .

Պհնսե
ՀՈՒՍԱՍ

ՏԻՅԿԷՐ

[133]

Նուրիտիյտէմ էֆէնտիմ,

Մահաւելի գարիյհաի վալալէրի օլան էսէրտէն պիր նիւս-
խէսինի լութֆէն իրաւ պուլուրտընըզտան զարիյդի լիւճ-
ճէի սիւրուր օլտըմ: Հէր դէման հազզը քէմիլէրիտէ խալազ
պուլուրըլան դէվէճճիւհադա պիր նիլանէի ճէտիյտ օլան պու-
ղիզըլմէդ հէտիէէտէն տօլաեը, թէշէքքիւրադի խալիսանէմին
գապուլինի նիւսազ էյլէրիմ: Էսէրի 'ալլինիլի սէրգասէր միւ-
թալէ՛ ա էդտիմ: Դադալիյր ու դահսիյնէ տաիր պիր սէօզ
պէեան էյմէէէճէյիմ, զիյրա քիդապի 'ալլինիլ հէր տիւրլիւ
մէտաիհ տէրէճէսինտէն եիւրսէք պիր մէրդէպէի հաիզ
տիր: Պազը արզի իհիլիրամէ խաղմի քէլամ էտէրիմ էֆէն-
տիմ: Ֆի 8 Ավըսդուս սէնէ . . .

Պհնսե
ՆԷՃԱՆԴԻ

ՈՒՐԻՇ

[132]

Բարերար իմ Տէր,

Դուք ծառայասիրական ուղնիւ բնաւորութեամբ օժտուած
ըլլալնուդ համար, ի վաղուց անտի ինձ նկատմամբ ցոյց տրուած
համակրութեան եւ Ձեր (բարերարութեան) շնորհիւ ամէն
ատեն այն մեծ բարիքներուն՝ որոնց արժանի եղած եմ,
չ'եմ գիտեր թէ ի՞նչպէս շնորհակալութիւն յայտնեմ: Այս
անգամ ալ Ձեր կողմէն տեսած բարձր շնորհս՝ միւս շնորհ-
ներուն մէկ բարձրագոյն յաւելուածն ըլլալուն համար, կը
փութամ անվերջ շնորհակալութիւնս մատուցանել (կատարել):
Ընդունեցէք այս առթիւ յարգանքներս

Ձերդ

ՀՈՒՍԱՍ

ՈՒՐԻՇ

[133]

Աչքիւս լոյսը,

Այն երկասիրութիւնը որ Ձեր բարձր մտքին արդիւնքն
է, անոր մէկ օրինակը հաճած էիք ինձ շրկել, որ զիս ու-
րախութեան ովկիանոսը (ծովամէջ) ընկղմեց: Այս թանկա-
գին նուէրը միշտ իմ մասիւս ցոյց տրուած համակրու-
թեան մէկ նոր նշանն է, որուն համար կը խնդրեմ անկեղծ
շնորհակալութիւններս ընդունեցէք: Ձեր երկասիրութիւնը
ծայրէ ծայր կարդացի, զնահատելու եւ դրուատելու համար
խօսք մը չալտի յայտարարեմ, որովհետեւ Ձեր գիրքը ամէն
տեսակ գովասանքներու աստիճանէն բարձր աստիճան մը
ունի: Մատուցանելով յարգանացս հաւաստիքն (խօսքս կ'ա-
ւարտեմ):

Մնամ Ձերդ

8 Օգոստոս . . .

ՆԷՃԱՆԴԻ

ԴԱԼԵՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ ՄԱՋԵՐԷԴՆԱՄԷԼԷՐ

[134]

Վէլիյմէ րէսմիսէ տա՛վէդ օլունան պիր զադ մէմուրիյ-
եէդլէ Թըրապիզօնա կիտէճէյինտէն, քէնտիսինէ էտիլէն
չէրէֆտէն հըսսէմէնտ օլամահաճաճընը մա՛կդդէէսիւֆ պէ-
եան վէ մա՛ղէրէդ թալէս էտէճէք: Պունու մա՛ղէրէդ-
նամէ Թարզընտա եազմալը:

ՏԻՅԿԷՐ

[135]

Մէթթէպլի պիր էֆէնտի արգատաշընըն լուկադ քիդա-
պընը պիր գաչ կիւն իշիւն իսդէր. արգատաշը պու սըրա-
տա խուսուսի իմէրհանլա մէշկուլ պուլունալընը վէ պինալէն
ալէյհ մէգքիուր լուկադ քիդապընա էշտաի լիւզումի օլ-
տընըն եազաճագ, իքի հաֆիւտտան սօնրա քիդապը կէօն-
տէրմէյէ սէօղ վէրէճէք: Պու պապուէ րէֆիյդինտէն մա՛-
ղէրէդ Թալէս էտէճէք: Պունը նա՞սըլ եազմալը:

ԴԱԼԷՊ ՄԷՔԴՈՒՊԸ ՆԻՒՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[136]

Պիրատէրի 'ազլիլիմ էֆէնտիմ,

Պունճա գէմանտան պէրի հագզը 'աճիզիտէ իպրազ պու-
յուրընան ասարի մէհապալէդէ իսդինատէն՝ չու սըրատա
տիւշար օլտըմ միւզաեէգատան խէլաս օլմագ իշիւն մուտ-
վէնէզի 'ալլիյէնիզէ միւրաճա՛ադ էդմէյի միւնասիպ կէօր-
տիւմ: Օգուզ լիրաեա մուհդաճըմ. պէմէնիսի դէս՛լա, իւչ
այ դարֆընտա դէտիեէ էդմէյէ կայրէդ էտէրիմ: Պու լութ-
ֆը պէնտէնիլտէն տիրիյլ էդմէզսէնիլ 'էօմրիւմին սօն տա-
գըլդասընա գատար միւնէդատընըլ օլաճալմը 'արզ
լիէ էվլէճէ դէշքքիւրաղըմըն գապուլինի նիեալ էյլէրիմ:

Ֆի 12 Դէմուզ սէնէ ...

Պէնսէ

ԽՄԲԱԳՐԵԼԻՔ ԶՔՄԵՂԱՆՍՑ ԳՐԵՐ

[134]

Հարսանեկան հանդէսի մը հրաւիրուած անձնաւորութիւն
մը պաշտանով Տրապիզօն պիտի երթայ. այս պատճառաւ
ցաւ ի սիրտ պիտի յայտարարէ թէ՛ իրեն եղած պատուոյն
չպիտի կրնայ մասնակցիլ. հետեւաբար չքմեղանք պիտի
խնդրէ: Այս չքմեղանաց զրի ձեւով պէտք է գրուի:

ՈՒՐԻՇ

[135]

Դպրոցական պարօն մը իր ընկերոջ բառագիրքը մի քանի
օրուան համար կ'ուզէ: Ընկերը պիտի գրէ թէ՛ այս միջոց-
ներուս (մասնաւոր) դրաւոր քննութեամբ զբաղած է եւ
հետեւաբար յիշեալ բառգրքին ինքն ալ սաստիկ պէտք ունի:
Սակայն պիտի խոստանայ երկու շաբաթ վերջը գիրքը ղըր-
կել. այս մասին իր ընկերոջմէն չքմեղանք պիտի խնդրէ:
Ի՞նչպէս պիտի գրուի:

ՊԱՀԱՆՋՄԱՆ ԳՐԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[136]

Սիրելի եղբայրս,

Այսքան ժամանակէ ի վեր իմ մասին ցուցուած սիրոյ
նշաններուն վրայ յենլով՝ այս միջոցիս ենթարկուած նեղութենէս
ազատելու համար, յարմար դատեցի Ձեր օգնութեան դի-
մել: Երեսուն ոսկիի կարօտ եմ. բարձրեալն Աստուծոյ
չնորհիւ, երեք ամսուան մէջ կը ջանամ վճարել: Եթէ այս
չնորհն ինձմէ չ'զղանաք, կը յայտնեմ թէ՛ կեանքիս մինչեւ
վերջին վայրկեանը Ձեզ երախտապարտ պիտի մնամ, որուն
համար խնդրեմ հաճեցէք ընդունիլ իմ կանխայայտ շնորհա-
կալիքս:

12 Յուլիս . . .

ՃԷՎԱՊԸ

[137]

Սէվիլիս պիրատէրիմ,

Դէպքերէն 'ալիւնէնիզի ախլ էյլէտիմ. թալէպ էդտիյիմիզ մէպլաղը պու կիւնէրտէ իգրաղ էտէմէյէճէյիմէ հաղըյգա-դէն միւղէէտիֆիմ: Պէքլէմէք միւմքին իսէ, պիր իքի հաֆղաեա գատար իմրինիզի իճրաեա կայրէդ էտէրիմ: Է-կէր շիմտի օլսուն տէրսէնիզ գապլիլ տէյիլ տիր. զիյրա պու կիւնէրտէ էօտէէէճէք եիւզ լիւրալըգ պիր փօլիչամ վար: Պու պապտէ պէնտէնիզի մա'ղուր կիօրիւնիզ պիրատէրճէյիմ:

Ֆի 20 Դէմմուզ սէնէ . . .

Պէնսէ

ՏԻՅԿԷՐ

[138]

Միյրիմ էֆէնտիմ,

Ալըդ այ էվվէլ իադիգրաղ էդմիւլ օլտընըզ ճիւզի պիր մէպլաղը պու կիւն զադի 'ալինիզտէն թալէպ էդտիյիմտէն տօլաեը, պէնի մա'ղուր թուղընըզ: Պու կիւնէրտէ տիւչար օլտըմ միւղաեէգաի նադալիյէ պէնի պու կիպի միւրաճա- 'աղլարա մէճպուր էտիեօր: Պա'ղը դէտիեադատա պուլընաճա- ըմտան, մէպլաղը միւսդաղրաղը նէ՞ դէման դէտիեէ էտէ-պլիլէճէյիւնիզի լութֆէն իշար պուլոյրուրսանըզ, միննէդտարը-նըզ օլուրըմ: Հէր հալտէ իրատէ էֆէնտիմին տիր:

Ֆի 25 Դէմմուզ սէնէ

Պէնսէ

ՊԱՏԱՍԻԱՆԸ

[137]

Սիրելի եղբայրս,

Ձեր պատուական զիրը առի. արդարեւ կը ցաւիմ որ Ձեր պահաջած գումարը, այս օրերս չպիտի կրնամ փոխ տալ: Եթէ սպասել կարելի է, մինչեւ մէկ երկու շաբաթ, կը ջանամ Ձեր հրամանը կատարել: Եթէ հիմա ըլլայ ըսէք, կարելի չէ, որովհետեւ այս օրերս վճարելիք հարկեր ոսկի-նոց փոխանակադիր մ'ունիմ: Այս մասին զիս անմեղադիր համարեցէք եղբայրս:

20 Յուլիս . . .

Ձերդ

ՈՒՐԻՇ

[138]

Տէր իմ (Պէյս)

Վեց ամիս առաջ Ձեր փոխ տուած դոյզն մէկ գումարը այսօր Ձեր Մեծապատուութենէն պահանջելու համար զիս անմեղադիր համարեցէք: Այս օրերս ենթարկուած դրամա-կան նեղութիւնս, կ'ստիպէ զիս այսպիսի դիմումներ ընելու: Ինչ ինչ վճարումներ պիտի ընեմ, ուստի հաճեցէք իմաց տալ թէ՝ փոխ առնուած գումարը ե՞րբ պիտի կրնաք վճարել, Ձեզ երախտապարտ կ'ըլլամ: (Ամէն պարագայի մէջ հրամանը Ձերն է) ընդունեցէք կանխայայտ շնորհակալիքս:

25 Յուլիս . . .

Ձերդ

ԹԱԼԵՊԷ ԹԱՐԱՖԸՆՏԱՆ ԳԱԼԵՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ

[139]

Եօզարըտաքի մէքդուպլարա միւնասիպ ճէվապլար Էաւ
դընըզ:

ԹԷԼԷԿՈՒԱՅՆԱՄԷ ՆԻՒՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

[140]

Ասանասա . . . մահաղիէսէ . . . նօմքոյու խանէսէ
մուզիյմ . . . Էփէնսիէսէ

Եարընքի վալիօրլա հարէքէդ էտիլէճէք տիր:

Ֆի 1 Դէմմուզ սէնէ . . . Պէնէս

Տէրսա'ատէդտէն

[141]

Ըսղանցօյսա Պաղղգ պագարլնսա . . . նօմքոյու սիւֆ-
ֆեանսա . . . Էփէնսիէսէ

Թարաֆընըզա Էիւզ չուվալ Փաշուլիա կէօնտէրիլտի:

Ֆի 1 Ավըսդօս սէնէ . . . Պէնէս

Թըրապիզնտան

[142]

Պրուսասա . . . մահաղիսիէսէ . . . նօմքոյու
խանէսէ . . . Էփէնսիէսէ

Մէմուրիյէդի ճէտիյտէլէրինի դէպրիյք էտէրիմ:

Ֆի 2 Ավըսդօս սէնէ . . . Իզմիրտէն

[143]

Տէրսա'սէդէսէ . . . մահաղիսիէսէ . . . նօմքոյու
խանէսէ մուզիյմ լիսան դիւրֆի մու'աղիլմի . . . Էփէնսիէսէ

'Ավաթըֆի սէնիյէտէն օլարադ նաիլ օլտըզլարը նիշանի
'ալիտէն տօլաեք, դէպրիյքէ միւսարա'ադ էյլէրիմ:

Ֆի 3 Ավըսդօս սէնէ . . . Պէնէս

Էրզրուտան

Ֆէվազի

ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ ՊԵՏԻ ԽՄԱԳՐՈՒԻ

[139]

Վերի նամակներուն յարմար պատասխաններ գրեցէք:

Ձ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[140]

Մեծապասիա . . . Էփէնսի

Ասանա . . . թիւ . . . տունը (քնակող)

Վաղուան չոգենաւով պիտի մեկնիմ:

1 Յուլիս . . .

* * *

Կ. Պոլիսէն

[141]

Մեծապասիա . . . Էփէնսի

Կ. Պոլիս — Պաղղգ փագար . . . թիւ խանութը

Ձեզ հարիւր պարկ լուրիա զրկուեցաւ:

1 Օգոստոս . . .

* * *

Տրապզօնէն

[142]

Մեծ. . . Էփէնսի, Պրուսա . . . քաղը . . . թիւ տունը

Ձեր նոր պաշտօնը կը շնորհաւորեմ:

2 Օգոստոս . . .

Ձմիւռնիայէն

[143]

Մեծ. . . Էփէնսի, ուսուցիչ քուրֆ. շեզուի

Կ. Պոլիս . . . քաղը . . . թիւ տունը (քնակող)

Կայսերական շնորհներէն ըլլալով Ձեր արժանացած բարձր
պատուանշանին համար կը փութամ զՁեզ շնորհաւորել:

3 Օգոստոս . . .

Ձերդ

Կարինէն

Ֆէվազի

[144]

Գայսերիեհե . . . մանաղիսիեհե . . . նուհրոյու
սիսֆեանսա . . . եփեհիեհե

Պիրատէրինիզին ազըճըզ նամիզաճ օլտըը մա'էդ դէէս-
սիւֆ պէեան օլունուր :

Ֆի 4 Ավըսդօս սէնէ
էտիրնէտէն

Պեհեհ
ՍԱՊԻԴ

[145]

Իզմիւրսե . . . զօզազընսա . . . նուհրոյու
խանեհե . . . եփեհիեհե

Զօգտան պէրի մէքդուպընըզը ալամատըզ, խապէրի սըհհա-
դընըզա միւնդազընըզ :

Ֆի 5 Ավըսդօս սէնէ
'Արէպկէյրտէն

Պեհեհ
ՃԱՆԻՊ

[146]

Տերի 'ալիյեհեհե Իսկիւսարսա . . . մեֆդիպի քալիպե-
սիսեհե . . . եփեհիեհե

Պու կէճէ սանա պիր էրքէք գարընտաչ տիւնեհեհա կէլտի :

Ֆի 6 Ավըսդօս սէնէ

...

Սամսօնտան

[147]

ԹԱԼԷՊԷ ԹԱՐԱՅԸՆՏԱՆ ԳԱԼԷՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ

Տըզգադընճա օգուեուպտա մա'նասընը անլատընըզ դէ-
լեղկաֆնամէլէրէ միւնասիսդ ճէվապլար գալէմէ ալմանըզ լա-
զըմ կէլիր :

[148]

ԴԱՎՍԸԵՆ ՆԱՄԷ ՆԻԻՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

Մուհիպալի վէֆաշիա'րըմ,

Միւդէխալիդ օլտընըզ հիւսնի ախլադ վէ պէյնիմիզտէքի
իրդիպաթը մուհիպալանէհէ 'իդիմատէն, սէեհահադա չըզ-
մըզ օլան վէ պիր իքի այ շէհրինիզտէ իզամէդէ մէճպուր

[144]

Մեծ. . . եփեհի

Կեսարիսա . . . քաղը . . . քիւ խանուքը

Ցաւ ի սիրտ կը յայտարարուի թէ՛ Ձեր եղբայրը մի քիչ
անհանգիստ է :

4 Օգոստոս . . .

Ադրիանուպոլէն

Ձերդ

ՍԱՊԻԴ

[145]

Մեծ. . . եփեհի

Զմիւռնիսա . . . փողոցը . . . քիւ տունը

Շատոնց ի վեր Ձեր նամակը չ'կրցինք առնել. Ձեր ա-
ռողջութեան լուրին կ'սպասենք :

5 Օգոստոս . . .

Արէպկէյրէն

ՃԱՆԻՊ

[146]

Պ. . . աշակերտ . . . վարժարանի

Պոլիս-Իսկիւսար

Այս դիւեր քեզի եղբայր մը ծնու (աշխարհ եկաւ) :

6 Օգոստոս . . .

Սամսօնէն

ԱՇԱԿԵՐՏԱՅ ԿՈՂՄԷՆ ՊԻՏԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԻ

[147]

Այն հեռագիրները՝ զորս ուշադրութեամբ կարդացինք
եւ որոնց իմաստներն հասկցանք, պէտք է անոնց յարմար պա-
տասխաններ խմբագրել :

ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԱԳՐԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

[148]

Հաւատարիմ բարեկամս,

Ձեր օժտուած բարի բնաւորութեան եւ մեր մէջ գտնուած
բարեկամական յարաբերութեան վրայ վստահելով՝ համար-
ճակեցայ Ձեզ յանձնարարել ընկերս Հագգը Էֆէնտին, որ

պուլունան շերիքիմ Հադզը էֆէնտիի դավաբեհէ ճիւղէդ
էյլէտիմ: Քէնտիսի օրատա քիմսէի թանճամտընտան,
մէհապպէդիւնիզտէն զիեատէսիլ մէմուն օլաճաընը վէ վէ-
սաթադի 'ուլեանըլա տիյկէրլէրիլ տէ քէսպի մո'ւարէֆէ
էտէճէյիւնի իւմլյա էտէրիմ: Օլ պապտէ իրատէ էֆէնտի-
մին տիր: Յի 5 էյլու սէնէ

Պեմսե

ՖՈՒԱՅ

ՏԻՅԿԷՐ

[149]

Իզգէդու էֆէնտիմ,

Վարագիարէի 'աճիդիի դագտիյմ էտէն Հիւմի էֆէնտի
պէնտէլէրի նէզտի 'աճիդիտէ եազըճըլըզ խըտմէդիւնտէ պու-
լունմը վէ հիւսնի հարէքեադիլէ ճիւմէի խօշնուտ էդ-
միլ տիր. հալ պու քի շիմտի աչըգտա գալըընտան մա'լյեէ-
դի 'ալլյեէլէրիւնտէ միւնասիպ պիր խըտմէդլէ իսդիխտամընը
րէճա էտէրիմ: Օլ պապտէ իրատէ էֆէնտիմին տիր:

Յի 5 դէշրիյնի էվլէ սէնէ...

Պեմսե

ԲԵՃԱՒ

ՏԻՅԿԷՐ

[150]

ԴԱՃԻՐԻ ՇԷՀԻՅՐ ՍԱՍՏԷՏԼՈՒ ԴԵՎՖԻՅԳ ՊԷՅ ԷՖԷՆՏԻԵՆ

Սա'ատէդու էֆէնտիմ,

Պունտան իւչ սէնէ էվլէ Մէքէպի Միւլլէյեհի Շահա-
նէտէն 'ալլյեիւլ 'ալա տէրէճէսինտէ շէհատէդնամէ ալմըշ
օլան պիրատէրգատէի 'աճիդի . . . էֆէնտի պէնտէլէրի,
մա'լյեհի 'ալլյեհի քէրիյմանէլէրիտէ իսդիխտամ էտիլմէք
արգուսունտա պուլունմը վէ Սաեհի Շահանէտէ դէ'ալլիւմ
էդտիյի 'ուլում ու ֆիւնունի միւդէնէվլիա' միւնանիտէ ուսուլի
տէֆդէրիվ մուխապէրադի դիւճճարիյեհտէ տախի եհտի թու-
լա քէսպ էդմիլ օլըընտան, դէնսիյպ պույուրուլաճագ պիր
մէմուրիյեհէդէ դա'եիւնիւնի րէճասընա հադզը 'աճիդանէմտէ
շիմտիեհէ գատար էրզան պույուրըլան 'իւնաեհի պէնտէ փէր-
վէրանէլէրիմէ իսդինատէն՝ ճիւրէդ էտէրիմ: Օլ պապտէ էմր
ու իրատէ էֆէնտիմ հազրէդլէրիւնի տիր:

Յի . . . սէնէ

ճամբորդութեան ելած եւ մէկ երկու ամիս Ձեր քաղաքը
բնակելու ստիպուած է: Ինքը այդ տեղ ոչ ոք կը ճանչնայ,
հետեւաբար կը յուսամ որ Ձեր բարեկամութենէն չափէ ա-
ւելի դո՛հ պիտի մնայ եւ Ձեր Մեծապատուութեան միջնոր-
դութեամբ ուրիշներու հետ ալ պիտի ծանօթանայ: Այս
առթիւ ընդունեցէք յարգանքներս:

Ձերդ

ՖՈՒԱՅ

ՈՒՐԻՇ

[149]

Մեծայարդ Տէր իմ,

(Թուղթս մատուցանող) Գրամատոյց Հիւմի էֆէնտին իմ
քով դրադրութեան պաշտօն կատարած եւ իր բարի վարքով
ամէնը դո՛հ ըրած. սակայն եւ այնպէս այժմ բացը մնա-
ցած է. ուստի կը խնդրեմ որ զինքը Ձեր հրամանին տակ
յարմար դործի մը աշխատցնէք: Ընդունեցէք այս առթիւ
կանխաւ շնորհակալիքս:

Ձերդ

7 Հոկտեմբեր . . .

ԲԵՃԱՒ

ՈՒՐԻՇ

[150]

ՆՇԱՆՍԻՈՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԱԶՆՈՒԱՇՈՒՔ ԴԵՎՖԻՅԳ ՊԷՅ

Ազնուաշուք Տէր իմ,

Ասկէ երեք տարի առաջ կայսերական Միւլլէյեհի վար-
ժարանէն քաջալուի աստիճան վկայագիր առնող եղբօրոր-
դիս . . . էֆէնտի Ձեր Ազնուութեան հրամանին տակ, կը
փափաքի պաշտօնավարել եւ Նորին Կայսերական Վեհափա-
ռութեան շնորհիւ՝ իր ուսած այլազան ուսմունքներէն եւ գի-
տութիւններէն զատ տոմարակալութեան եւ առեւտրական
թղթակցութեան մէջ ալ մեծ հմտութիւն ձեռք բերած է. ուստի
կը համարձակիմ խնդրել՝ որ զինքը յարմար դատուած դործի
մը պաշտօնեայ կարգէք. յիշով այն ծառայասիրական շնորհին
վրայ, որ մինչեւ ցարդ իմ մասիս արժան դատուած է:

Մնամ խորին յարգանքը

. . .

[151]

ԹԱԼԷՊԷ ԹԱՐԱՖԸՆՏԱՆ ԴԱԼԷՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ

Թալէսէ էֆէնտիէր եօզարըտա պուլունան դաւսըէէ նամէլէրէ միւնասիպ ճէվապար եազաճազար:

[152]

ԹԻԻՃՃԱՐ ՄԷՔԴՈՒՊԼԱՐԸ ՆԻՒՄՈՒՆԷԼԷՐԻ

Մանիֆաթուրա էմդի'ասընա մախսուս օլմագ իւզրէ քիւշատ էտիլէն պիր դօմիսիօն խանէնին դահրիյրադի 'ումուսիյեէսի

'Իզզէդու էֆէնտիմ,

Մանիֆաթուրա էմդի'սընըն իշդիրա վէ իրսալինէ մախսուս օլմագ իւզրէ, պու քէրրէ Տէրսա'տտէդտէ պիր դօմիսիօն խանէ դէսիյս ու քիւշատընա միւվէֆֆագ օլտըմը 'արդ իլէ քէսպի ֆախսր էտէրիմ:

Պու մագուլէ դօմիսիօնճըլըզլա իշդիկալ էտէն միւէսսէսադի միւհիմմէնին պիր դաշընտա թուլի միւտտէդ իպրազի խըտմէդ էդտիյիմտէն, պիթթալ' իխրաճադը զիւստէ վէ էմդի'սը մագպուլի ա'մմէ օլան նէֆասէդ, զարաֆէդ, մէդանէդ վէ ֆիադընըն 'իդիտալը ճիհէլէ շօհրէդեապ պուլունան ֆապրիզաթօրլարլա միւնասէպադտէ պուլունալըմը տա ալըճա պէեան էյլէրիմ:

Պիր թազըմ դէդայիւտադի ճիտտիյեէէ միւզէվազըդֆ օլան պէոյլէ պիր իշտէ քեաֆֆէի դէճարիպի վազը'ամը էմրի 'ալինիզի իճրա եօլունտա իսթի'մալ էդմէյի մուճիպի շէրէֆ 'ատտ էտէրիմ:

Միւշգէրիլէրիմին մէնֆա'աղլարընա խալէլ կէլմէմէք իշիւն մազազամտա լիւզումի դատար միմուրլար պուլունա տըրմագտա օլտըմտան խըտմէդիմին մազհարի դազտիյր օլաճաընա հիշ չիւպհէ էդմէեօրըմ: Էմրի 'ալիլէրինէ միւնդազըր օլտըմըն պէեանը ինդիրամադը ֆաիզամըն 'արզընա վէսիլէ ըդդըխազ օլունտը էֆէնտիմ:

Ֆի 1 էյլուլ սէնէ ...

Պեմսե

ՍԱՄԻ

ԱՇԱԿԵՐՏԱՅ ԿՈՂՄԱՆԷ ՊԻՏԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԻՆ

[151]

Պարոնները վերը գրուած յանձնարարագիրներուն յարմար պատասխաններ պիտի գրեն:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐՈՒ ՆՄՈՅՆԵՐ

[152]

Տպածոյի (ապրանքի) համար յատկապէս բացուած յանձնակատարատան մը չըջարեալանը .

Մեծայարգ Տէր իմ,

Պատիւ ունիմ Ձեզ յայտարարելու թէ՝ տպածոյ գնելու եւ զրկելու համար այս անգամ յաջողեցայ Կ. Պոլսոյ մէջ յանձնակատարատուն մը հիմնել եւ բանալ:

Այս տեսակ յանձնակատարութեամբ զբաղող կարեւոր հաստատութիւններէն մէկ քանիին մէջ երկար ժամանակ ծառայութիւն ցոյց տուած եմ, որով ի մասնաւորի կը յայտարարեմ թէ՝ բնականաբար արտածութիւնը շատ եւ գտնող ապրանքին գեղեցկութեան, աղնուութեան, տոկունութեան եւ գներու չափաւորութեան տեսակէտներով լաւ ընդունելութիւն գտնող համբաւաւոր գործարանատեարց հետ յարաբերութեանց մէջ գտնուած եմ: Իրական կարգ մը հոգածութիւններէ կախեալ այսպիսի գործի մը մէջ, իմ բոլոր փորձառութիւնս Ձեր հրամանը կատարելու համար պիտի գործածեմ, ինչ որ ինձ փառք կը համարիմ:

Յաճախորդներու շահերուն չ'փնասելու համար, վաճառատանս մէջ պէտք եղածին չափ պաշտօնեաներ կը գտնուին, հետեւաբար բնաւ չ'եմ տարակուսիր որ ծառայութիւնս գնահատման պիտի արժանանայ:

Ձեր հրամաններուն սպասելս յայտնելով՝ այս առթիւ հաճեցէք խորին յարգանացս հաւաստիքն ընդունիլ:

1 Սեպտեմբեր ...

Ձերդ

ՍԱՄԻ

ՃԵՎԱՊ

[153]

Իղդէղլու էֆէնտի,

1 Էյլու սէնէ . . . դարկյալի դահրկյարդի վալալէրի աւրնտը: Էտիրնէտէ պուլունան աճէնդէլէրիմիլ Էքսէրկեա մանիֆաթուրա էմըրիտը իսդէտիքլէրինտէն վէ սիսզ ու իթամըզ տաթի փէշլյն ագչէ իլէ ճէրէեան էդտիյինտէն, պունտան պէօյլէ զադի 'ալիլէրինէ մուրաճա'ադ էտէճէյիմիլի վա'տ էտէրիլ էֆէնտիմ: Պազը դա'զիմադի Փաիզամըզըն դապուլը մուդէմէննա տըր:

Ֆի 13 Էյլու սէնէ . . .

Պէնսե
ԲԱԻՅ

ՏԻՅԿԵՐ

[154]

Պիր գօմիսիօնճը թարաֆընտան 'արդի խըտմէդ վէ ֆիադի ճարիեէ իրսալը:

Իզմիրտէ դիւճճարի մու'դէպէրէտէն

Շէվրօ ՊէՅ վէ Շիւրիֆօսսու ԷֆէնՏԻԼԵՐԻԷ

Միւրիւվլէղլու էֆէնտիլէր,

Ահըպպաեի գատիյմէմոտէն Ահմէտ էֆէնտին իշա'րընա նազարէն՝ մաղազամըզ հիսապընա օլմադ իւզրէ, Էէմէնտէն գահվէ ճէլլ էդտիրմէքտէ իմիշինիլ: Մուհիպալիմ եալընըզ իշա'ր իլէ գալմաեարադ՝ զադի պէհլյեէլէրինէ ա'րդի խըտմէդ էդմէյի տէ դափըեէ էյլէտիյինտէն սօն ֆիադի ճարիեէմի դադտիյմ էդմէյէ միւդէճասիր օլտուլմ: Հէր տիւրլիւ մէսարիֆի իշդիրասը մուխլիսլէրինէ 'ալա օլմադ վէ իւշ այ վա'տէ իլէ էսմանը դէտիեէ էտիլմէք իւզրէ եիւզտէ իքի գօմիսիօն թալէպ էտէճէյիմի վէ հէր հալտէ իսդիհսալի խօշնուտի 'ալիլէրինէ միւվէֆֆադ օլաճալմը իւմիյտ էտէրիմ էֆէնտիմ:

Ֆի 17 Մարդ սէնէ . . .

Պէնսե
ՍԱՖԱԷՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

[153]

Մեծայարգ Տէր,

1 Սեպտեմբեր . . . Թուակիր Ձեր պատուական նամակը առնուեցաւ: Ադրիանուպոլսոյ մէջ դռնուած մեր գործակատարներն ընդհանրապէս տպածոյ կ'ուզեն եւ մեր առեւտուրն ալ կանխիկ դրամով կ'ընթանայ: Հետեւաբար ասկէ վերջը կը խոստանանք Ձեզ դիմել: Ընդունեցէք մեր խորին մեծարանաց հարաստիքն:

Ձերդ
ԲԱԻՅ

13 Սեպտեմբեր . . .

ՈՒՐԻՇ

[154]

Յանձնակատարի մը կողմէ առաջարկ ծառայութեան եւ ընթացիկ գներու յղում:

Մեծ. Շէվրօ ՊէՅ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ

Երեւելի վաճառական ի Զմիւռնիա

(Մարդասէր) Մեծայարգ Տէր,

Վաղեմի բարեկամներէս Ահմէտ էֆէնտի ծանուցման նայելով՝ Ձեր վաճառատան հաշուոյն Էէմէնէ խահուէ բերել կուտաք եղեր: Բարեկամս յանձնարարեց որպէս զի միւմիայն ծանուցմամբ չ'բաւականանամ եւ Ձեր Ապնուութեան ծառայութիւն մը ցոյց տամ: ահա՛ ստոր համար համարձակեցայ վերջին ընթացիկ գներս Ձեզ մատուցանել: Ամէն տեսակ գնման ծախքերը ինձ (Ձեր անկեղծ բարեկամին) վերարբերելու եւ փոխարժէքը երեք ամիս պայմանաժամով վճարելու պայմանաւ կը յուսամ թէ՛ հարիւրին երկու յանձնարարողջէք պիտի պահանջեմ եւ ամէն պարագայի մէջ Ձեր գոհունակութիւնը (ձեռք բերել) զրաւելու պիտի յաջողիմ:

3 Մարտ . . .

Ձերդ
ՍԱՖԱԷՐ

էյլէտիմ: Էջեանն ճինսի նիւմունէեէ միւլաֆըզ չըգմառ: Էլլիսէլիք պասմալարտան երմի Թօփունն մօտասը կէչմիշ վէ տէօրզ Թօփունն ըհսիմէրի փեք պօղուզ չըգմըշ: Փամուզ մէնսուճաղընտան՝ իբի Թօփունն տա իլլերի կահեդ գապա օլմաղլա, Փաթուրատա կէօսդէրիլէն Փիադ իլէ միւդէնա-սիպ տէյիլ տիր: Մէքդուլըմօտ եէնի մալլարըն վէ կիւզէլ պօեալը պասմալարըն իրսալինի ըհա եդմիշ իտիմ: Իշա'րա-ղըմըն մահլիյեհիւնի փեք էյի տնլամատընըզը պլլտիլմ ճիհէղլէ, Փաթուրատա կէօսդէրիլէն Փիադտա դէնգլլադ իճրասընա գարար վէրտիմ: Էկէր մէճմուլընտան իւջ եիւզ կուրուշ դէնգլլիլէ միւլաֆադադ էտէրսէնիզ, հէր տիւրլիւ իհդիեհաճաղըմ իչոնն պէնտէ սիղէ միւրաճա'ադ էտէճէյիմի վէ ա'քսի հալինտէ պաշգա դիճարէղլտանէեէ միւրաճա'ա-դա մէճպուր օլաճաըմը պէեան էտէրիմ:

§ 13 *Uweturu* ʉʉʉʉ...

᠓ᠠᠭᠤᠰᠤ

ԹԱԼԻՊԷ ԹԱՐԱՖԸՆՏԱՆ ԳԱԼԵՄԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ

[158]

[158]
Պալատէ մուհարրէր օլան մէքէուպա մինասիս պիւ
ճէվաս Էազմալը :

ԻԴԻԱՊԱՐ ՄԷՔԴՈՒՊԼԱՐԸ

[159]

Սերանդիպէս . . . Զատիկիս . . . Ընկերացի տի-
ֆանիսս մոզիյո

ՍԱՐԲԱՑ ԲԻՑԱՂԼՈՒ ՖԵՀՄԻ ԷՖԵՆՏԻՆԷ

Րիֆա'դլու էֆէնտի ,

Դիւճճարտան 'Օսման էֆէնտի նէ՞ վազըդ Թարաֆընըլա
միւրաճա՛տդ էտէրսէ , քէնտիսինէ երւզ լիրա գատար վէրիւ՛լ
հիսապըմա կէջիրմէնիզ լիւզումը ըէճա օլոնուր : Դէվէճճիււ
հադը խաղիսանէմին գապուլի միւղէմէննա տըր էֆէնտիմ :

Ֆի 15 Հազիրյրուն սէնէ , . .

᠓ᠠᠭᠤᠰᠤ

சுயது'ந

առի, ապրանքին տեսակը նմոշին համաձայն չ'եղաւ: Հա-
զուստի համար եղող կտորներէն քսան պուրակը նորաձե-
ութիւն չ'ունին (մտտան անցած է) եւ չորս պուրակին ալ
պատկերները շատ ուրուած ելած են: Բամպակի կերպասներէն
երկու պուրակի գործուածքն ալ չափազանց (հաստ) խոշոր
ըլլալուն համար, անոնց գինը ցուցակին մէջ ցուցուած գնոյն հետ
համեմատական չ'է: Նամակիս մէջ խնդրած էի որ նոր ապ-
րանքներ եւ զեղեցիկ ներկուած տապաճոյ կտուներ զրկէք:
Գլխանալով որ ծանուցմանցս էութիւնը շատ չ'էք հասկցած,
որոշեցի ցուցակին մէջ ցուցուած գներուն վրայ զեղջ կա-
տարել: Եթէ ընդհանուրին վրայ երեք հարիւր զրուշի զեղջ
մ'ընելու համոհեալիք, կը յայտարարեմ թէ՛ ամէն տեսակ
պէտքերուս համար ես ալ Զեզի պիտի դիմեմ եւ հակառակ
պարագային ուրիշ վաճառատուն դիմելու պիտի ստիպուիմ:

13 *Uwajhu* . . .

Qkrη

* * *

ԱՇԱԿԵՐՏԱՅ ԿՈՂՄԱՆԻ ՇԱՐԱԴՐՈՒԵԼԻՔ

[159]

Վերը գրուած նամակին յարմար պատասխան մը պէտք է գրել:

ՎԱՐԿԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

[460]

ՄԵԾԱՊԱՏԻԻ ՖԷՀՄԻ ԷՖԷՆՏԻ

Սեղանաւոր ի Սեղանիկ . . : պողոտան . . . թիւ
խանութք (քննկոդ)

Մեծ ապամոխիւ Տէր,

Վաճառականներէն Օսման էֆէնտին եօրք Ձեզ դիմելու
 Ըլլայ, Կը խնդրեմ որ իրեն մինչեւ հարիւր ոսկի տաք եւ
 իմ հաշուոյս անցունէք: Հաճեցէք ընդունիլ Տէր, այս առ-
 թիւ անկեղծ համակրութեանցս հաւաստիքն:

15. 2. 51.

15 *Βουλγίη* . . .

Մնամ Չերդ

செய்யு'ந

ՏԻՅԿԷՐ

[160]

Ըսդանսոյսա Քեօփրիւ պաշրնսա դիւնաւսան
Փիւղիւվեղոր . . . եփեկնեկ

Ֆիւղիւվեղոր էֆէնտի,

. . . էֆէնտի էմրինէ դիճարեղխանէմիդէ իրսալ էյէտի-
յինիւ իքի պին զրուլըդ 'իդիպար մէքդուլը իւղէրինէ
տիւնկի կիւն մուճարէյէ պէշ եիւլ կուրուշ 'իթա էյէտի-
յիմի վէ մուճարէյին սէնէտիլէ պէրապէր իւրազընտան օն
պէշ կիւն սօնրա դէտիեէ էտիլմէք իւղրէ նամի 'ալինիդէ
պիր դըթ'ա տա փօլիչա դահրիյր ու դէսեար էդտիլիմի 'արզ
իլէ քէսպի շէրէֆ էյէրիմ էֆէնտիմ:

Ֆի 9 Հաղիյրան սէնէ . . .

Պեկնե

Քէս'Աւ

[161]

ԳՐԷՏԻ ՔԻԻՇԱՏԸՆԱ ՏԱԻՐ ԱԽԶԸ ՄԱՂԻԻՄԱԴ

Գայսերիեկե . . . մահալսե մուզիյմ դիւնաւսարի
մո'ղեպերիեկե ձեւիյ եփեկնեկ

Րի'ֆաղու էֆէնտի,

Օլ թարաֆտա դիւնաւսարտան Լութֆի էֆէնտի պիլիմ
իլէ մու'ամէլադի դիւնաւսարիյեէտէ պուլունմադ արզուսունտա
տըր: Զագի 'ալինիլին քէնտիլէրի իլէ օն պէշ սէնէտէն պէ-
րի 'ումուրի դիւնաւսարիյեէ իլէ իւղիկալ պուլուրտընըզը իդ-
եան վէ իքի պին լիւրա դատար տա պիր 'իդիպար աչապի-
լէճէյինիլի տէրմիեան էդմէքտէ տիր: Թարաֆի 'ալինիլ-
տէն վուգու' պուլաճագ հէր տիւրլիւ էմր ու սիփարըշն իճ-
րասընա հազըր իսէմտէ, մէքըիւր դիճարեղխանէ իլէ հէ-
նուլ մու'արէթէ վէ մու'ամէլմիլ օլմատըրնտան, շիմտիլիք
իսդէտիլէրի տէօրդ եիւլ լիւրալըդ գուրը մէյվէ սիփարը-
շընըն էմրնամէր 'ալիլէրի վիւրուտինէ դատար դէսիյր էտի-
լէճէյինի իսպար էտէրիմ: Պագի դէվէճճիհադի պիրատէրա-
նէնիլի իսդիրհամ էյէրիմ էֆէնտիմ:

Պեկնե

Ֆի 7 Դէմուլ սէնէ . . .

ՃէՄԱԼ

ՈՒՐԻՇ

[160]

Մեծապասիւ . . . եփեկնեկ

Վաճառական ի Կ. Պոլիս — կամուրջին գոռիւր

Մեծապատիւ Տէր,

Պատիւ ունիմ Ձեզ յայտարարելու թէ՝ . . . էֆէնտիի
հրամանին մեր վաճառատունը զրկած երկու հազար զրուշի
վարկի նամակին վրայ, երէկ յիշեալին հինգ հազար զրուշ
տուի. իր մուհակն եւ տեսութենէն ասան եւ հինգ օր վեր-
ջը վճարուելու պայմանաւ Ձեր անուան փոխանակադիր մը
գրեցի ու զրկեցի:

Ձերդ

19 Յունիս . . .

Քէս'Աւ

[161]

ՎԱՐԿ ԲԱՆԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍՏԱՆԱԼ

Մեծ. ձեւիյ եփեկնեկ,

Երեւելի վաճառական, ի Կեսարիա . . . տեղը (բնակող)

Մեծապատիւ Տէր,

Այդ կողմը վաճառականներէն Լութֆի էֆէնտին կը փա-
վաքի մեզ հետ առեւտրական գործեր ընել: Ինքը յայտ-
նած է թէ՝ Դուք իրեն հետ տասն եւ հինգ տարիէ ի վեր
առեւտրական գործերով կ'գրադիք եւ երկու հազար ոսկիի
չափ ալ վարկ մը պիտի կրնանք բանալ: Ձեր կողմէ ըլլուելիք
ամէն տեսակ հրամաններուն եւ յանձնարարութեանց կա-
տարմանը պատրաստ եմ, սակայն յիշեալ վաճառատան հետ
ղեւ ծանօթութիւն ու գործառնութիւն չ'եմ ունեցած, ո-
րով կը ծանուցանեմ թէ՝ առ այժմ իրենց ուզած չորս հա-
րիւր ոսկիի չոր պտուղի յանձնարարութիւնը պիտի ուչացը-
նեմ, մինչեւ որ Ձեր գրութիւնը հասնի:

Այս առթիւ Ձեր եղբայրական համակրութիւնները կը
խնդրեմ:

Ձերդ

7 Յուլիս . . .

ՃէՄԱԼ

ՃԵՎԱՊ

[162]

Ասանաւսաւ ... մահադէտ մուգիյն յիւճարսան
Ճեմալ պէյ եփեկեկե

Իզլէզլու էֆէնտիմ,

7 Դէմնուզ սէնէ ... դարիյսլի մէքուպընըզը ալըըմ:
Դիւճճարտան Լուծֆի էֆէնտի իլէ մուճմէլի միւզէմա-
տիյէմ օլմահուպ՝ անճադ քէնտիսի փիեհատէտէ 'իզիպար ու
հայսիյէդ գազանմըզ վէ ի'զիմատէ շահան պուլունմըզ օլ-
տըընը 'արզ էտէրիմ: Պագը դէվէճճիւհագի 'ալիյէլէրի
միւսդէտա տըր էֆէնտիմ: Պեկե
...
Ֆի 19 Դէմնուզ սէնէ

ԻԽԹԱՐԻ ՄԱԽՍՈՒՍ

Թաղեպե քարաքրնսան գաղեմե աղընաճազ յիւճար
մեֆիդուպարը հագըրնսա

Մուճլիմ էֆէնտիլէր պուրահա դատար կէօդէրիլէն
մէքեդիյսլի դիւճճարիյէն նիւմունէլէրի կիպի մէքուպ-
լաւ Թալէպէ էֆէնտիլէրէ գալէմ ալըըրըպ՝ վազըյֆէ վա-
րադալըընը պիրէր պիրէր դասհիյէ էգոսիքտէն սօնրա ան-
լէրէ իատէ էյլէմէլէրի լիւզումի խասսադէն մէրճու տըր:

Թալէպէնին խաթթի Դա'լիյգ գըրաէդ ու դահրիյրինէ
քէսպի միւմարէսէ էյլէմէլէրի իչիւն տէրճ օլունտը:

[163]

'Ադէպէի սիւրէյեա մերդէպէի Հազրէդի Փատիլահի 'ա-
դամիէէ, (այս կտորին ընթերցումն ու թարգմանութիւնը
տեսնել էջ 74, դաս 94:

[164]

Թալէպէ էֆէնտիլէրին խաթթի տիյվանի գըրաէդ ու
դահրիյրինէ քէսպի միւմարէսէ էյլէմէլէրի իչիւն տէրճ օ-
լունտը:

ԹԱՎԱՐԵՆԵԱՄԷ

(Այս կտորին ընթերցումն ու թարգմանութիւնն ալ տես-
նել էջ 118 դաս 150):

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

[162]

Մեծ. Ճեմալ պէյ եփեկեի
Վաճառական—Ասանա ... տէր (քնակող)

Մեծայարգ Տէր իմ,

Ձեր 7 Յուլիս ... Թուակիր նամակն առի: Կը յայտնեմ
թէ՝ վաճառականներէն Լուծֆի էֆէնտիի հետ յարատեւ
գործառնութիւն չեմ ունեցած. միայն թէ ինքը հրապարա-
կի վրայ վարկ եւ պատիւ վաստկած եւ վստահութեան ալ
արժանի է: Այս սուրիւ Ձեր համակրութիւնը կը խնդրուի:

19 Յուլիս ...

Ձերդ

ՄԱՍՆԱԻՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Աշակերտաց կողմանէ շարադրուելիք առեւտրական
նաւակներու մասին

Յարգոյ ուսուցիչներէ յատկապէս կը խնդրուի որ, մինչեւ հոս
ցոյց տրուած առեւտրական նամակաց նմոյշներուն պէս նա-
մակներ աշակերտաց խմբագրել տալով՝ պարտականութեան
թուղթերը միառմի սրբագրելէ յետոյ՝ դանոնք աշակերտաց
վերադարձնեն:

[163]

Աշակերտաց Դա'լիյգ (պարսկական գիր) գիր կարդալու
եւ գրելու՝ վարժութիւն ստանալուն համար գրուեցաւ:

[164]

Աշակերտաց Տիյվանի (գիւանագիտական գիր, որով հոս
վարտականք կը գրուին) գիր կարդալու եւ գրելու վարժու-
թիւն ստանալուն համար գրուեցաւ:

էջապի *րեաւիյեհ* (պաշտօնական մակդիրներ) վեղապիյրադի
սաիրեի ինդիրաւիյեհ(*)

Րիփեապի Շահանեհէ դագսիյոլ օշունամագ 'արգունաղարըն
սերնամեղերի (խորագիր) :

[165]

Րիքեապի դամէրդապի Հազրէղի Փատիլահի 'ազամիեէ նի-
եազնամէի մէմլուքեանէմ տիր : Րիքեապի դամէրդապի Հազ-
րէղի զըլլուլահիեէ իսդիտ'անի անգարանէմ տիր : 'Ադէպէի
Ֆէլէք մէրդէպէի Հազրէղի Դաճտարի ազտէսիեէ (ամենա-
սուրբ) : 'Ադէպէի Ֆէլէք մէրդէպէի Հազրէղի Շէհինշահիեէ :
Ադէպէի սիւրէյեա մէրդէպէի Հազրէղի վելլեյեհնիս'միեէ :
Ադէպէի սիւրէյեա մէրդէպէի Հազրէղի միւլքտարիեէ նի-
եազնամէի մէմլուքեանէմ տիր : 'Ադէպէի կէրտուն (երկինք)
մէրդէպէի Հազրէղի Դաճտարիեէ : 'Ադէպէի կէրտուն մէր-
դէպէի Շէհինշահի 'ալէմ բէնահիեէ (ապաստան աշխարհի) :
Խաքիփաեի մէրահիմ իհդիվաեի (պարունկեւ) Հազրէղի ճի-
հափէնահիեէ : 'Ադէպէի սիւրէյեա մէրդէպէի Հազրէղի
Միւլքտարիեէ :

Խափիսաեի Հազրէղի փաշիշահիեհ դագսիյոլ օշունամագ
'արգունաղարըն իսդիտաղարը

[166]

Րապալիմիդ Դէա'լա վէ դէգատտէս Հազրէղի նուրի
Նիւպիւվէղի (Մարգարեութիւն) ֆախրի ճիհան հիւրմէղինէ ,
վէլլինի'մէղի պիյ միննէղիմիդ , Շէհինշահի 'ալէմիէնահի է-
փէնտիմիդ Հազրէղի նի 'էօմրի սէրմէտտ (յաւիտենական)
վէ էնվա'ի սիւրուրի պի հատտ (անսահման) իհսան պույուր-
սուն ամիյն :

Ճէնապի Հազգ , ֆէյեազի մութլադ' վիւճուտի ալէմուտի
(աշխարհի օգտակար եղող) Ճէնապի կիյդի սիդանիլէրինի
(աշխարհակալ) քեաֆֆէի 'աւարըղի քէլլեյեհտէն մասու-

(*) Այս գրութեան բնութիւնը քննելու համար անհրաժեշտ է հարկադրաբար ընդհանուր դիտարկել ինքնուրույն լեզուական տարրերը և ինքնուրույն լեզուական տարրերը :

նու սալիմ վէ Զադի շէվքէդաիմադի Շէհինշահիլէրինի սէրիյրի
(գահ) շէվքէդաիյրի Սալթանադի ուղմալարընտա (ամենա-
մեծ) տաիմ պույուրսուն ամիյն :

Հազգ ճէլլէ վէ 'ալա Հազրէղի (բարձրեալն Աստուած)
Հապիյալի էքրէմիննի (Մարգարէ) միւլարէք եիւզի սուեը
հիւրմէղինէ , Զադի ա'տալէդ սըֆադի Հազրէղի դաճտարի-
լէրինի աթվէլի (ամենաերկար) 'էօմր ու ա'ֆիեհէ վէ էքմէլի
(ամենակատարեալ) միքնէդ (կարողութիւն) ու Սալթանադլա
մու'ամմէր ու մէս'ուտ պույուրսուն ամիյն :

Ճէնապի Րէպալի մէնան' դէգատտէս Զադուհու (Իրեն
անձնաւորութիւնը սուրբ ըլլայ) 'անիլ 'աճի վէննօդսան (տը-
կարութեան եւ պակասութեան) Հազրէղի , կէնճիյնէի
լութֆ ու իհսան , վէլլինի'մէղի պիյ միննէղիմիդ Կադի Սուլ-
թան Ապտ-իւլ-Համիյտ Խան էֆէնտիմիդ հազրէղիլէրինի ,
հուսուլի ամալի խալիլիյեհի միւլլուքեանէ վէ դէմատիի 'էօմր
ու փապալի խուսրէվանէ (թաղաւորական) իլէ իլա ախըրիդ-
դէման (մինչեւ ժամանակին վերջը) էրիյքէ փիյրաեի Շէվքէդ
ու Շան պույուրսուն ամիյն :

Ճէնապի Րէպալի Միւլէ'ալ (Բարձրեալն Աստուած) վիւ-
ճուտի հիւմանունի միւլլուքեանէլէրինի քէմալի դէնտիւրիւս-
դի (առողջութիւն) վէ 'աֆիեհէ վէ վիւֆուրի շան ու շէվ-
քէդլէ փիւրաեպալիսաեի տիյհիյմի Իճլալ ու Սալթանադ պու-
յուրսուն ամիյն :

Ճէնապի Հազգ' մէրադիպ պախաեի քեաֆֆէի պէնտէ-
կեան օլան Շէհինշահի ճիհանսան , Շէվքէդմէալ էֆէնտի-
միդ Հազրէղիլէրինի ա'ֆիեհէղի էպէտիյեհ վէ շէվքէղի սէր-
մէտտիյեհ իլէ տիւնեա տուրտուգճա սէրիյր արաեի Իգալալ
ու Սալթանադ վէ սաեի մէքեարիմ վաեի Ճէնապի ճիհան-
պանիլէրինի դէպա'ա վէ զիյր տէսդանլարը (հալատակ) իւզէ-
րինտէ էպէտտ միւտտէդ պույուրսուն ամիյն :

Ճէնապի Աֆէրինէնտէի քէֆն ու մէքեան (ստեղծիչ տիւ-
զերաց) տիւրրի եէքաեի կէնճիյնէի Սալթանադ ու իլիլա-
ֆէդ օլան վէլի նի'մէղի պիյ միննէղիմիդ Փատիլահի Շէվ-
քէդ իքդինահ էֆէնտիմիդ հազրէղիլէրինի իլա ախըրիտ
տէվէրան զիյնէդ էֆգաեի էրիյքէի Շէվքէդու Շան պույուրսուն

ամիյն : ձէնապի դէրքիյաֆէրմանի հիքմէղկեանէի քեանադ վէ
դէրաիյապսամի էճալխանէի միւմքինադ ճէլլէդ 'ազամէդուհու
(Անոր «Աստուծոյ» մեծութիւնը միշտ բարձր է) հազրէդ-
լէրի՝ պա'իսի տէվամի նիզամի 'ալէմ վէ պատիի դազվիեէդի
գըվամի իւմէմ, վէլի նի'մէդի 'ալէմ Կազի Սուլթան Ապտ-
իւլ-Համիտ խան էֆէնտիմիզ հազրէդլէրինի քէմալի 'իզդու
իզպալ վէ դէվաֆիւրի շէվքէդ ու իճլալ իլէ դիյնէդ տիհի
(զարդ տուող) էվրէնկի մու'ալլանի խիլաֆէդ ու Սալթանադ
պուլուրսուն ամիյն :

Շէդտանի պիյգէվալ՝ (Արարիչն անվախճան) խաղան իւլ
պահրէյն (երկու ծովերու այսինքն Սեւ եւ Միջերկրական
ծովերու Տէր) վէլլէրիյն (երկու ցամաք այսինքն Սերոպա-
կան Թուրքիա եւ Ասիական Թուրքիա), պա'իսի նէճադի
Միւլքու Տէվլէդ վէ շէմսի միւնիյրի սկմանի Սալթանադ, մէ-
տէտէսանի (օղնութեան հասնող) պիշարէկեան ու միւսդէ-
մէնտան (թշուառներ), Զըլլուլահի 'ամիյմիւլ լութֆ վէլիհ-
սան, վէլի նի'մէդի պի միւնէդիմիզ Փատիշահի ազտէս ու
'ազամըմըզ Դաճտարի մէա'լի 'իւնվան Կազի էպիւլ մէկազիի
պի միւտանի (աննման) Ապտ-իւլ-Համիտ խանի սանի էֆէն-
տիմիզ հազրէդլէրինի մատամէտ տէվէրան (առ յաւէտ) է-
րիյքէ փիյրանի շէվքէդ ու շան պուլուրսուն ամիյն :

ձէնապի ֆէյեազի ճէլլիլ իւլլան՝ Դէգատէսէդ (Աստու-
ծոյ էութիւնը սուրբ է յաւիտեան) զադու հու 'անիննա-
զիյր (նմանէ) վէննօգսան հազրէդլէրի՝ վէլի նի'մէդի 'ալէմիյն,
իմամ իւլ Միւսլիմիյն, Մուգդէտանի էհլի եազըյն (օրինա-
կելի ստուգապէս գիտցողներու), Շէհինշահի բուեի զէմիյն
խալէտ Սլլահու խիլաֆէդէհու իլա եէվմիտ տիյն (Աստուած
անոր (Վեհափառ Կայսեր) խալիֆայութիւնը մինչեւ յարու-
թեան օրը մշտնջենական ընէ) էֆէնտիմիզ հազրէդլէրինի
մանէի 'ատլ ու իհսան վէ փիյրանէի 'ահտ (դար) ու զէման
օլան միւսպարէք վիւճուտի 'ալէմսուտի ճիհանտարի վէ Զադի
ֆիրիշէ սիմադի շէհրեարիլէրինի 'էօմր ու իզպալի էպէտի
վէ Սալթանադ ու իճլալի սէրմէտտի իլէ փիյրանէի էրիյքէի
'ատլ ու մէրհամէդ վէ սանէ էնտազի մէֆարըզ (զլսու գա-
զաթներ) ըա'իյնէդ (հպատակ) պուլուրսուն ամիյն :

Րիֆեսպի Շահանկէե դագսիյոլ օշունաճագ
արգունաղլարն ինդիհաղարը

[167]

Օլ պապտէ վէ գաթըպի (ամեն) անվալտէ էմր ու իրա-
տէ շէվքէդլու, գուտրէդլու Վէլինի'մէդի պիյ միւնէդիմիզ
Փատիշահի դէրազգը փէրվէր վէ Շէհինշահի մէ'արիֆ կիւս-
դէր (տարածող) էֆէնտիմիզ հազրէդլէրինին տիր :

Օլ պապտէ վէ հէր հալտէ էմր ու ֆէրման վէ լութֆ ու
իհսան Փատիշահի 'ատալէդ նիշան, խալիֆէի զիյան է-
ֆէնտիմիզ հազրէդլէրինին տիր :

Օլ պապտէ վէ գաթըպի անվալտէ էմր ու ֆէրման վէ
իրատէի պիյ փաեան, Վէլինի'մէդի պի միւնէդիմիզ Համիի
(պաշտպան) 'ազամ, էպի միւշֆիդ ու էրհամ (ամենագլխած
եւ ողորմած հայր) էֆէնտիմիզ հազրէդլէրինին տիր :

Օլ պապտէ վէ քեաֆֆէի անվալտէ էմր ու ֆէրման վէ
'ինանէդի պիյ փաեան, Փատիշահի գատրտան վէ Դաճտարի
պիյիմդինան էֆէնտիմիզ հազրէդլէրինին տիր :

Օլ պապտէ վէ գաթըպի անվալտէ էմր ու ֆէրման վէ
լութֆի պիյ իմդինան, խալիֆէի տիւանէդ փէրվէր վէ Շէհր-
եարի Ֆարուզ սիեհր (էօմէր խալիֆային բնաւորութիւն-
ները ունեցող, որ երրորդ խալիֆան է) էֆէնտիմիզ հազ-
րէդլէրինին տիր :

Օլ պապտէ էմր ու ֆէրման վէ 'ինայէդ ու իհսանի պիյ-
փաեան շէվքէդլու, քէրամէդլու, 'ազամէդլու վէլինի'մէդի
'ալէմ վէ մէֆիսարի (պարծանք) իւմէմ (ազգեր, ժողովուրդ-
ներ) Փատիշահըմըզ Սուլթան իւլ պէրիյն վէ խաղան իւլ
պահրէյն էֆէնտիմիզ հազրէդլէրինին տիր :

Դպարե արասընսա նամիւնէն իդդիսամի փասիշահիեի
գիր եղեմք իջիւն իսդիւնալ օրունանազ դա'պիյրադ

[168]

Զադի ագտէսի Շէհրեարի. Զադի մէ'ալի սըֆադի դաճ-
տարիւլէրի. Զադի մէլաիքսիմադի շէհինշահիւլէրի. Զադի
Քէրուպի (Քերովրէ) սըֆադի զըլլըլահիւլէրի. Վէլինի'մէդի
ալիյմիննէդիմիզ Փատիշահի 'ալի դէպար (ազգատոհմ) վէ Շէ-
հինշահի քէսիյր իւլ ասար էֆէնտիմիզ հազրէդլէրի. Դաճ-
տարի մէ'ալի իսդիյնաս (ընտենանալ), սանէի ընդալիւննաս .
Քուհի ճիսմի 'ալէմ, մէրտիւմէքի (բիր) չէշմի պէնի Ատէմ .
Պէտրի (լիալուսին) միւնիյրի ասիւմանի Տէվլէդ, Կուրրէի
(նոր լուսին) Կարրաբի (պայծառաւիայլ) էվճի (զազաթնա-
կէտ) Սալթանադ. Բէլլազ (փայլ) էֆլաբի (աւելցնող)
քեաշանէի (սենեակ, բոյն) Տէվլէդ, փիյրաբէ պախշաբի
էրիյքէի քեամրանի (երանութիւն) վէ Սալթանադ. Պա'իսի ա-
սանիշի (խաղաղութիւն) իւմէմ, սէպէպի իֆլիխարի քեաֆ-
ֆէի 'ալէմ. դանդիյմ պախշաբի քեաֆֆէի ումուր, դէնսըյդ
ֆէրմաբի (որ դասաւորութիւն կը հրամայէ) սէրհատի
սիւկուր (կիրճեր). մա'տէնի պէրր (բարութիւն) ու նէվալ
շնորհ, մէնպաի զիւլալի (յստակ եւ պաղջուր) ֆէյզու իգ-
պալ. էմիյր իւլ միւմինիյն, իւալիյֆէի բուբի դէմիյն, Սուլ-
թանի ասղաբին, իւազանի նուսրէդ (օգնութիւն) գարիյն .
Փատիշահի ֆարուգ ճահ (աստիճան) Շէհինշահի մէ'ալի իք-
դինահ (իրազէկ ըլլալ, խորը թափանցել) :

Իւզա մահադիինե եազըյանազ դապիյրադ

[169]

'Ապտի մէմուքի Հազրէդի Շէհրեարի. 'Ապտի ահգարի ձէ-
նապի դաճտարի. 'Ապտի մէմուքի սատըդի շէհինշահի.
'Ապտի մէմուքի աստադի (ամենահաւատարիմ) փատիշահի :

Սասրուգամ հազրէդիինե եազըյանազ 'արգուհադարսա
իսդիւնալ օրունանազ երգապ ու դա'պիյրադ

[170]

'Ուլէմա (կրօնականներ) թարաֆընտան — Մա'րուզի տա-
'իի քէմիյնէլէրի տիր քի .

Սաիրէրի թարաֆընտան « բէսմի — պաշտօնական » — Մա'-
րուզի չաքէրի քէմիյնէլէրի տիր քի .

Սաիրէրի թարաֆընտան « խուսուսի — անհատական » —
Մա'րուզի 'ապտի մէմուքլէրի տիր քի .

Սաիրէրի թարաֆընտան « խուսուսի — անհատական » —
Մա'րուզի 'ապտի ահգարլէրի տիր .

Սաիրէրի թարաֆընտան « խուսուսի — անհատական » —
Մա'րուզի 'ապտի միւսդէտիյմլէրի տիր քի :

ՍԷՐՆԱՄԷ

Հուզուրի սամիի ձէնապի վէքէպէդիէնահիեէ : Հուզուրի
սամիի ձէնապի սատարէդիէնահիեէ : Հուզուրի սամիի
սատարէդի ուզմաեէ : Հուզուրի մէրհամէդ մէվֆուրի
ձէնապի սատարէդիէնահիեէ : իւաքիփաբի սամիի Հազրէդի
սատարէդիէնահիեէ : Մազամի ճէլիյլի սատարէդի 'ուզմա
ճանիսի սամիսինէ : Մէսնէտի ճէլիյլի վէքէպէդի 'ուզմա ճա-
նիսի սամիսինէ : Մազամի ֆէլսամէդ իդդիսամի սատարէդի
'ուզմա ճանիսի սամիսինէ :

Մագամի ճէլիյլի սասարէդի 'ուզմաեէ եազըյանազ
արգուհադարըն ինդիհադար

[171]

Օլ պապտէ վէ հէր հալտէ էմր ու ֆէրման հազրէդի վէ-
լիյիւլ էմրին տիր :

Իպարհ արասընսա

Զադի ֆէխամէդ սիմադի ձէնապի սատր 'ազամիւէրի :
 Զադի ֆէխամէդ սիմադի վէքեալէդ փէնահիւէրի : Զադի
 ֆէխամէդ սիմադի ձէնապի իւրտիվի էքրէմիւէրի : Զադի
 ֆէխամէդ սիմադի ձէնապի իւրտիվի էֆխամիւէրի : Զադի
 ֆէխամէդ սիմադի վէզլյորի ա'զիմիւէրի : Զադի ֆէխամէդ
 սիմադի Տէսդուրի 'ազամիւէրի : Զադի ֆէխամէդ սիմադի
 Տէսդուրի էֆխամիւէրի :

Կընապեն (ի բացախաշուքեան)

Զադի ֆէխամէդ սիմադի Սատր 'ազամի : Զադի 'ալիի
 Հազրէդի սատրէդ փէնահի : Զադի սամի ձէնապի վէքեա-
 լէդ փէնահի : Սատր 'ազամ ֆէխամէդլու տէվէդլու փաշա
 հազրէդլերի :

Մագամի ճեղիյի Մեշեյսեյի իսլամիյեհեհ
 մախսուս եղապ

[172]

'Ուլէմա Թարաֆընտան . Մա'րուզի տա'լի տիյրլյնէլերի
 (վաղեմի) տիր քի .

Սաիրլերի Թարաֆընտան . — Մա'րուզի պէնտէի տիյրլյնէ-
 լերի տիր քի .

Իպարհ արասընսա կընապեն

Տէվէդլու Սէմահազլու . . . հազրէդլերի :

Մեսնէսի ճեղիյի սասարեյի ուզմաքը ընրազ եղմիշ
 օղան վիւզեքաւի 'ըզամ հագարաղընա

[173]

'Ուլէմա Թարաֆընտան . — Մա'րուզի տա'լի տիր քի .
 Սաիրլերի Թարաֆընտան . — Մա'րուզի չաքէրլերի տիր քի .
 Իպարէ արասընտա կընապէն . — Իւլհէզլու տէվէդլու . . .
 հազրէդլերի :

Մեշեյսեյի ճեղիյի իսլամիյեհեհ մուսֆասը
 զեվադի փիխամէ խիքապեն

'Ուլէմա Թարաֆընտան . — Մա'րուզի տա'լի տիր քի .
 Սաիրլերի Թարաֆընտան . — Մա'րուզի պէնտէլերի տիր քի .
 Իպարէ արասընտա կընապէն . — Տէվէդլու սէմահազլու
 . . . հազրէդլերի :

Մագամի ճեղիյի Մեշեյսեյի իսլամիյեհեհ սերնամէ

Մագամի մու'ալաւի հազրէդի ֆէդվափէնահիէ . Խա-
 քիփաւի սամիի Հազրէդի մէշէյսէդ փէնահիէ :

Մագամի վաշաւի Սեր 'աւֆերիէն վէ շերեֆ սընիյեհեյի
 սենիյեհեհ մաիլ օղան զեվադի փիխամէ

Տէվէդլու 'Ութուֆէդլու էֆէնտիմ հազրէդլերի :

Մագամի ճեղիյի Սեր 'աւֆերիէն խիքապեն սերնամէ

Հուզուրի 'ալիի սիփէհսաւարիէն . Հուզուրի 'ալիի սեր 'աս-
 քէրիէն . Հուզուրի մէրահիմ մէվֆուրի հազրէդի սիփէհսա-
 'արիէն . Մագամի Տէլլյի հազրէդի սեր 'ասքէրիէն . Մագամի
 լալիի սեր 'ասքէրիէն . Թարաֆի վալաւի սեր 'ասքէրիէն :

Իպարհ արասընսա

Զադի 'ալիի սեր 'ասքէրիւէրի . Զադի 'ալիի սիփէհսաւա-
 րիւէրի . Զադի 'ալիի ասաֆանէլերի .

Իպարհ արասընսա կընապեն

Զադի 'ալիի սեր 'ասքէրի . Զադի 'ալիի սիփէհսաւարի .
 Զադի սէրտարի էքրէմիէն — Տէվէդլու Բէֆէդլու էֆէնտիմ
 հազրէդլերի :

Էմիյի Մեֆֆի միւֆերիմէ վէ մա'զուշարընա
 Տէվէդլու, Սէնատէդլու էֆէնտիմ հազրէդլերի :

Տարիւսսա'ասեյիշ շերիյֆէ աղալընա
 Տէվէդլու, Ինաեհզլու էֆէնտիմ հազրէդլերի :

ՍԷՐՆԱՄԷ

ՏԱՐԻԻՍՍԱ՝ԱՏԷԴԻՇՇԵՐԻՅՖԷ ԱՂԱԼԸԸ ՃԱՆԻՊԻ 'ԱԼԻՍԻՆԷ
[174]

Վիւզէրաւի 'ըզամ վէ Միւշիյրաւի	{	Տէվլէդլու էֆէն-
քիրամ հազարադընա		տիմ հազրէդլէրի
Րիւզպէի պալա ըրճալի լէ սէր դու-	{	'Ութուֆէդլու է-
րէնաւի հազրէդի շէհրեարիէ		ֆէնտիմ հազրէդլէրի
Մապէյնի հիւմանուն պաշ քիդապէ-	{	'Ութուֆէդլու է-
դի ճէլլէսինէ		ֆէնտիմ հազրէդլէրի
Մապէյնի հիւմանուն պաշ քիդա-	{	Մապէյնի հիւմանու-
պէդի ճէլլէսինէ սէրնամէ		նի ճէնապի միւլիւքեանէ
		պաշ քիդապէդի ճէլլի-
		լէսի ճանիպի 'ալիսինէ
Սէր Գուրէնաւի հազրէդի շէհրեա-	{	Սէր Գուրէնաւի Հազ-
րիէն սէրնամէ		րէդի շէհրեարի ճանիպի
		վալասընա
Սուտուրի 'ըզամ հազարադընա	{	Սէմահադլու էֆէն-
		տիմ հազրէդլէրի
Ըսդանպօլ փաեէլլէրինէ	{	Փազլլէդլու էֆէն-
		տիմ հազրէդլէրի
Ֆէյրիդանի քիրամ վէ ըրիւզպէի ու-	{	Սա'ատէդլու է-
լա սընըֆի էվլէլի ասհապլլէ Րումէլի		ֆէնտիմ հազրէդ-
Պէյլէր պէյլի փաեէլլէրինէ		լէրի
Հարէմէյնի մուհդէրէմէյն փաեէլլ-	{	Փազլլէդլու է-
լէրինէ		ֆէնտիմ
Պիլատի խամս վէ մախրէն վէ տէվ-	{	Փազլլէդլու է-
րլլէն մէվալիսինէ		ֆէնտի
Միյր լիվա, միյրի միրան իլէ ըրիւզպէի	{	Սա'ատէդլու է-
ուլա սընըֆի սանիսի ասհապլլէնա		ֆէնտիմ
Միյր ալայ վէ սանիլլէ միւզէմանիզի	{	'Իզզէդլու էֆէն-
ասհապլլէնա		տիմ
'Ասքէրի գալիմ մագամլարը իլէ ըրիւզ-	{	'Իզզէդլու էֆէն-
պէի սանիլլէն սընըֆի սանիսի ասհա-		տի, պէյ, փաշա,
պընա վէ միյր իւլ իւ մէրա իլէ ըս-		աղա
թապլի 'ամիրէմիւտիլլի փաեէլլէրինէ		

Միւտէրրիսինէ Մէքրիւմէդլու էֆէնտի
 Պինպաշըլարա վէ ըրիւզպէի սալիսէ
 հապլլէ Սլայէմիլլէրինէ վէ Րիքեա-
 հիւմանուն գալիսնը պաշըլարընա

{	Րիֆա'դլու պէյ,
	էֆէնտի, աղա
{	Փիւղիւվլէդլու
	պէյ, էֆէնտի, աղա
{	Համիլլէդլու պէյ,
	էֆէնտի, աղա

ՐԻԻԴԷՊԻ ՄՈԻԽԴԷԼԻՖԷ (այլազան ասիսաններ)

[175]

Իյրան Շահընա. Շէհամէդլու Շահ հազրէդլէրի

Տիւվլէլի էննէպլլէնէ (օտար) Իմիէրա-	{	Հաշմէդլու Իմփէրա-
թօր վէ Իմիէրաթօրիչա վէ Գըրալ վէ		թօր վէ Իմփէրաթօրիչա
Գըրալ վէ Գըրալիչա հազ-		րէդլէրի

Խըտիվի Մըսըրա	{	Տէվլէդլու Ֆէխամէդլու
		... փաշա հազրէդլէրի

Սիւֆէրաւի էննէպլլէնէ.	{	Էսալէդլու ... սէ-
		ֆիյր ճէնապլլէրի

Իյրան Սէֆիլլինէ	{	Տէվլէդլու... խան
		հազրէդլէրի

Փաթրիդլէրէ, Խախամ պաշը օլանա	{	Րիւզպէդլու... է-
		ֆէնտի հազրէդլէրի

Փիսդօփօսլարա վէ Մէտրէփօլիտ-	{	Մէնզիլլէդլու . . .
լէրէ		էֆէնտի

Փափասլարա	{	Հիւրմէդլու . . . էֆէնտի

ԷԼԳԱՊԻ ԿԱՅՐԻ ԲԵՍՄԻՅԵԼ (ոչ-պաշտօնական)

ԵԱԽՕՏ ԽՈՒՍՈՒՄԻՅԵԼ

ՓԵՏԵՐԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ԷԼԳԱՊ

[176]

Վէլի նի՛մէ դիմ սէվիլի փէտէրիմ. փէտէրի 'ազիյզիմ է-
ֆէնտիմ. փէտէրի վալաշանըմ. փէտէրի մուհդէրէմիմ. պա-
'իսի հաեաղըմ էֆէնտիմ. սէպէպի վիւճուտիմ. Պա'իսի սա-
'ատէդիմ էֆէնտիմ. վալիտի զիյշանըմ էֆէնտիմ:

ՍԷՐՆԱՄԷ

Հուզուրի 'ալիի փէտէրանէլէրինէ. հուզուրի վալաեի
միւն'իմանէլէրինէ. փէտէրիմ էֆէնտիմ հազրէդէրինէ:

ԻՄՁԱ ԻՒՁԷՐԻՆԷ

Մախտումընըզ. օլընըզ. լութֆ տիյտէնիզ. քէրէմ տիյ-
տէնիզ. միննէդտարընըզ. հասրէդ քէշինիզ:

ՎԱԼԻՏԵԵԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ԷԼԳԱՊ

[177]

Սէվիլի վալիտէմ. վալիտէի 'ազիյզիմ խանըմ. վալիտէի
չէֆազադ կիւադէրիմ. չէֆազաղը վալիտէճիյիմ. 'իֆ-
ֆէդլու վալիտէճիյիմ. 'ըսմէդլու վալիտէմ հանըմ. պա'իսի
հաեաղըմ վալիտէմ. սէպէպի ֆէյզ ու սա'ատէդիմ վալի-
տէճիյիմ էֆէնտիմ:

ՍԷՐՆԱՄԷ

'իֆֆէդլու վալիտէմ հանըմ էֆէնտիմէ. հուզուրի 'ա-
ֆիյֆանէլէրինէ. հուզուրի 'ըսմէդփէրվէրանէլէրինէ:

ՊԻՐԱՏԵՐԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ԷԼԳԱՊ

[178]

Պիրատէրիմ. գարտաշըմ. նուրի 'այնըմ էֆէնտիմ:

րէդէրի. տատէրի վալաիլուհէրիմ էֆէնտիմ. ճանըմտան
զիւեատէ սէվիլիմ գարտաշըմ. պիրատէրի ճանպէրապէրիմ.
տատէրի էազղըմ:

ՍԷՐՆԱՄԷ

Հուզուրի պիրատէրիլէրինէ. պիրատէրիմ էֆէնտիմ հազ-
րէդէրիմէ. աղա պէյիմէ:

Իմզա իւզէրինէ. — Պիրատէրինիզ. գարտաշընըզ:

ՀԵՄՇԻՅՐԵԵԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ԷԼԳԱՊ

[179]

Հէմշիյրէճիյիմ. զըզ գարտաշըմ հանըմ. հէմշիյրէի մուհ-
դէրէմիմ. 'իֆֆէդլու հէմշիյրէմ հանըմ էֆէնտիմ. 'ըսմէդլու
զըզ գարտաշըմ. հազըյգաղլու հէմշիյրէճիյիմ:

ԵՂԼԻԵԱԵԻ ՆԻՒՄԷ (ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐ) ՄԱԽՍՈՒՍ ԷԼԳԱՊ

Վէլի նի՛մէ դիմ էֆէնտիմ հազրէդէրի. 'ինաեէդքեարըմ
էֆէնտիմ հէմշիյրէմ. 'ինաեէդ փէ՛մ. էֆէնտիմ հազ-

Սերնամ. — Հուզուրի վէլիյիւննի՛ամիմէ. հուզուրի 'ի-
նաեէդ փէրվէրիլէրինէ:

Իմզա իւզէրինէ. — Լութֆ տիյտէնիզ. միննէդտարը-
նըզ. գուլարը. գուլընըզ. պէնտէի քէրէմ տիյտէլէրի:

ՀՕՃԱԼԱՐԱ ՄԱԽՍՈՒՍ ԷԼԳԱՊ

ու՛ալլիմի ֆազիլէյդմէնտիմ էֆէնտիմ. սէվիլի հօճամ.
մու՛ալլիմի հիւքմէզ սէմիյրիմ էֆէնտիմ. մու՛ալլիմի տիրաեէդ-
մէնտիմ էֆէնտիմ հազրէդէրի. մու՛ալլիմի է՛ազլ ու էք-
րէմիմ. իւսդատի մուհդէրէմիմ էֆէնտիմ հազրէդէրի.
ֆազիլէյդմէապ էֆէնտիմ հազրէդէրի:

Իմզա իւզէրինէ. — Շակիրտինիզ. միննէդտարընըզ.
թֆտիյտէնիզ. գուլընըզ. շակիրտի շաքիւ իւլ իհսանընըզ:

ԱՀԸՊՊԱԵԱ ՄԱԽՍՈՒՍ ԷԼԳԱՊ

[181]

Վէլիլի տօսղըմ. պիրատէրիմ. 'ազիյզիմ. պիրատէրի է-

— 144 —
 'ազգում. զարտաշում. մկրտում. մուհկալի է'ազգում. էքրէմում.
 մուհկալի մէֆաշի'արում. ըէֆիյգի մուհկէրէմում:
 Իմզա իզգերինե.— Մուհկալինիզ. մուսլիսինիզ. լութֆ.
 տիյտէնիզ. հասրէգէշինիզ. զարտաշննզ:

ԷՎԼԱՏԱ ՄԱԽՍՈՒՍ ԷԼԳԱՊ

[182]

[182]
Սէփկիլի օղլամ. նուրի 'այնրմ օղլամ. նուրի տիյաէմ է
Ֆէնտիմ. Ֆէրզէնտի էրճիլմէնտիմ. նուրի տասըէմ էֆէ
տիմ. կէօղլիլմին նուրի օղլամ. գուրրէգիւլ 'այնրմ. ճիյ
փարէմ. արամի (հանգիտտ) ճանրմ:

ՆԻՍՎԱՆ ԹԱԻՖԵՍԻՆԷ (ԿԱՆԱՆՑ ԳԱՍԱԿԱՐԳԻՆ)
ՄԱԽՍՈՒՍ ԷԼԳԱԳ

ՄԱՆՍՈՒՄ ԵՆԻՐԱԿ
'ըմբեղում հանքաձեղնաթի հալոցները. ինքիցըն հան

[183]

[183]
Ի ֆֆեդրու հալիւմ հանում է ֆէնտի . զէվճէի մուհդէր
մէմ հանում է ֆէնտի . հազըյաղըլը զէվճէմ է ֆէնտիմ .
է ֆիլդաի հաեաղըմ է ֆէնտիմ :
է ֆիլդաի հաեաղըմ է ֆէնտիմ : ՄԱԽՍՈՒՍ ԷԼԳԱԳ

Եֆեմյակի Հաճադըմ Էֆէնտիմ:
Զիվարի ՄոնիդէՊէրէնէ ՄԱԽՍՈՒՍ ԷԼԴԱՊ
Էֆէնտիմ:

Զեվարի Մոնրիեղէրեցե մանուկը
Բրահեղլու էֆէնտիւմ . մաւրիւզիւս էֆէնտիւմ . հիւս
մէղլու էֆէնտիւմ . հիւսմէղլու . սէխաւիւս . կայրէղլու :

ՄԵՔԴՈՒՊ ԽԱՆՄԵԼԷՐԻ (վերջաբան)

[185]

[185]
Պագը ճէվապընըզա մունդաղըրմ էֆէնտիւմ. պագը սըհ-
հադդընըզա տու'աճըրմ էֆէնտիւմ. պագը էմր ու իշ'արը.
նըզա մունդաղըրմ էֆէնտիւմ. պագը սապր ու դէհամմիւ.
պագը սըհհադ ու 'աֆիհէդտէ պէր քէմալ օլտսընըզ. պագը
լութֆ ու 'ինաեհէ էֆէնտիւմին տիր. Պագը սըհհադ ու 'ա-
ֆիհէդտէ պէր քէմալ օլմանըզ տու'ասը վիրտիլէպանըմ տըր.
պագը ուխուվլէդ. պագը մէհապպէդ:

46 P 2

[illegible]

Р. У.

№ 8636